



BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

SAYI 27 | EYLÜL

2012

3 AYLIK

ISSN 1307-0347

FİNANSAL PİYASALAR RAPORU

- Makro Finansal Çerçeve
- Makro İhtiyatlılık Analizi
- Finansal Sektörün Genel Görünümü
- Finansal Tablolar Analizi
- Risk, Sermaye ve Kârlılık Değerlendirmesi



BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

FİNANSAL PİYASALAR RAPORU

EYLÜL 2012 – SAYI 27

Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı

Bu Rapor, kamuoyunu bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Raporda yer alan bilgilere dayanarak alınacak kararların sonuçlarından BDDK sorumlu tutulamaz. Rapordan, kaynak gösterilmek suretiyle kısmen alıntı yapılabilir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Adına

Sahibi: Mukim ÖZTEKİN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Tamer BAKICIOĞLU

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

Atatürk Bulvarı No: 191 06680 Kavaklıdere, Ankara-Türkiye

STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRE BAŞKANLIĞI

Tel: (312) 455 65 29, Faks: (312) 424 08 74

İnternet Sitesi: www.bddk.org.tr , e-posta: fpr@bddk.org.tr

Bu yayın tüm içeriği ile BDDK internet sayfasında yer almaktadır.

BDDK AROKS Doküman Merkezinde 100 adet basılmıştır.

Basım Tarihi: 28 Aralık 2012

ISSN (Basılı) : 1307-0347

ISSN (Online) : 1307-0355

AÇIKLAMA

- Temel amaçlarından biri **finansal piyasalarda güven ve istikrarı sağlamak** olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, finansal sektörde yaşanan önemli gelişmelere, bankalar ve finansal holding şirketleri ile finansal kiralama, faktoring, finansman ve varlık yönetim şirketlerinin performanslarına dair değerlendirmeleri içeren bu süreli **Raporu**, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 97 nci maddesinin 3 üncü fıkrasına göre yayımlamaktadır.
- **Finansal Piyasalar Raporunun** bu sayısı beş bölümden oluşmaktadır. Makro finansal çerçeve bölümünde, küresel ve yurtiçi ekonomik gelişmelere, makro ihtiyatlılık analizi bölümünde, sağlamlık ve makro ihtiyatlılık göstergelerindeki değişimlere, finansal sektörün genel görünümü bölümünde, finansal sektöre ve finansal ürünlere ilişkin temel göstergelerin analizine, finansal tablolar analizi bölümünde, bankalar ile finansal kiralama, faktoring, tüketici finansman kuruluşlarının ve varlık yönetim şirketlerinin sektör bazında performans analizi ile garanti, kredi referans ve takas kuruluşlarına ilişkin bilgilere, son bölümde ise bankaların risklilik düzeyine, özkaynak gereksinimine ve kârlılık analizine dair değerlendirmeler ile stres testi analizlerine yer verilmektedir.
- **Finansal Piyasalar Raporunda** yer alan bankalara ilişkin veriler aksi belirtilmedikçe, bankaların yurt içi şubelerinin yanı sıra yurt dışı şubelerini de kapsamakta olup toplulaştırılarak sunulmaktadır.
- BDDK, bu **Raporda** sunulan tablo ve grafiklerde yer alan verilerin kalitesini ve doğruluğunu sağlamak amacıyla gerekli önlemleri almaktadır. Bununla birlikte Kurum, bu yayın aracılığıyla sunulan verilerin kesin, doğru, tam olduğu konusunda her hangi bir taahhütte bulunmamakta ve söz konusu bilgilerden dolayı her hangi bir yasal yükümlülük kabul etmemektedir.
- **Finansal Piyasalar Raporunun** herhangi bir sayısında yer alan dönemsel bir bilgi, takip eden sayılarda çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.
- **Rapor**, BDDK Veritabanından 07 Aralık 2012 tarihi itibarıyla alınmış olan verilere dayalı olarak hazırlanmıştır. Bu tarihten sonraki güncellemeler **Raporun** kapsamı dışındadır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Küresel büyüme performansı, 2012 yılının ikinci yarısında güç kaybetmiştir. Gelişmiş ekonomilerin orta vadeli politika perspektiflerine yönelik güven kaybı bu gelişmenin ana nedeni olarak görülmektedir. Nitekim gelişmiş ekonomilerin kamu kesimi dengelerinde kısa vadede gözlenen iyileşmelerin, borç stokunda belirgin düzeltmeler sağlayabilecek uygulamalarla desteklenemediği gözlenmektedir. Bu durum, önümüzdeki dönemde büyüme politikaları ile kamu borç sürdürülebilirliği için gerekli önlemlerin; hassas bir dengede yürütülmesi ihtiyacına işaret etmektedir. Küresel krizin merkezinde yer alan ülkelerde, büyümeyi destekleyici para politikasının devam ettiği izlenirken, kamu borçlanma sorunlarının beraberinde getirdiği belirsizliklerin yansımaları devam etmektedir. Halen görece güçlü yurtiçi talebe sahip olan ve sağlam kamu maliyesini sürdüren gelişmekte olan ülkeler, dış ticaret ve sermaye kanalıyla oluşan ters etkileri asgariye indirmek ve küresel büyümeyi desteklemek amacıyla yeni politika stratejileri uygulamaktadır. Nitekim IMF, 2012 yılında büyüme hızını, gelişmekte olan ekonomiler için %5,6, gelişmiş ekonomiler için %1,5 ve dünya için %3,3 olarak aşağı yönlü güncellemiştir. Finansal piyasaların, artan makroekonomik risklerden ve bozulan beklentilerden olumsuz etkilendiği gözlenmektedir.

Küresel belirsizliklerin devam ettiği bir ortamda Türkiye, büyüme stratejisini sürdürülebilir kılmak için, makro finansal riskleri asgari düzeye indiren teşvik sistemleri ile para politikalarını eşanlı olarak yürütmektedir. Rekabet gücünün artırılması, mali disiplinin korunması, cari açığın azaltılması, yurtiçi tasarrufların artırılması, kayıtdışılıkla mücadele, şirketler kesiminde borçlanma yerine özkaynak kullanımının özendirilmesi, yatırım ortamının iyileştirilmesi ve İstanbul Uluslararası Finans Projesi'nin desteklenmesi hususları, söz konusu politika bileşimlerinin özünü oluşturmaktadır. Uygulanan makro politikaların güvenilirliği ve Türkiye ekonomisinin dış şoklara karşı dayanıklılığı, gecikmeli de olsa bir uluslararası derecelendirme kuruluşu tarafından ülke notunun yükseltilmesiyle teyit edilmiştir. 2012 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla, dış ticaret dengesindeki düzelme eğilimi devam etmekte, cari açık hız kesmekte, mali disiplinden sapma olmaması için önlemler alınmakta ve not artırımına ile olası parasal genişlemeye bağlı hızlı sermaye girişlerine karşı esnek para politikası duruşu korunmaktadır.

Bankacılık sektörü finansal sağlamlık göstergeleri, güçlü bir yapıya işaret etmektedir. Sektör aktiflerinin %57,7'si temel aracılık fonksiyonunu ifade eden kredilerden oluşmaktadır. Sektör yüksek likiditeye sahip bir varlık yapısıyla çalışmaktadır. Bir ay vadeli likidite yeterlik rasyosu, %100'ün üzerinde ve %124,1 düzeyindedir. Sektörde yabancı kaynak kullanımı yönetilebilir bir kaldıraç oranına işaret etmekte, varlıkların %87,1'i yabancı kaynakla finanse edilmektedir. Aktif kalitesine ilişkin en temel gösterge olan takibe dönüşüm oranı, 2009 yılından itibaren azalma eğilimi göstermekle beraber, yılın üçüncü çeyreğinde 0,32 puanlık kısmi bir artış göstermiş ve %2,95 olarak gerçekleşmiştir. Gelir-gider ve kârlılık rasyoları incelendiğinde, varlıkların gelir yaratma ve kârlılık oranlarında, bu yılın ilk çeyreğinden başlamak üzere artış yaşandığı gözlenmektedir. Sektörün faiz dışı gelirler/faiz dışı giderler rasyosundaki azalma, üçüncü çeyrekte de devam etmiştir. Faiz dışı gelir-faiz dışı gider pozisyonunda dengeye yakınsama, kârlılık açısından olumlu olacaktır.

Tablo 1: Seçilmiş Sağlık Göstergeleri

%	2007	2008	2009	2010	2011	03.12	06.12	09.12
Krediler/Toplam Aktif	49,1	50,1	47,1	52,2	56,1	56,9	57,9	57,7
1 aylık Likidite Yeterlik Oranı	155,1	141,0	144,0	137,1	115,8	114,8	115,9	124,1
Sermaye Yeterliliği Rasyosu	18,9	18,0	20,6	19,0	16,5	16,6	16,5	16,5
Özkaynaklar/Toplam Aktif	13,0	11,8	13,3	13,4	11,9	12,5	12,5	12,9
Takipteki Alacaklar (Brüt)/Krediler	3,48	3,68	5,27	3,66	2,70	2,74	2,66	2,95
Net Faiz Marjı	4,9	4,8	5,4	4,3	3,5	1,02	2,01	2,98
Spread	4,5	4,6	5,3	4,1	2,6	1,04	1,99	3,05

2011 yılının ikinci yarısından itibaren kredi artışının yavaşladığı ve kredi büyümesinin makul düzeyde seyrettiği görülmektedir. 2012 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla, kredilerdeki yıllık artış %14,3 olarak gerçekleşmiştir. Mevcut büyüme oranı, 2010 ve 2011 yıllarındaki kredi büyüme hızına kıyasla daha düşük seviyededir. Eylül 2012 itibarıyla, TÜFE'ye göre yıllık reel büyüme %4,7, ABD doları bazlı büyüme ise %18,1 olmuştur. Kredi genişlemesi analizine göre, kredi kartları haricindeki kredi türlerinin tamamının kredi genişlemesini ifade eden eşik değerlerin altında kaldığı görülmektedir.

BDDK, kuruluşundan bu yana birleşme, satın alma, devir dışında ilk defa bir bankaya kuruluş ve faaliyet izni vermiştir. Kredi derecelendirme kuruluşları tarafından yayımlanan raporlarda, Türk Bankacılık Sektörünün güçlü bir yapıya sahip olduğuna vurgu yapılması, özellikle yabancı sermayenin bankacılık sektörüne olan ilgisini artırmaya devam etmektedir. Türk finans sektörü, gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında az sayıda bankaya sahip olmasına rağmen, şubeleşme ağını yurtiçi şubeleşmeye ağırlık vererek büyümeye devam etmiştir. Teknolojik gelişmelere uyumlu olarak finansal hizmetlerin elektronik olarak yatırımcılara sunulması, elektronik bankacılık şube sayısının artışını desteklemiştir. Bankacılık sektöründe yeni açılan 173 yurtiçi şubenin, personel sayısını 1.238 kişi artırdığı görülmüştür. Yurtdışı şube sayısının 1 adet artışıyla birlikte, personel sayısı 16 kişi artmıştır. Bankacılık dışı finansal kurumlar, yılın üçüncü çeyreğinde personel sayısını 211 kişi artırmıştır. Müşterilerin, para çekme ve bakiye sorma gibi temel fonksiyonlarıyla birlikte döviz alım-satım, mobil telefonlara TL yükleme, fatura ödemesi, vergi ödemesi gibi şubede yapılabilecek birçok işlemi ATM'lerden yapabilmeleri, ATM kullanımını artırmıştır. Alternatif dağıtım kanalları arasında genel kabul görmüş ATM'lerin sayısı, 2012 Eylül döneminde bir önceki yıla göre %2,3 oranında artış göstermiştir. Finansal sektörün aktif büyümesi 2012 üçüncü çeyrekte de devam etmiş, büyüme %2,7 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektörünün 2012 yılı tahvil ihraçlarının vadesinin ağırlıklı olarak 367-376 gün aralığında seyrettiği görülmektedir. Reel sektör ve finansal hizmetler alanında hizmet veren diğer kuruluşların ihraç ettiği tahvillerin vade yapısının 2-7 yıl aralığında gerçekleşmesi vade yapısının uzaması anlamında olumlu olarak değerlendirilmiştir. Yeni finansal araçların ihraç edilmesi ve yatırımcı tarafından ilgi görmesi piyasaların derinlik kazanmasında önem arz etmektedir. Bu nedenle, yeni finansal ürünlerin ihraçlarını özendiren politikaların oluşturulmasının ve bu amaca yönelik olarak hukuki alt yapının iyileştirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Hisse senedi piyasası küresel gelişmelere paralel olarak olumlu performans sergilemiştir. Yılın ikinci çeyreğine göre hisse senedine olan talep yurtiçi tarafında %1,3 oranında artış gösterirken, yurtdışı yatırımcılar tarafında bu oran %8,4 oranında gerçekleşmiştir. Hisse senetleri ile yatırım fonlarını fiziken elinde bulunduran yatırımcıların, 31.12.2012 tarihine kadar aracı kurumlara, bankalara ve/veya ihraççı şirketlere başvurarak hisse senetlerini kaydedişime işlemi tamamlamaları gerekmektedir. Hisse senedi piyasasının kurumsallaşmasına ilişkin önemli bir gelişme olarak değerlendirilen bu değişiklik ile piyasa katılımcılarının her birinin maliyet avantajı sağlayacağı, ihraççının basım ve ihraç maliyetlerinden tasarruf elde edeceği, yatırımcı açısından riskleri minimize edeceği, takas sürecinin daha etkin işleyeceği düşünülmektedir.

Bankacılık sektöründe Eylül ayı itibarıyla son bir yıllık dönemdeki fon akımlarındaki değişime göre, krediler ve zorunlu karşılıklar aktif artışı yaratan önemli kalemler olurken, MDP ve bankalardan alacaklar azaltıcı etkide bulunmuştur. Son yıllarda, kaynak yapısının kompozisyonunda

bankaların kaynak maliyetlerini etkin yönetme politikaları ve kaynak imkânlarının çeşitlendirilmesi çabaları etkili olmaktadır. Bankaların mevduat dışında kaynak olanaklarını artırması, vade yapısını ve ürün çeşitliliğini olumlu etkilemektedir. Bankaların kaynakları içinde ihraç edilen menkul kıymetlerin payı artma eğilimindedir. Bankacılık sektörünün toplam aktifleri 2012 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla 1,3 trilyon TL olmuştur. Bilanço dışı işlemler taahhütler kalemindeki artışa bağlı olarak büyümesine devam etmiştir. Bankanın karşı tarafa kredi kullandırma imkânlarını gösteren cayılabilir kredi tahsis taahhütleri, kredilerdeki artışa bağlı olarak, bilanço dışı işlemleri büyüten kalem olmuştur. Bilanço dışı işlemlerin bilanço büyüklüğüne oranı son bir yılda 45 puan birden artarak %152,3'e yükselmiştir. Bilanço dışı işlemlerin gelişiminin sektörün risk profili üzerindeki etkileri izlenmeye devam edilmektedir. Sektörün dönem kârı 17,1 milyar TL ile olumlu seyrini sürdürmüştür. Bankaların nakit ve nakde eşdeğer varlıkları Eylül 2011'de 32,5 milyar artarken, Eylül 2012'de 17 milyar TL'lik azalma yaşanmıştır. Net nakit akımındaki söz konusu azalmayı etkileyen unsurlar değerlendirildiğinde; kredilerdeki artışa bağlı olarak bankacılık faaliyetlerinin 37,3 milyar TL, döviz kurundaki değişimin 1,8 milyar TL azaldığı, yatırım faaliyetlerinden 10,2 milyar TL, finansman faaliyetlerinden ise 11,8 milyar TL net nakit artışı sağlandığı görülmektedir.

Bankacılık dışı finansal kesimin toplam aktifleri, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde de büyümeye devam etmiştir. Finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, tüketici finansman şirketleri ve varlık yönetimi şirketlerinin toplam aktifleri, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre sırasıyla %8, %7,1, %32,1 ve %29,7 oranında artmıştır. Bankacılık dışı finansal kesim içindeki paya bakıldığında, finansal kiralama şirketlerinin ve faktoring şirketlerinin bankacılık dışı finansal kesim içindeki payının 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre azaldığı, tüketici finansman şirketlerinin ve varlık yönetimi şirketlerinin payının ise arttığı görülmektedir. Tüketici finansman şirketlerinin toplam aktiflerinin hızlı büyümesinde, %93 civarında bilanço payına sahip alacaklar hesabının, 2010 yılının ikinci yarısından itibaren genişleme eğiliminde olmasının etkili olduğu gözlemlenmektedir. Bankacılık dışı finansal kesimin kârlılığı, finansal kiralama sektörü hariç tüm alt sektörler için 2012 yılının ilk çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre artmıştır. Özkaynaklardaki artış trendi devam etmektedir. Özkaynakların toplam aktiflere oranı değerlendirildiğinde finansal kiralama sektöründe bu oranın %22,5, faktoring sektöründe %22,4, tüketici finansman şirketlerinde %6,8 ve varlık yönetimi şirketlerinde %32 olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Bankacılık Sektörünün Risk Görünümü

Risk Türü	Riskin Yönü			Geleceğe İlişkin Beklentiler
	Mart 2012	Haziran 2012	Eylül 2012	
Kredi Riski	Durağan	Durağan	Yukarı Yönlü	Kredilerin takibe dönüşüm oranında yatay seyir
Piyasa Riski	Durağan	Aşağı yönlü	Durağan	Piyasa ve kur riskinin kabul edilebilir düzeyde devam etmesi
Türev İşlem. K. Riskler	Yukarı Yönlü	Durağan	Durağan	Tezgâh üstü işlemlerin yoğunluğunun devam etmesi
Yapısal Faiz Oranı Riski	Yukarı Yönlü	Yukarı Yönlü	Durağan	Kısa vadede faize duyarlı varlık ve yükümlülükler arasındaki açığın devam etmesi
Likidite Riski	Durağan	Aşağı Yönlü	Aşağı Yönlü	Sektörün likidite yeterlilik oranlarının mevcut seviyesini koruması
Yoğunlaşma Riski	Durağan	Durağan	Durağan	Kredilerin yoğunlaşmasında önemli bir değişim gözlenmemesi

Bankacılık sektörünün maruz kaldığı kredi riski, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde ılımlı şekilde artmıştır. Sektörün kredi riskine esas tutarı, bir önceki çeyreğe göre %6,9 oranında artarak Eylül 2012 itibarıyla 964 milyar TL'ye ulaşmıştır. Kredi riskine esas tutar içinde en yüksek pay, %100 risk ağırlıklı varlıklara aittir. Basel-II düzenlemelerinin Temmuz 2012'den itibaren yürürlüğe girmesiyle birlikte, risk ağırlıkları ve risk ağırlıklı varlıkların kompozisyonu değişmiştir. Bu bağlamda %75 risk ağırlığı ilk defa tanımlanmış, bunun sonucunda %20, %50 ve %100 risk ağırlıklı varlıklarda azalış meydana gelmiştir. Sektörde son bir yıldır yatay seyir izleyen ve Haziran 2012 itibarıyla %2,66 olan takibe dönüşüm oranı (TDO), Eylül döneminde %2,95'e yükselmiştir. Temmuz-Eylül döneminde, takipteki alacaklardaki %14'lük artışa karşılık kredilerdeki artışın %2,5 ile yavaş kalması, TDO'nun artmasında etkili olmuştur. Kredi türleri itibarıyla TDO'lar, KOBİ kredilerinde %3,4, bireysel

kredilerde %3,1, ticari kredilerde %2,6 olarak gerçekleşmiştir. Takipteki alacaklardaki en hızlı artış, %19,3 ile ticari krediler grubunda yaşanmıştır. KOBİ kredileri ve bireysel kredilere ilişkin takipteki alacaklar ise, yılın üçüncü çeyreğinde sırasıyla %10,8 ve %11 oranında artmıştır. Takipteki alacakların sektörel dağılımı incelendiğinde, hizmetler sektörüne kullanılan kredilere ilişkin takipteki alacakların son çeyrekte %23,7 oranında arttığı görülmektedir.

Bankacılık sektörünün piyasa riskine maruz pozisyonları incelendiğinde, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde eurobond tutarının toplam ticari portföy içindeki payının arttığı ve DİBS tutarının ticari portföy içindeki payının azaldığı görülmektedir. Toplam ticari portföyün yaklaşık %49,8'i sabit faizli pozisyonlardan oluşmakta ve sektörü faiz riskine maruz bırakmaktadır. Bununla birlikte, bankacılık sektörünün 1 aya kadar vadeli TL ve YP açık pozisyonlarında görülen gerileme, sektörün faiz oranlarının yükselmesine yönelik kırılganlığının şiddetinin azalması bakımından olumlu karşılanmaktadır. 2012 yılı üçüncü çeyreğinde sektörün bilanço içi yabancı para açık pozisyonu azalmaya devam etmekle birlikte yabancı para net pozisyonu yükselmiştir. Dövizle bağlı türev işlemlerin artış hızının 2012 yılında yavaşladığı ve 2012 yılının ikinci çeyreğinden itibaren dövizle bağlı işlemlerin büyüklüğünün azaldığı görülmektedir. Bunda Merkez Bankası tarafından alınan zorunlu karşılıklara ilişkin TL yükümlülüklerin döviz olarak tutulabileceğine yönelik kararın etkili olduğu düşünülmektedir.

Bankacılık sektörünün likidite yeterlilik oranları, yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre artış göstermiştir. TL cinsi yükümlülüklerle ilişkin zorunlu karşılıkların döviz ve altın cinsinden tesis edilmesine ilişkin üst sınırı artırılması ve rezerv opsiyon katsayılarındaki değişiklikler, hem yabancı para hem de toplam likidite yeterlilik oranlarını artırmıştır. Bankaların menkul kıymet ihracını artırmaları ve sendikasyon-seküritizasyon kredilerinin yenilenmesinde sorun yaşanmaması, yükümlülüklerin vadesinin uzamasına katkı sağlamaktadır. Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduatın vadesinin uzatılmasının, ilave tedbirlerle mümkün olabileceği değerlendirilmektedir.

Sektöre ilişkin yoğunlaşma göstergelerine bakıldığında, en büyük 25, 50 ve 100 nakdi ve gayri nakdi kredilerin toplam kredi tutarı içerisindeki paylarında cari dönem itibarıyla önemli bir değişim gerçekleşmediği görülmektedir. Bunun yanında, büyük kredilerin toplam krediler ve özkaynaklar içindeki payı, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde azalmıştır. Müşteri sayısı oldukça yüksek olan bireysel kredilerin toplam krediler içindeki payının bir önceki döneme göre artması da, yoğunlaşmanın azalması açısından olumlu karşılanmaktadır. Sektörde, Eylül 2012 itibarıyla toplam mevduatın %46,9'u 1 milyon TL'nin üzerindeki mevduatlardan oluşmaktadır ve 53 bin mudiye aittir. Toplam mevduatın %4,7'sini ise 10 bin TL'den düşük mevduatlar oluşturmaktadır. Gerçek kişilere ait mevduatlardan 50 bin TL'ye kadar olanların toplam mevduat içindeki payı, yılın üçüncü çeyreğinde %24,3'ten %23,9'a gerilemiştir.

Bankacılık sektörünün sermaye yeterlilik rasyosu 2012 yılının üçüncü çeyreğinde, önceki çeyreklere paralel bir seyir izleyerek %16,5 düzeyinde gerçekleşmiştir. Yılın üçüncü çeyreğinde risk ağırlıklı varlıklar, %4,7; özkaynaklar ise %4,9 oranında artış göstermiştir. 2010 yılından başlayarak 2011 yılı son çeyreğine kadar olan süreçte, risk ağırlıklı varlıklar özkaynaklara görece yüksek oranda artış göstermiştir. 2012 yılı ilk çeyreğinden itibaren risk ağırlıklı varlıklardaki artış oranının özkaynak artış oranına paralel bir düzeye gerilemesi sebebiyle SYR paralel bir seyir izlemektedir. Basel-II Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartları, 01.07.2012 tarihinde kesin uygulanmaya başlanmıştır. Bu geçiş neticesinde, sektörün SYR'sinin değişmemiş olması olumlu karşılanmaktadır. Eylül 2012 itibarıyla bankacılık sektörü sermaye yükümlülüğünün %88,5'i kredi riskinden, %9,2'si operasyonel riskten, %2,4'ü ise piyasa riskinden kaynaklanmaktadır. Basel-II standartlarının uygulanmasıyla beraber, risk ağırlıklı varlıklar dağılımında, kredi riskine esas tutarın payının 1,8 puan arttığı, piyasa riskine esas tutarın payının ise 1,2 puan azaldığı görülmektedir. Özkaynak kompozisyonu, sektörün sermaye kalitesini muhafaza ettiğine işaret etmekle beraber;

bir önceki çeyrekte %89 olarak gözlenen özkaynak/ana sermaye oranının, üçüncü çeyrekte kısmen azalarak %88,2 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Bankacılık sektörünün dönem net kârı, Eylül 2012 itibarıyla 17,1 milyar TL düzeyindedir. Dönem net kârında, önceki yılın aynı dönemine göre 2,5 milyar TL'lik yüksek bir artış meydana gelmiştir. Sektörün kârlılığındaki artış temel olarak, faiz marjındaki artışla açıklanabilmektedir. Nitekim sektörün net faiz geliri, Eylül 2012'de önceki yılın aynı dönemine göre 9,7 milyar TL artış göstermiştir. Faiz dışı gelir-gider pozisyonunda ise, faiz dışı gelirler aleyhine meydana gelen değişim, yılın üçüncü çeyreğinde de kârlılığı olumsuz etkilemiştir. Sektörün sermaye piyasası işlemlerinden 3,5 milyar TL düzeyinde zarar etmesi, faiz dışı gelir-gider pozisyonundaki bu değişimi güçlendirmiştir. Sektör gelirlerinin %56,9'u kredilerden alınan faizlerden, %20,2'si ise menkul değerlerden alınan faizlerden oluşmaktadır. Kredilerden alınan ücret ve komisyonlar ile bankacılık hizmet gelirleri, sektörün toplam gelirlerinin %13,8'ini oluşturmaktadır. Sektörün kârlılık oranları, vergi sonrası aktif ve özkaynak getiri oranları, bu yılın ilk çeyreğinden itibaren yukarı yönlü değişmektedir. Yılın üçüncü çeyreğinde, ROA, 0,1 puanlık artışla %1,8 düzeyinde, ROE ise, 0,2 puanlık artışla %14,5 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sektörün kârlılığının büyümeyi destekler bir nitelik arz ettiği gözlenmektedir.

Stres testi çalışması kapsamında uygulanan duyarlılık ve senaryo analizleri sonuçları çerçevesinde risk faktörlerine uygulanan en olumsuz olası şoklarda bile sektörün sermaye yeterliliğinin güçlü kalacağı ve hedef rasyo üzerinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

İÇİNDEKİLER

1	MAKRO FİNANSAL ÇERÇEVE	1
1.1	Küresel Çerçeve	1
1.2	Yurtiçi Ekonomik Çerçeve.....	4
2	MAKRO İHTİYATLILIK ANALİZİ	10
2.1	Sağlamlık Göstergelerinin Gelişimi	10
2.2	Kredi Büyümesi	12
3	FİNANSAL SEKTÖRÜN GENEL GÖRÜNÜMÜ	15
3.1	Finansal Sektörün Organik Gelişimi.....	15
3.2	Finansal Ürünler/Hizmetlere İlişkin Müşteri Görünümü.....	17
3.3	Finansal Sektörün Temel Büyüklüklerinin Gelişimi	18
3.4	Yatırım Araçlarının Gelişimi.....	19
4	FİNANSAL TABLOLAR ANALİZİ	22
4.1	Bankacılık Sektörü	22
4.2	Bankacılık Dışı Finansal Sektörün Görünümü	26
4.2.1	Finansal Kiralama	27
4.2.2	Faktoring	28
4.2.3	Tüketici Finansmanı	29
4.2.4	Varlık Yönetimi	30
5	RİSK, SERMAYE ve KÂRLILIK DEĞERLENDİRMESİ	32
5.1	Risk Analizi.....	32
5.1.1	Kredi Riski	32
5.1.2	Piyasa Riski.....	36
5.1.3	Türev İşlemlerden Kaynaklanan Riskler	39
5.1.4	Yapısal Faiz Oranı Riski.....	40
5.1.5	Likidite Riski	41
5.1.6	Yoğunlaşma Riski	45
5.2	Özkaynak Gerekсинimi Analizi	47
5.3	Kârlılık Analizi	49
5.4	Stres Testi Analizi.....	52

KUTULAR

Kutu 1: Hanehalkı Kesimi Gelişmeleri	8
Kutu 2: Şirketler Kesimi Gelişmeleri.....	9
Kutu 3: Sahiplik Yapılarına Göre Bankaların Görünümü.....	21

TABLolar

Tablo 2.1-1: Etkinlik Rasyolarının Gelişimi.....	10
Tablo 2.1-2: Likidite Rasyolarının Gelişimi	10
Tablo 2.1-3: Sermaye Yeterliliğine İlişkin Rasyoların Gelişimi	10
Tablo 2.1-4: Aktif Kalitesine İlişkin Rasyoların Gelişimi	11
Tablo 2.1-5: Gelir-Gider ve Kârlılık Rasyolarının Gelişimi.....	12
Tablo 2.2-1: Kredilerde Büyümenin Gelişimi.....	13
Tablo 3.1-1: Finansal Kuluşlarda Şubeleşmenin Görünümü.....	15
Tablo 3.2-1: Kartlı Ödeme Sistemlerindeki Gelişim	17
Tablo 3.2-2: Finansal Ürönlere/Hizmetlere Göre Müşterilerin Değişimi.....	18
Tablo 3.3-1: Finansal Sektörün Aktif Büyüklüğündeki Değişim.....	18
Tablo 3.4-1: Yatırım Araçlarının Gelişimi	19
Tablo 4.1-1: Fon Akım Tablosu Gelişimi	22
Tablo 4.1-2: Özet Bilançonun Gelişimi.....	22
Tablo 4.1-3: Özet Bilançonun Yatay Gelişimi.....	23
Tablo 4.1-4: Özet Bilanço Dışı İşlemler.....	23
Tablo 4.1-5: Özet Bilanço Dışı İşlemlerin Gelişimi	24
Tablo 4.1-6: Özet Gelir Tablosu	24
Tablo 4.1-7: Özet Gelir Tablosunun Gelişimi	25
Tablo 4.1-8: Özet Nakit Akım Tablosunun Gelişimi	26
Tablo 4.1-9: Özet Kâr Dağıtım Tablosunun Gelişimi	26
Tablo 4.2-1: Finansal Kiralama Sektörü Bilanço Temel Büyüklüklerinin Gelişimi	27
Tablo 4.2-2: Finansal Kiralama Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemlerinin Gelişimi	27
Tablo 4.2-3: Finansal Kiralama Sektörü Sağlamık Göstergeleri	28
Tablo 4.2-4: Faktoring Sektörü Temel Bilanço Büyüklüklerinin Görünümü.....	28
Tablo 4.2-5: Faktoring Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemlerinin Görünümü	29
Tablo 4.2-6: Faktoring Sektörü Sağlamık Göstergeleri	29
Tablo 4.2-7: Tüketici Finansman Sektörü Bilanço Temel Büyüklüklerinin Görünümü	29
Tablo 4.2-8: Tüketici Finansman Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemlerinin Görünümü	30
Tablo 4.2-9: Tüketici Finansman Sektörü Sağlamık Göstergeleri	30
Tablo 4.2-10: Varlık Yönetim Şirketleri Temel Bilanço Büyüklüklerinin Görünümü	30
Tablo 4.2-11: Varlık Yönetim Şirketleri Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemlerinin Görünümü.....	31
Tablo 4.2-12: Varlık Yönetim Sektörü Sağlamık Göstergeleri.....	31
Tablo 5.1-1: Bireysel ve Ticari Kredilerin Gelişimi	32
Tablo 5.1-2: Takipteki Alacaklar İçerisinde En Yüksek Paya Sahip Alt Sektörler.....	35
Tablo 5.1-3: Takipteki Alacaklara İlişkin Teminat ve Garanti Bilgileri.....	35
Tablo 5.1-4: Kredi Riski Duyarlılık Analizi Sonuçları	35
Tablo 5.1-5: Bankacılık Sektörü Ticari Portföyünün Dağılımı	36
Tablo 5.1-6: İkinci El DİBS Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri	37
Tablo 5.1-7: Eurobond Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri.....	37
Tablo 5.1-8: Hisse Senedi ve Yatırım Fonu Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkisi	37
Tablo 5.1-9: Kurlardaki Olası Değişimlerin Etkileri.....	39
Tablo 5.1-10: Türev İşlemlerin Vade Yapısının Görünümü.....	40
Tablo 5.1-11: Faiz Marjı ve Bileşenlerinin Gelişimi.....	40
Tablo 5.1-12: Yapısal Faiz Oranı Riskine İlişkin Senaryolar ve Sonuçları.....	41
Tablo 5.1-13: İkinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranı Bileşenleri	42
Tablo 5.1-14: Stok Değer Likidite Oranının Gelişimi	43
Tablo 5.1-15: Mevduatın Vade Yapısının Görünümü	43
Tablo 5.1-16: Sendikasyon ve Seküritizasyon Kredilerinin Gelişimi.....	44
Tablo 5.1-17: Bankaların Kullandığı Büyük Kredilerin Dağılımı	45
Tablo 5.1-18: Bankaların Kullandığı En Büyük 25, 50 ve 100 Kredinin Toplam İçindeki Payı.....	45
Tablo 5.1-19: Kredilerin Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı	46
Tablo 5.1-20: Kredilerin Sektörel Bazda Yoğunlaşması.....	46
Tablo 5.1-21: Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı.....	46
Tablo 5.1-22: Sigorta Kapsamındaki Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı.....	47

Tablo 5.2-1: Özkaynak Ana Bileşenleri	48
Tablo 5.2-2: Yasal Sermaye Yükümlülüğünün Dağılımı	48
Tablo 5.2-3: Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Riske Esas Tutarlardaki Gelişim	49
Tablo 5.3-1: Kredi Türleri İtibarıyla Faiz Gelirlerinin Gelişimi	50
Tablo 5.3-2: Kârlılık ve Pazar Değer Rasyolarının Gelişimi	51
Tablo 5.4-1: Stres Testi Sonuçları Kâr – Zarar	53
Tablo 5.4-2: Stres Testi Sonuçları – Sermaye Yeterliliği	53

GRAFİKLER

Grafik 1.1-1: Büyüme ve İstihdam Görünümü	1
Grafik 1.1-2: Kamu Borç Stoku, Bütçe Açıkları ve Brüt Borç Birikiminin Bileşenleri	2
Grafik 1.1-3: Yükselen Ekonomilere Özel Sermaye Akımları	3
Grafik 1.1-4: Küresel Sermaye Piyasası Endeksleri ve Finansal Durum Endeksleri	3
Grafik 1.2-1: Bütçe Açığının Milli Gelire Oranının ve Enflasyonun Görünümü	4
Grafik 1.2-2: Dış Ticaret Dengesi, Sermaye Hareketleri, Dış Finansman ve Cari Açığın Gelişimi	5
Grafik 1.2-3: Faiz Oranlarının Görünümü	6
Grafik 1.2-4: Sanayi Üretim, Ciro ve Sipariş Endekslerinin Gelişimi	6
Grafik 1.2-5: GSYH Büyümesi, Büyümeye Katkıları ve İşsizlik Oranının Gelişimi	7
Grafik 2.2-1: Krediler ve Ekonomik Büyümenin Gelişimi	12
Grafik 2.2-2: Kredilerin Görünümü	13
Grafik 2.2-3: Kredilerin Bankacılık Sektörü Aktiflerine Göre Gelişim Hızı	13
Grafik 2.2-4: Kredi Genişlemesi Tanımına Uyan Dönemler	14
Grafik 4.1-1: Özet Bilançonun Dikey Gelişimi	23
Grafik 5.1-1: Kredi Riskine Esas Tutar ve Risk Ağırlıklı Varlıkların Gelişimi	32
Grafik 5.1-2: Takipteki Alacaklar ve Takibe Dönüşüm Oranının Gelişimi	33
Grafik 5.1-3: Kredi Türlerine Göre TDO ve TGA Gelişimi	33
Grafik 5.1-4: Bireysel Kredilerin TDO ve TGA Gelişimi	34
Grafik 5.1-5: Bireysel Kredilerin Yaşlandırma Analizi	34
Grafik 5.1-6: Takipteki Alacaklar ve Takibe Dönüşüm Oranının Sektörel Dağılımındaki Değişim	34
Grafik 5.1-7: Piyasa Riskine Esas Tutarın Bileşenleri İtibarıyla Gelişimi	36
Grafik 5.1-8: BİP, YPNGP ve Kur Riskine Esas Tutarındaki Gelişim	38
Grafik 5.1-9: YPNGP / Özkaynak Oranı ve YP Varlık ve Yükümlülüklerin Bilanço İçerisi	38
Grafik 5.1-10: Türev İşlemlerin İşlem Türü ve Konusuna Göre Dağılımı	39
Grafik 5.1-11: Faiz Açıklarının Gelişimi	40
Grafik 5.1-12: Birinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranlarının Gelişimi	42
Grafik 5.1-13: Repo İşlemlerinin Gelişimi	43
Grafik 5.1-14: İhraç Edilen Menkul Kıymetlerin Gelişimi	44
Grafik 5.1-15: Piyasadaki Likiditenin Gelişimi	45
Grafik 5.2-1: Özkaynak ve Risk Ağırlıklı Varlıklardaki Gelişim	47
Grafik 5.3-1: Faiz Giderlerinin Dağılımı ve Faiz Dışı Gelir-Gider Değişim Endeksi	49
Grafik 5.3-2: Türev Finansal Araçlardan Elde Edilen Kâr/Zararın Görünümü	50
Grafik 5.3-3: Gelir/Gider Kalemlerinin Toplam İçindeki Paylarının Gelişimi	51
Grafik 5.3-4: Vergi Sonrası Aktif ve Özkaynak Getiri Oranlarının Gelişimi	51
Grafik 5.4-1: Senaryolar ve Senaryo Analizi Bulguları	53

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
AEİP	Amerika Ekonomik İyileşme Planı
ATM	Otomatik Para Ödeme Makineleri
BFCIUS	Bloomberg Finansal Durum Endeksi
BİP	Bilânço İçi Açık Pozisyon
BKM	Bankalararası Kart Merkezi
BÖMB	Büyük Ölçekli Mevduat Bankaları
BRIC	Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin
BRS	Bankalar Raporlama Sistemi
BTOM	Bankalararası Takas Odaları Merkezi
BVSP	Ibovespa-Bovespa Endeksi
CDS	Kredi Temerrüt Swapı
DB	Dünya Bankası
DİBS	Devlet İç Borçlanma Senetleri
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
DTH	Döviz Tevdiat Hesabı
EA	Euro Alanı
ECB	Avrupa Merkez Bankası
EFT	Elektronik Fon Transferi
EMBI	Gelişmekte Olan Ülkeler Tahvil Endeksi
EUR	Euro
FED	Amerika Merkez Bankası
FPR	Finansal Piyasalar Raporu
FRB	Federal Merkez Bankası
GOÜ	Gelişmekte Olan Ülkeler
GS	Goldman Sachs
GSMH	Gayri Safi Milli Hasıla
GSYİH	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
GSYO	Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı
GTA	Global Trade Alert
GYO	Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı
HH	Herfindahl Hirschman
HCIP	EA Harmonize Tüketici Fiyat Endeksi
HM	Hazine Müsteşarlığı
İAB	İstanbul Altın Borsası
İFM	İstanbul Uluslararası Finans Merkezi
IFS	Uluslararası Finansal İstatistikler
IMF	Uluslararası Para Fonu
İMKB	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
IPE	Uluslararası Petrol Borsası
JPMI-INDU	JP Morgan Sanayi Endeksi
JPMI-GLOB	JP Morgan Küresel Endeksi
KB	Kalkınma Bakanlığı
KGf	Kredi Garanti Fonu
KK	Kredi Kartı
KKO	Kapasite Kullanım Oranı
KMH	Kredili Mevduat Hesabı
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KÖMB	Küçük Ölçekli Mevduat Bankaları
KRET	Kredi Riskine Esas Tutar
KYB	Kalkınma ve Yatırım Bankası
LIBOR	Londra Bankalararası Faiz Oranı

MB	Maliye Bakanlığı
MDP	Menkul Değerler Portföyü
MK	Menkul Kıymet
MKYF	Menkul Kıymet Yatırım Fonu
MKYO	Menkul Kıymet Yatırım Ortaklığı
MKK	Merkezi Kayıt Kuruluşu
MSCI	Morgan Stanley Sermaye Endeksi
MXEF	MSCI Gelişmekte Olan Ekonomiler Endeksi
MXEU	MSCI Avrupa Endeksi
MXX	MXSE IPC
MXWO	MSCI Dünya Endeksi
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
OIS	Gecelik Endeks Swapları
OÖMB	Orta Ölçekli Mevduat Bankaları
OVP	Orta Vadeli Plan
OSD	Otomotiv Sanayi Derneği
PE	Performans Endeksi
PMI	Küresel Tüm Endüstriler Çıktı Endeksi
POS	Point of Sale
PRET	Piyasa Riskine Esas Tutar
RAV	Risk Ağırlıklı Varlıklar
ROA	Aktif Kârlılığı
ROE	Özkaynak Kârlılığı
S&P	Standard and Poors
SPGS	Standards&Poors ve Goldman Sachs Emtia Endeksi
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
SÜE	Sanayi Üretim Endeksi
SYR	Sermaye Yeterliliği Rasyosu
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TDO	Takibe Dönüşüm Oranları
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TL	Türk Lirası
TMSF	Tasarruf Mevduatı ve Sigorta Fonu
TP	Türk Parası
TBPP	Takasbank Para Piyasası
TSPAKB	Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği
TSRŞB	Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği
TÜFE	Tüketici Fiyatları Endeksi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
USD	Amerikan Doları
ÜE	Üretim Endeksi
ÜFE	Üretici Fiyatları Endeksi
VKET	Vadeye Kadar Elde Tutulacak Menkul Değerler
VOB	Vadeli İşlemler Borsası
V.Y.	Veri Yok
YDMŞ	Yurtdışı Merkez ve Şubeler
YP	Yabancı Para
YPNGP	Yabancı Para Net Genel Pozisyonu
ZKO	Zorunlu Karşılık Oranı

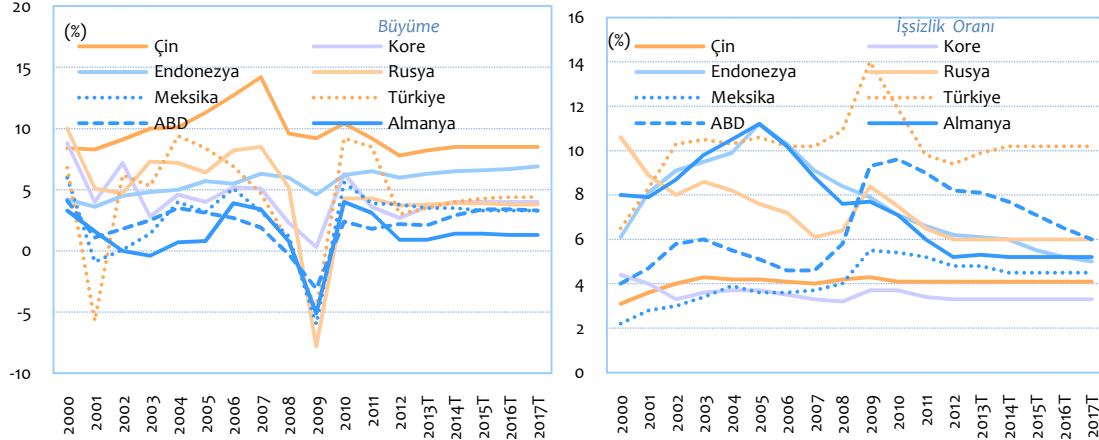
1 MAKRO FİNANSAL ÇERÇEVE

1.1 Küresel Çerçeve

Küresel ekonomik toparlanma eğiliminin, gelişmiş ekonomilerdeki makro dengesizlikler nedeniyle zayıflamakta olduğu bir dönem yaşanmaktadır. Yılın ikinci yarısı itibarıyla başta gelişmiş ekonomiler olmak üzere birçok ülkede kamu maliyesi dengesizliklerine yönelik politika belirsizlikleri artarken, cari işlemler dengesizliklerinin yatay seyrettiği ve gelişmiş ekonomilerdeki parasal genişlemeyi müteakip küresel sermaye hareketlerinin görece bir canlanma arz ettiği bir döneme girilmiştir.

Bu dönemde, ekonomik aktiviteye bakıldığında gelişmiş ekonomilerdeki performansın, işsizliğin belirgin bir şekilde azalmasını sağlayacak düzeyin altında olduğu görülmektedir. Ayrıca, bazı büyük yükselen piyasa ekonomilerinin, geçmiş dönemlerdeki yüksek büyüme hızlarının azaldığı ve küresel hâsıla artışını olumsuz etkilediği görülmektedir. 2012 yılının ikinci yarısında küresel ekonomik performansın yapısını belirleyen hususlarda belirgin değişiklikler olmamıştır. Gelişmiş ekonomiler için büyümeyi destekleyen temel unsur, uyumlu para politikası uygulaması olmuştur. Merkez bankalarının sadece çok düşük faiz oranı kararlarını sürdürmedikleri, aynı zamanda farklı piyasalara yönelik tedbirler ile borçlanma maliyetlerini düşürmeye çalıştıkları görülmüştür. Ancak, iki ana unsurun büyümeyi yavaşlatıcı etkilerinin varlığı devam etmektedir. Bunlardan ilki mali konsolidasyondur. Gelişmiş ekonomilerin kamu maliyesi ve finansman yapısındaki kırılganlıklar sonucunda mali konsolidasyon zaruri bir konuma gelirken, uygulamanın boyutu büyüme üzerinde belirgin negatif etkiler yaratmaktadır. İkinci olarak ise finansal piyasalarda hâlâ devam eden zafiyetler ve kırılganlıklar göze çarpmaktadır.

Grafik 1.1-1: Büyüme ve İstihdam Görünümü



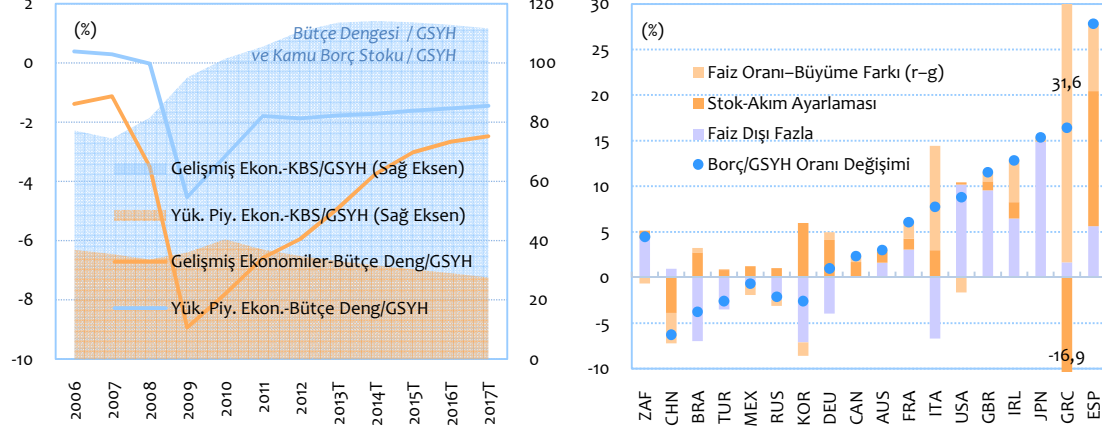
Kaynak: IMF

Nitekim IMF Nisan 2012 raporuna göre gelişmiş ekonomiler için yıllık büyüme tahminlerini %1,8'den %1,5'e indirmiştir. Gelişmekte olan ekonomiler için ise %5,8'den %5,6'ya daha ılımlı bir güncelleme yapılmıştır. IMF'nin ülke bazında aşağı yönlü düzeltmelerinin çok yaygın olduğu görülmektedir. Ancak iki grupta aşağı yönlü düzeltmelerin daha keskin olduğu görülmektedir. Bunlardan ilki Avro Bölgesidir. Avro Bölgesinde büyüme hızının 2012 yılında %0,4, 2013 yılında da %0,2 oranında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. İkinci grup ise, gelişmekte olan ekonomiler grubunda yer alan Çin, Hindistan ve Brezilyadır. Kore, Rusya, Meksika ve G. Afrika'nın 2013 büyüme oranları ise %3,5-4,0 aralığında devam etmektedir. Tüm bu düzeltmeler sonrası, dünya hasıla artışının 2012 yılında %3,3, 2013 yılında da %3,6 olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir.

ABD ve AB'de hayata geçirilen parasal genişlemenin, kredi sıkışmasını azaltması ve büyümeyi desteklemesi beklenmektedir. Ayrıca uluslararası kuruluşlar, bu aşamada, maliye politikası alanında konsolidasyon sürecinin çok dengeli bir şekilde hayata geçirilmesi uyarılarında

bulunmaktadırlar. Yavaş bir mali konsolidasyon borç krizi sarmalının aşılammaması riskini taşıırken, hızlı ve güçlü bir konsolidasyon, büyüme üzerindeki boğucu etkisiyle aynı sonuçlarına ilaveten daha büyük iktisadi ve sosyal kayıplar verme ihtimalini taşımaktadır. Bu nedenle gelişmiş ekonomilerde finansal sistemin güçlendirilmesine devam edilmesi gerektiği açıktır.

Grafik 1.1-2: Kamu Borç Stoku, Bütçe Açıkları ve Brüt Borç Birikiminin Bileşenleri



Kaynak: IMF

Maliye politikasında 2012 yılında birçok ekonominin açıklarını azaltma konusunda belirgin adımlar attıkları görülmektedir. Küresel mali gözetim raporu çerçevesince IMF tarafından izlenen ülkelerin yarısından fazlasında, 2012 yılında kamu açıklarının bir önceki yılki düzeylerinin altında olacağı tahmin edilmektedir.

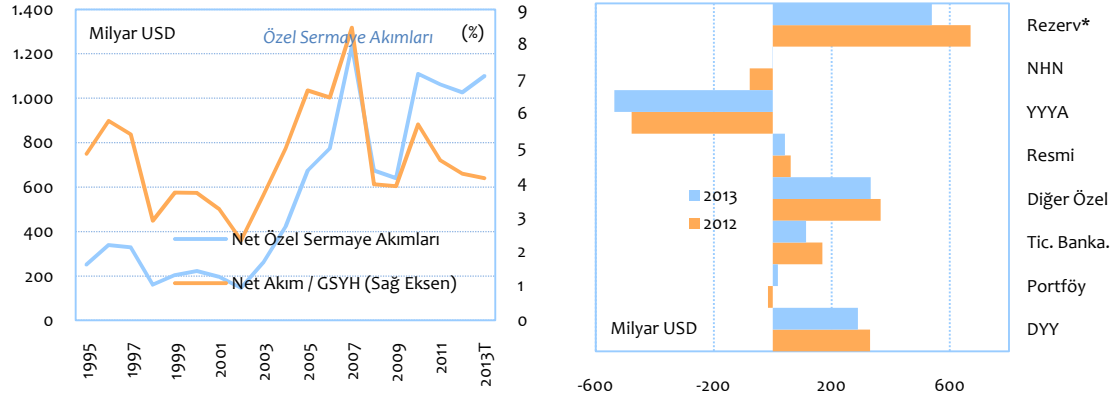
Gelişmiş ekonomilerin borç stoku göstergelerindeki iyileşme oldukça yavaş gerçekleşmektedir. Bunun ardında zayıf büyüme performansına bağlı olarak, kamu gelirlerindeki azalma ve genişleyici maliye politikası ihtiyacının devam etmesi görülebilir. Ayrıca spreadlerdeki yüksek seyir borçlanma maliyetlerinin, borç stoku aleyhine devam etmesine neden olmaktadır. ABD'de vergi indirimi yasalarının uzatılmasının ve harcamalardaki otomatik sınırlamaların uygulanmamasının etkileri hariç tutulduğunda, bütçe dengesinde, GSYH'nın %4'üne tekabül eden bir iyileşme görülmektedir. Ayrıca önümüzdeki dönemde olası bir mali uçurum riskini bertaraf edebilmek için benzeri düzeyde ek bir iyileşme ihtiyacı olduğu tahmin edilmektedir. 2013 ve ötesine yönelik tahminler ise mali uçurum riskinin gerçekleşmeyeceği ve bütçe dengesinin yıllık ortalama %1,5 puanlık bir iyileşmeyle ilerleyeceği senaryosu üzerinde yoğunlaşmaktadır. Almanya'da 2011 yılında kamu maliyesi alanındaki başarının yarattığı esneklik, önemli bir hareket alanının oluşmasını sağlamıştır. Kore'de ise, maliye politikasının daha çok büyümeyi destekleyici bir şekil aldığı, 2012 yılının ikinci yarısında milli gelirin %0,3'ü düzeyinde bir paketin uygulamaya konulduğu ve büyümenin toparlanmasıyla birlikte, 2013 yılında yeniden sıkı maliye politikası uygulamasına geri dönüşün planlandığı görülmektedir.

Gelişmekte olan ekonomilere bakıldığında gelişmiş ekonomilere göre daha sağlıklı ve sağlam bir kamu maliyesi uygulaması izlenmektedir. Bu çerçevede birçok gelişmekte olan ekonomi, zayıflayan küresel ve yerel ekonomik görünümü desteklemek amacıyla sıkı maliye politikası uygulamalarına ara vermişlerdir. Özellikle Rusya'da 2012 ve 2013 yıllarında bütçenin GSYH'nın %9'una varan bir genişlemeye maruz kalacağı ifade edilmektedir. Çin'de ise yurtdışı ekonomik aktivitedeki toparlanmaya paralel bir şekilde nötr bir maliye politikası seyri beklenmektedir.

Yükselen piyasa ve gelişmekte olan ekonomileri, ekonomik aktivitenin küresel ölçekte zafiyete uğramasından özellikle ticaret kanalı aracılığı ile olumsuz etkilenirken, 2012 yılında gelişmiş ekonomilerdeki parasal genişlemeden net sermaye akımı bakımından olumlu etkilendikleri

görülmektedir. Yükselen piyasa ekonomilerine yönelik özel sermaye hareketlerinin 2012 yılında 1 trilyon dolar civarında seyrettiği görülmektedir. Özel sermaye akımlarının bileşenlerine bakıldığında ise netteden doğrudan yatırımların önemini koruduğu görülmektedir.

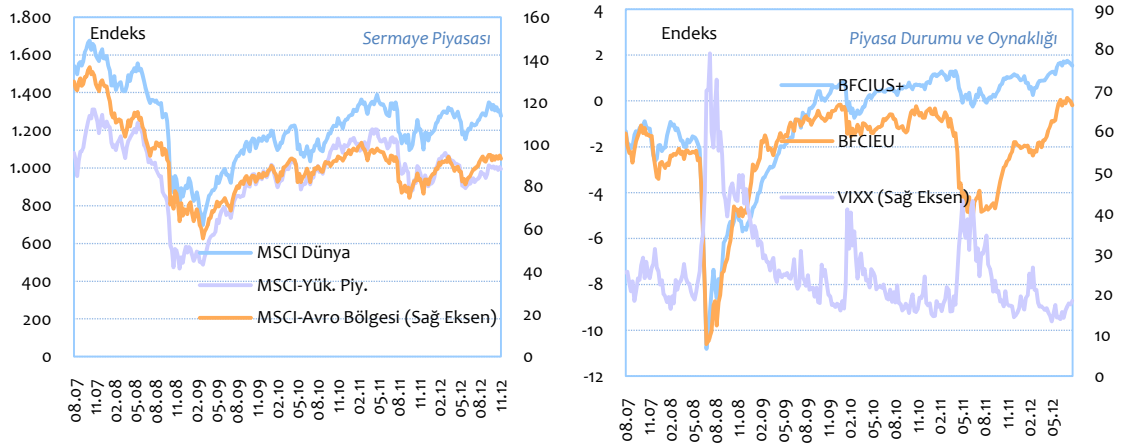
Grafik 1.1-3: Yükselen Ekonomilere Özel Sermaye Akımları



Kaynak: IIF. (*)Rezervler altın dahil, NHN: net hata noksan, DYY: doğrudan yabancı yatırım, YYYA: yurtiçi yerleşiklerin yurtışı alacakları

Küresel finansal yapı, makroekonomik risklerdeki yükselme nedeniyle daha kırılgan bir döneme girmiştir. Bileşik sermaye piyasası göstergeleri, tüm bölgeler için yatay bir seyir izlerken, risk algısında görece bir bozulma dikkat çekmektedir. Nitekim Bloomberg Finansal Baskı Endeksleri hem AB hem ABD için bozulmalara işaret etmektedir. FED ve ECB tedbirleri küresel finansal sisteme zaman kazandırmış görünmekle birlikte, devam eden ulusal ve uluslararası kırılganlıkların azaltılması için süratle harekete geçme gereksinimi görülmektedir. Özellikle Avro Bölgesine yönelik politika belirsizliklerinin, piyasa güvenini zayıflattığı görülmektedir. Bazı Avrupa bankalarının mevcut finansal baskı ortamında kaldıraç oranlarının süratle düştüğü ve mevduat çıkışının gözlemlendiği zorlu bir döneme girmişlerdir. Kritik hususun Avrupa'da parasal birliğin bir bankacılık birliği ile güçlendirilmesi veya tamamlanması olduğu açıkça ifade edilmektedir.

Grafik 1.1-4: Küresel Sermaye Piyasası Endeksleri ve Finansal Durum Endeksleri



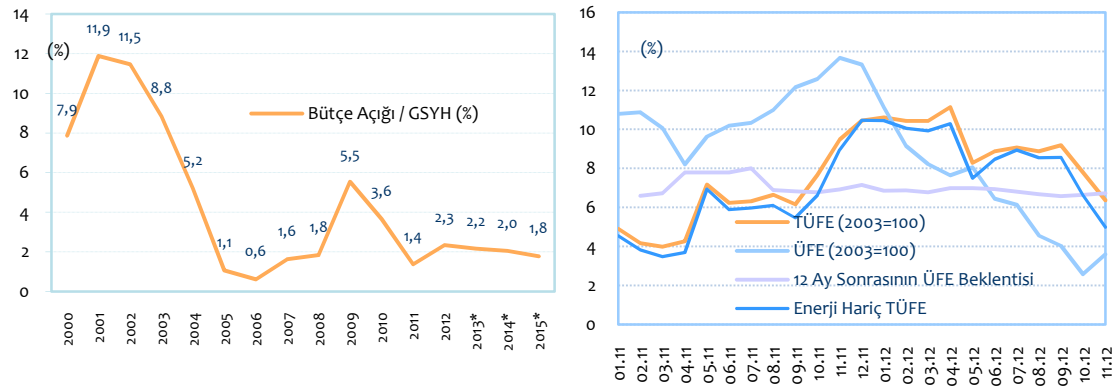
Kaynak: IMF ve Bloomberg.

ABD ve Japonya'da yüksek kamu açıkları ve borç stoku sorunlarının mevcut düşük faiz ortamında çözülmesine odaklanılması ve inandırıcı taahhütler içeren kararlı bir uygulamanın hayata geçirilmesinin geciktirilmemesi gerektiği ifade edilmektedir. Gelişmekte olan ekonomiler için ana husus ise istikrarın korunması ve böylelikle ekonomik performanslarını sağlıklı bir şekilde yürütebilmeleridir. Bunun önündeki riskler olarak iç ve dış makro dengesizliklerin varlığı işaret edilmektedir. Bu durum küresel ekonomik ve finansal görünüm için büyük önem taşımaktadır.

1.2 Yurtiçi Ekonomik Çerçeve

Sürdürülebilir büyümeye geçiş amacıyla alınan tedbirler neticesinde oluşan ılımlı büyüme süreci ve öngörülenden fazla artan giderler, 2012 yılında kamu maliyesi dengesini etkilemiştir. Bu süreçte, gelir ve kurumlar vergisi gelirlerinin artış hızı yavaşlamıştır. Ayrıca, iç talebin yavaşlamasıyla KDV gelirleri azalmıştır. Giderler tarafında, cari transferler ve personel giderlerinin, gelir kalemlerine göre daha hızlı artış kaydetmesi ve faiz giderlerinin de bu eğilime eşlik etmesiyle Ocak-Kasım 2012 döneminde bütçe dengesi 13,3 milyar TL açık vermiştir. Bununla birlikte, 2/B alanlarının değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan 6292 sayılı Kanun kapsamındaki başvuru oranı %67'ye ulaşmıştır. Tahmin edilen satış tutarı ise 9,8 milyar TL olup bütçe dengelerini olumlu etkilemesi beklenmektedir. 2013-2015 Orta Vadeli Programa (OVP) göre bütçe açığının milli gelire oranının, iniş eğilimi göstererek 2015 itibarıyla %1,8 olması hedeflenmiştir.

Grafik 1.2-1: Bütçe Açığının Milli Gelire Oranının ve Enflasyonun Görünümü



Kaynak: TÜİK, TCMB, Maliye Bakanlığı. (*) OVP hedefi

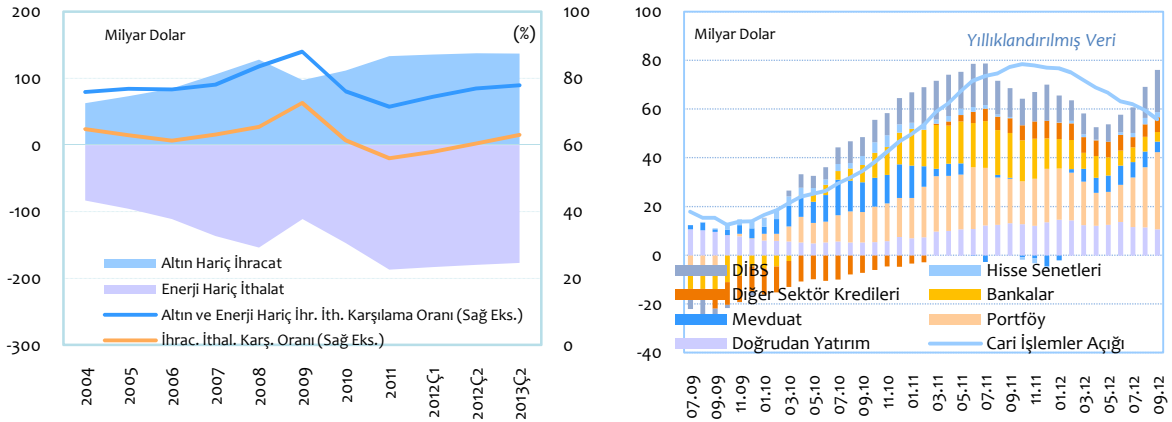
Bütçe açığının milli gelire oranı, küresel krizin başlangıç dönemine göre iniş trendinde iken, 2012 yılı içerisinde ılımlı yükselme göstermiştir. Söz konusu açığın makro ekonomik değişkenler üzerindeki bekleşimleri olumsuz etkilememesi amacıyla, yönetilen fiyatlarda artışlar ve vergi ayarlamaları yapılmıştır. Fiyat ayarlamaların enflasyonist yansımaları kısa vadeli olmuştur. Ayrıca, Kasım 2012 itibarıyla yıllık tüketici enflasyonu düşüş yönündedir. Eğilim anketlerine göre Kasım 2012 itibarıyla ise gelecek döneme ilişkin piyasaların enflasyon beklentisi aşağı yönündedir. Enerji ve gıda fiyatlarındaki seyir, enflasyonun daha fazla inmesi önündeki temel faktördür. Bankacılık sektörü kredi hacmi artış hızının bir önceki yıla göre yavaşlayarak iç talebi sınırlaması, enflasyonist riskleri azaltmaktadır. Bununla birlikte, 2013 yılında daha yüksek bir büyüme hızına erişmek amacıyla kredi hacmini ılımlı artıracak politikaların devreye girmesi ve dalgalanma gösteren enerji ve emtia fiyatları, enflasyonun aşağı yönlü eğilimini sınırlandırabilecektir. Yapılan fiyat ayarlamaları, piyasalara mali disiplinin bozulmayacağı sinyalini vermek suretiyle makro dengesizliklerin düzeleceği beklentilerini kuvvetlendirmiştir. Nitekim Türkiye'nin büyüme ve cari açık gibi yapısal riskleri çözümlenmeye yönelik stratejileri, sonuç vermeye başlamış ve yabancı para cinsinden borçlanma notu, bir uluslararası derecelendirme kuruluşu tarafından gecikmeli de olsa **yatırım yapılabilir (BBB-) seviyesine yükseltilmiştir**.

Not artırım sürecinin, iyileşerek devam etmesi ve diğer aktörler tarafından da teyit edilmesi beklenmektedir. OVP'de öngörülen hedeflerin sıkı disiplin gerektirmesi, iyi planlanmış ve gerçekçi olması, hedeflerden olan sapmayı asgariye indirmesi ve faizler ile enflasyonun düşüş sürecini destekleyerek büyümeyi teşvik etmesi beklenmektedir.

Küresel krizin ortaya çıkmasının üzerinden dört yıl geçmesine rağmen belirsizlikler devam etmektedir. Dış ticaret ve sermaye kanalıyla oluşan bu etkiler, yurtiçi ekonomi üzerinde ılımlı riskler yaratmaktadır. AB ülkelerinde derinleşen borçlanma sorunu nedeniyle değerlendirilen Türk

Lirası ile güçlü iç talep ve enerji fiyatları, 2011 yılında ithalatta keskin bir artışa sebep olmuş, ihracat ise söz konusu ülkelerdeki daralma nedeniyle görece yavaş artmıştır. Alınan önlemler sayesinde 2012 yılında sağlanan ihracat performansındaki iyileşme, küresel krizin Türkiye'ye olan etkilerini sınırlandırmıştır. Nitekim 2012 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla yıllık bazda incelendiğinde, ihracatın artış hızının, ithalat artış hızının üzerinde kalmaya devam ettiği görülmektedir. Altın hariç tutulduğunda ihracattaki performans, eğilim olarak iyileşmeye devam etmekte ve ihracatın ithalatı karşılama oranı yükselmektedir. Bununla birlikte, küresel ekonominin 2013 yılında beklenen iyileşmeyi sağlayamayabileceği yönündeki risklerin artması, Türkiye'nin dış ticaret dengesinin daha fazla iyileşmesini güçleştirebilecektir. Bu durumun, bankacılık sektörünün ihracat kredilerine olan talebi kısıtlama ihtimali bulunmaktadır. Bu nedenle alternatif ihracat pazarlarına yönelim stratejisinin kapsamının genişletilmesi, dış dengenin iyileşmesine ve bahse konu kredi türüne yönelik talebin azalmamasına yardımcı olacaktır.

Grafik 1.2-2: Dış Ticaret Dengesi, Sermaye Hareketleri, Dış Finansman ve Cari Açığın Gelişimi



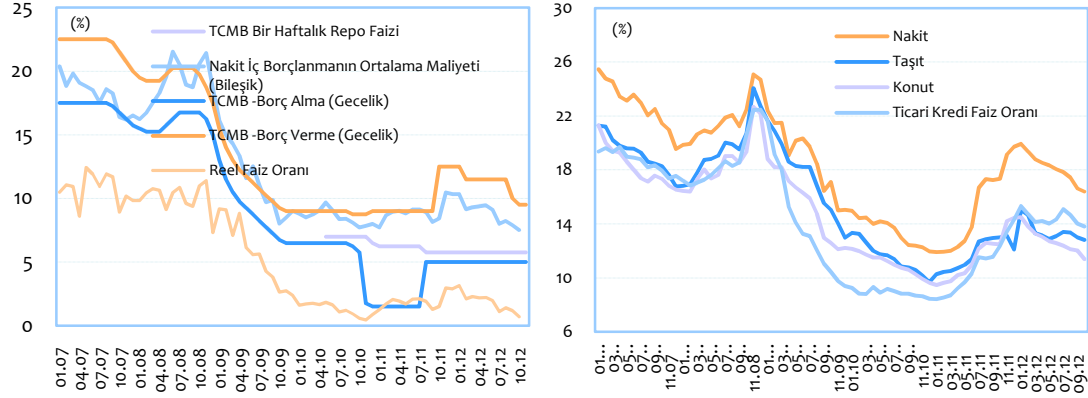
Kaynak: TÜİK, TCMB

Makroekonomik dengeler açısından diğer önemli parametre olan cari açık, sürdürülebilir büyümeye geçiş bağlamında alınan önlemler sayesinde belirgin bir biçimde azalmaktadır. Yüksek büyüme dönemi olan 2010-2011 yıllarında artan cari açık, 2012 yılında yıllık bazda hız kesmiştir. Cari açığın finansman kalitesinin artması ve cari açığı azaltmaya yönelik politikaların üretilmesi, Türkiye'nin ülke kredi notunun yükselmesinde etkili olmuştur. Eylül 2012 itibarıyla, yıllık bazda doğrudan yatırımlar 10,7 milyar dolara ulaşmıştır. Ülke notunun diğer derecelendirme kuruluşlarınca da teyit edileceği ve ülkeye giren doğrudan yatırımların daha da artacağı öngörülmektedir. Yurtiçi tasarrufların ekonomiye kazandırılması açısından altın bankacılığının geliştirilmesi, dış kaynak ihtiyacının azaltılmasına yardımcı olabilecektir.

Küresel sorunların yeni bir parasal genişleme ihtimalini ortaya çıkarması ve ülke notunun yükselmesiyle Türkiye'ye hızlı sermaye girişi olasılığı artmaktadır. Bu olasılık beraberinde TL'nin değerlenmesini de teşvik edebilmektedir. Bu nedenle, Merkez Bankası'nın temkinli ve esnek para politikası duruşu devam etmektedir. Faiz koridorunda değişiklik, zorunlu karşılıklarda ayarlama, rezervlerin güçlendirilmesi, toplam talebin öngörülenden hızlı artması halinde ise sıkılaştırıcı parasal ve makro politikalar bileşiminden oluşan yaklaşımlar, makro koşullara göre uygulanmaktadır. 2012 üçüncü çeyreği itibarıyla, tüketici ve ticari kredilerin faiz oranlarındaki düşüşün yanı sıra reel faiz¹ oranının aşağı yönlü olması, **kredi hacminin ve iç talebin** artmasına yardımcı olacaktır.

¹DİBS faiz oranları baz alınarak yapılan hesaplamada kullanılan formül, reel faiz oranı= $((1+r)/(1-i)-1)$ şeklinde olup, i beklenen enflasyonu ifade etmektedir.

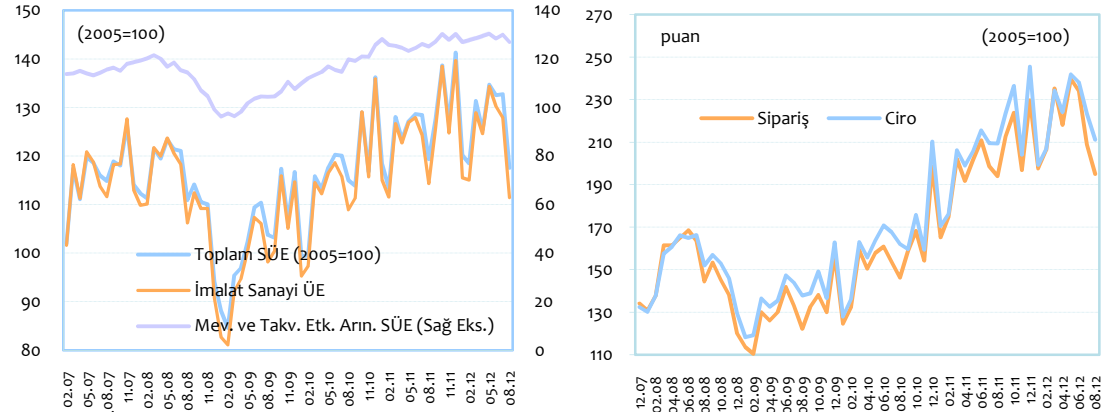
Grafik 1.2-3: Faiz Oranlarının Görünümü



Kaynak: TCMB, Hazine

Açıklanan son iktisadi veriler ayrıntılı olarak incelendiğinde, ekonomideki ılımlı büyüme seyrinin devam ettiği gözlenmektedir. Kötü hava koşulları ve küresel talep belirsizlikleriyle 2012 yılının başında keskin düşüş gösteren sanayi üretimi, takip eden aylarda istikrarlı bir toparlanma eğilimine girmiştir. Bu ana eğilim, Ağustos 2012'de toplam sanayi üretiminde görülen yüksek oranlı azalışla beraber bir miktar olumsuz etkilenmiş gözükmemektedir. Toplam sanayi üretimindeki ılımlı toparlanmadan anlamlı bir sapma olmadığı, yılın son çeyreği itibarıyla üretimin toparlanmaya devam ettiği izlenmektedir. Nitekim mevsim ve takvim etkilerinden arındırıldığında sanayi üretim endeksinin ılımlı artış eğilimini sürdürdüğü görülmektedir. **Ayrıca uygulamaya konulan teşvik sistemlerinin ve maliye ile para politikalarının etkisiyle**, özellikle yılın son çeyreğinde üretimdeki toparlanmanın güçlenmesi ve 2013 yılına daha sağlam iktisadi temellerle girilmesi, yüksek ihtimallidir. İmalat sanayi üretim endeksi de, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde görülen aylık bazdaki düşüşlere rağmen yıllık bazda toparlanmaya devam etmektedir.

Grafik 1.2-4: Sanayi Üretim, Ciro ve Sipariş Endekslerinin Gelişimi



Kaynak: TÜİK

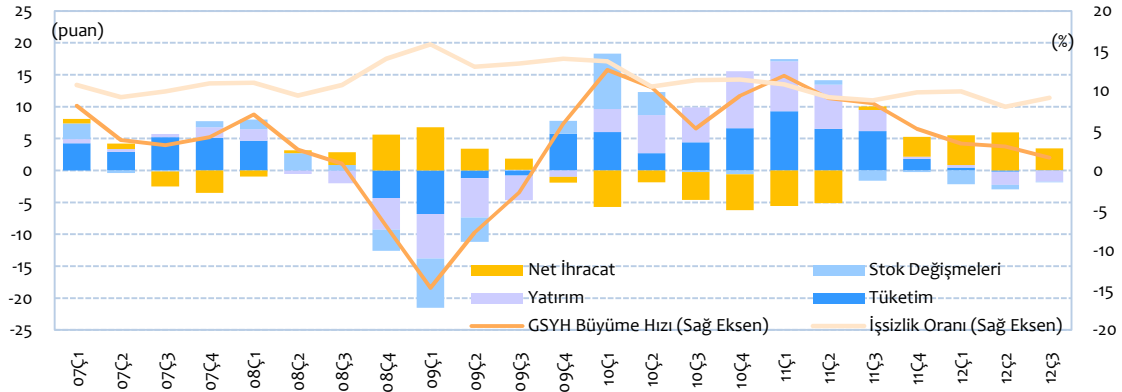
2012 yılının büyüme performansı hakkında öngörü yapılmasına olanak sağlayan diğer göstergeler sanayi ciro ve sipariş verileridir. Sanayi kesiminin 2012 yılının üçüncü çeyreğine ait ciro ve sipariş endekslerinin gelişimine bakıldığında, aylık bazda nispi düşüşler devam etmekle beraber, söz konusu endeksler, yavaşlayan hızda da olsa yıllık bazda artış eğilimini korumaktadır.

Küresel krizin yurt içi ekonomik faaliyetlerine olan etkilerini minimize etmek amacıyla, üretimi, istihdamı ve **yurtiçi tasarrufu artırmaya yönelik yapısal önlemler** alınmıştır. Bölgesel gelişmişlik farklarının giderilmesi, firmalarda borçlanma yerine özkaynak kullanımının teşvik edilmesi, yeni Türk Ticaret Kanununun yürürlüğe girmesi, kayıt dışılıkla mücadele stratejisi, rekabet gücünün

yükseltilmesi, istihdamın artırılması, stratejik yatırımların desteklenmesi, bireysel emeklilik ve hayat sigortasının daha cazip hale getirilmesi politikaları büyümenin istikrar kazanmasına katkı sağlamaktadır.

Küresel ölçekte bakıldığında, 2011 yılında %8,5 büyüme hızı ile en fazla büyüyen ülkeler arasında yer alan Türkiye'nin, 2012 yılında 2013-2015 Orta Vadeli Programa (OVP) göre %3,2 oranında büyümesi beklenmektedir. 2011 yılındaki büyüme temelde özel tüketim ve sermaye yatırımları tarafından sürüklenmiş ve bu sayede muadil ölçekteki ekonomilerin üstünde bir gelişme sağlanmıştır. Özellikle imalat sanayi, inşaat, ticaret ve ulaştırma sektörlerinde, yurtiçi talepteki artışa paralel olarak katma değer artışları izlenmiştir. Küresel ortalamalardan olan ayrışmayı sürdürülebilir bir patikaya yönlendirmek amacıyla alınan önlemlerin ve küresel ölçekte görülen belirsizlikleri yarattığı etkilerin neticesinde, çeyrekler bazında büyüme eğiliminde 2012 yılında bir önceki yıla göre hissedilir bir yavaşlama gözükmemektedir. Bununla birlikte, 2012 yılının ilk üç çeyreğinde gerçekleşen %3,4, %3,0 ve %1,6'lık büyüme hızları, küresel eğilimler ile kıyaslandığında nispeten güçlü bir iktisadi faaliyet görünümünü ortaya koymaktadır. **OVP'de, 2013 için %4, 2014-15 yılları için ise %5 oranında büyüme hedeflenmektedir. 2015 yılı işsizlik oranı hedefi ise %8,7'dir.**

Grafik 1.2-5: GSYH Büyümesi, Büyümeye Katkıları ve İşsizlik Oranının Gelişimi



Kaynak: TÜİK

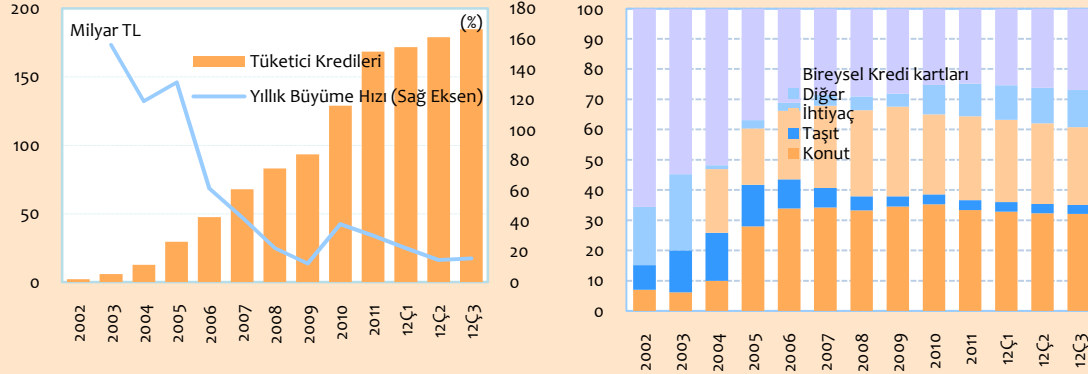
2012 yılının ilk yarısında, inşaat ile toptan ve perakende ticaret büyüme hızlarının önceki yıla göre yavaşladığı görülmektedir. İthalatın hız kesmesi ve zayıf dış talebe rağmen ihracatın hissedilir derecede artmasıyla beraber, 2012 yılının ikinci çeyreğinde net ihracatın büyümeye olan katkısı daha belirgin hale gelmiştir. 2012 yılının üçüncü çeyreğinde büyüme oranının ılımlı artış seyrine devam etmesi, son çeyrek itibarıyla ise azalması muhtemel olan net ihracat katkısının, büyüme üzerindeki aşağı yönlü etkisinin, iç talep artışı sayesinde telafi edilmesi ve 2012 yılı geneline ait büyümenin, Orta Vadeli Program'da belirlenen hedefle örtüşmesi beklenmektedir.

Temel bileşeni ücret gelirleri olması sebebiyle hanehalkı toplam geliri, işsizlik oranlarındaki gelişime duyarlıdır. Tüketici kredilerinin hanehalkı yükümlülüklerinde önemli paya sahip olması nedeniyle, Eylül 2012 itibarıyla ılımlı derecede yükselen işsizlik oranının tekrar iniş eğilimine dönmesi, bankacılık sektörünün tüketici kredi riskini hafifletebilecektir. 2013-2015 döneminde hedeflenen ortalama büyüme %4,6 oranında büyüme hızı ve kentsel dönüşümün konut kredisi talebini uyuracak olması, hanehalkı gelir akımlarını etkileyebilecek makro değişkenlerin takibini de zorunlu kılacaktır.

Kutu 1: Hanehalkı Kesimi Gelişmeleri

Ekonomi genelinde tasarruf ve borçlanma eğiliminin izlenmesi açısından, hanehalkının finansal varlık ve yükümlülükleri önem taşımaktadır. Eylül 2012 itibarıyla hanehalkı varlıkları büyümeye devam etmiştir.

Grafik: Tüketici Kredilerinin Yıllık Büyüme Hızı ve Kompozisyonunun Gelişimi



Hanehalkı finansal yükümlülüklerinin temel bileşeni tüketici kredileridir. 2012 yılının üç çeyreğinde, tüketici kredilerinin yıllık büyüme eğilimi hissedilir oranda hız kesmiştir.

Tablo: Hanehalkı Finansal Varlık ve Yükümlülüklerinin Gelişimi

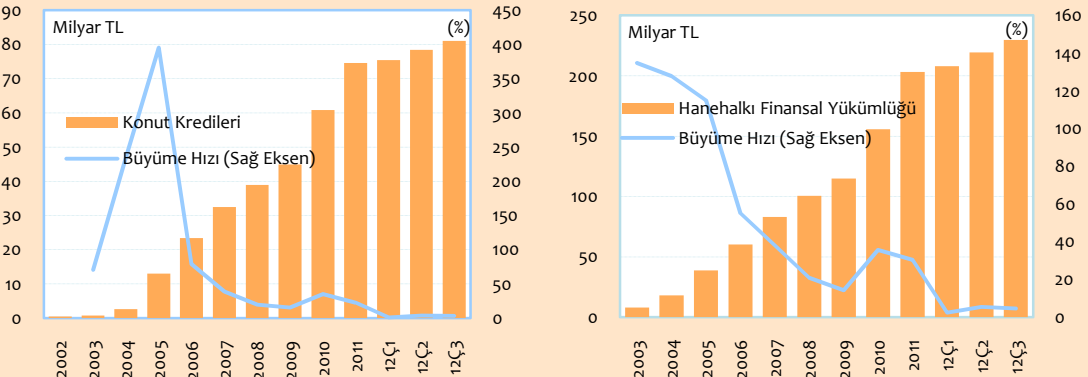
Milyar TL	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	12Ç1	12Ç2	12Ç3
Finansal Varlıklar	190,7	216,3	256	281,8	353,8	402,0	450,3	514,3	526,1	541,9	560,1
Birey. Emek. Fon.	0,3	1,2	2,8	4,6	6,0	9,1	12,0	14,3	15,8	17,2	18,8
Hisse Senedi	12,4	15,8	15,7	17,5	10,8	24,5	32,6	30,0	35,4	34,7	34,2
Özel Sektör Borçlanma Araçları	-	-	-	-	-	-	-	4,9	6,9	9,6	9,8
Yapılandırılmış Ürünler	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,01
Kamu Borç. K. (DİBS+Eurobond)	41	33,3	27,7	19,2	19,7	13,0	8,4	10,3	10,1	7,4	6,3
Gerç. Kiş.Tas. Mv., Kt. Fn., Kıym. Mad. Dp.Hs.	124,6	150,2	188,8	221,1	278,4	307,7	352,1	405,4	409,2	421,1	435,5
Dolaşımdaki Para	12,4	18,2	24,4	25	29,3	34,3	45,2	49,4	48,7	51,9	55,5
Finansal Yükümlülükler	18,1	39	60,6	84,1	102,5	118,9	159,4	206,3	211,4	223,0	233,8
Tüketici Kred.	12,8	29,7	48	68,9	85,2	97,4	132,7	171,6	175,2	182,7	188,9
Kredi Kartı Borç Bakiyesi	4,4	7,5	10,7	12,6	14,7	19,1	23,2	29,6	31,0	34,7	38,9
Tüketici Finans. Şirketleri Kredileri	0,9	1,8	1,4	1,7	1,6	1,7	2,9	4,4	4,5	4,9	5,2
Bireysel Finansal Kiralama Borçları	-	-	0,5	0,9	1	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8
Fin. Yükümlülükler/Fin. Varlıklar (%)	9,5	18,0	23,7	29,8	29,0	29,6	35,4	40,1	40,2	41,1	41,7
Fin. Yükümlülükler/GSYH (%)	3,2	6,0	8,0	10,0	10,8	12,5	14,5	15,9	v.y.	v.y.	v.y.

2005 sonrası verileri bankalar, katılım bankalar ve tüketici finansman şirketlerince kullanılan tüketici kredileri ile bu kredilere ilişkin tahsili gecikmiş alacakları, tahsili kredi kartı borç bakiyeleri ile tahsili gecikmiş kredi kartı alacaklarını içermektedir. Kredi tutarları, tahsili gecikmiş alacakları da içeren brüt rakamlardır. Kredi kartı borç bakiyesi, tahsili kredi kartı borç bakiyesi ile takipteki kredi kartı alacaklarından oluşmaktadır.

Kaynak: BDDK, SPK, EGM, TCMB, MKK

2011 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren uygulanan politikaların birincil etkisi konut kredilerinde izlenmiştir. Konut kredilerinin, tüketici kredileri içindeki payı ve toplam hanehalkı yükümlülükleri büyüme hızına olan katkısı azalmıştır. Kentsel dönüşüm süreci ile birlikte bu kalemden canlanma beklenmektedir.

Grafik: Konut Kredilerinin ve Hanehalkı Yükümlülüklerinin Yıllık Büyüme Hızının Gelişimi



Kutu 2: Şirketler Kesimi Gelişmeleri

Finansal kesim dışındaki firmaların döviz varlık ve yükümlülükleri büyümeye devam etmiş ve 2011 yılsonu itibarıyla 15 milyar dolar olan kısa vadeli net döviz pozisyonundaki açık, 2012 yılının ilk çeyreğinde 9 milyar dolar, ikinci çeyreği itibarıyla ise 12 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo: Finansal Kesim Dışındaki Şirketlerin Döviz Varlık ve Yükümlülüklerinin Gelişimi

Milyar Dolar	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	12Ç1	12Ç2
Varlıklar	37,7	45,4	62,7	76,1	80,5	83,1	84,2	77,2	85,1	85,2
Mevduat	24,6	30,9	45,4	54,8	60,4	57,3	62,2	54,8	60,0	60,3
Menkul Kıymetler	1,3	1,0	0,9	0,8	0,7	1,1	1,3	0,9	0,9	0,7
İhracat Alacakları	6,0	6,4	8,8	10,3	8,6	9,3	10,5	11,1	11,7	11,5
Yurtdışına Doğrudan Sermaye Yatırımları	5,8	7,1	7,5	10,2	10,8	15,3	10,2	10,3	12,6	12,6
Yükümlülükler	56,8	67,4	92,1	130,9	152,8	148,8	177,5	202,3	211,2	214,0
Nakdi Krediler	47,4	56,4	80,3	116,4	138,1	133,6	159,5	181,9	190,6	190,7
Yurtiçinden Sağlanan Krediler	20,5	26,4	34,8	46,3	48,1	50,3	81,9	102,3	109,5	111,6
Kısa Vadeli Döviz Kredileri	0	0	0	14,4	15,9	14,3	17,9	18,3	19,4	19,9
Yurtdışından Sağlanan Krediler	26,9	30,0	45,5	70,1	90,1	83,3	77,5	79,6	81,1	79,1
Kısa Vadeli	1,2	1,1	1,1	0,7	1,2	0,7	1,0	1,3	1,5	1,8
İthalat Borçları	9,4	11,0	11,7	14,5	14,6	15,2	18,1	20,4	20,6	23,3
Döviz Net Pozisyonu	-19,1	-22,0	-29,4	-54,7	-72,3	-65,8	-93,4	-125,2	-126,2	-128,9
Kısa Vadeli Varlıklar					69,6	67,7	74,0	66,8	72,5	72,5
Kısa Vadeli Yükümlülükler					73,9	65,8	73,5	81,8	81,6	84,6
Kısa Vadeli Net Döviz Pozisyonu					-4,2	2,0	0,5	-14,9	-9,0	-12,0

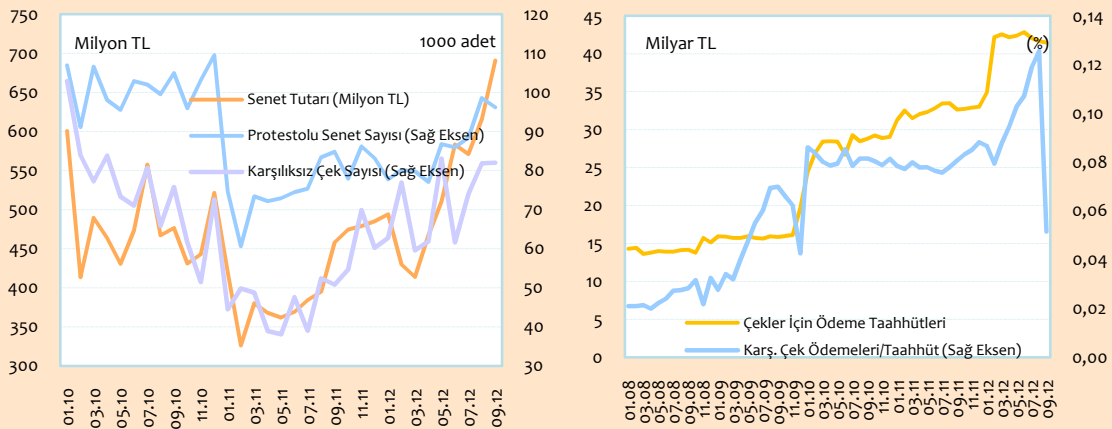
Kaynak: TCMB

Finansal istikrar açısından daha kritik bir öneme sahip olan, yurtdışından sağlanan kısa vadeli yükümlülük ise sadece 1,8 milyar dolardır. Reel kesim şirketlerinin varlıklarının yükümlülüklerine oranı ise Haziran 2012 itibarıyla %39,8 ile 2011 yılı ile yaklaşık aynı düzeyde kalmıştır.

Reel kesimin istikrarı açısından önemli bir gösterge niteliği taşıyan ve bankacılık sektörüne de yansımaları olan protestolu senet sayısı ve çek göstergelerine bakıldığında, ekonomideki yavaşlama sürecine rağmen belirgin ilave bir risk oluşmadığı görülmektedir. Nitekim Eylül 2012 itibarıyla protestolu senet sayısı bir önceki aya göre azalırken ve karşılıksız çek sayısı yatay bir seyir izlemektedir.

Ayrıca, karşılıksız çekler için ayrılan bankaların ödeme taahhütleri son birkaç aydır yatay seyretilmektedir. Karşılıksız çıkan çekler için yapılan ödemelerin taahhütlere oranında görülen yükselme eğilimi, Eylül 2012'de ciddi düşüş kaydederek binde 5'e kadar inmiştir.

Grafik: Protestolu Senet ve Karşılıksız Çek Göstergeleri



Kaynak: TCMB

2 MAKRO İHTİYATLILIK ANALİZİ

2.1 Sağlamlık Göstergelerinin Gelişimi

Bankacılık sektörünün finansal sağlamlık göstergeleri; bankacılık faaliyetleri, sermaye yeterliliği, aktif kalitesi, gelir-gider ve kârlılık olmak üzere dört temel başlık altında incelenmiştir. Bankacılık faaliyetlerine ilişkin rasyolarla bakıldığında, toplam aktiflerin %57,7'sinin temel aracılık fonksiyonunu ifade eden kredilerden oluştuğu görülmektedir. Yıllık kredi büyüme oranı, bir önceki çeyrekte görülen %18,8 değerinin altında ve %14,3 olarak gerçekleşmiştir. Mevduat dışı kaynak kullanımının yoğunlaşmasıyla, kredilerin mevduata oranı %102,4 oranında gerçekleşmiştir. Aynı dönemde bilanço dışı işlemler, toplam aktiflerin 1,52 katına yükselmiştir.

Tablo 2.1-1: Etkinlik Rasyolarının Gelişimi

(%)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	03.12	06.12	09.12
Krediler/Toplam Aktif	43,8	49,1	50,1	47,1	52,2	56,1	56,9	57,9	57,7
Yıllık Kredi Büyüme Oranı	40,0	30,4	28,6	6,8	33,9	29,9	23,9	18,8	14,3
Menkul Kıymetler/Toplam Aktif	31,8	28,3	26,5	31,5	28,6	23,4	23,2	22,3	21,2
Özkaynaklar/Toplam Pasif	11,9	13	11,8	13,3	13,4	11,9	12,4	12,5	12,9
Mevduat/Toplam Pasif	61,6	61,4	62,1	61,7	61,3	57,1	56,7	56,4	56,4
Krediler/Mevduat	71,2	80	80,8	76,3	85,2	98,2	100,4	102,6	102,4
Bilanço Dışı İşlemler/Toplam Aktifler	55,5	66,3	65	69,5	103,1	134,9	139,1	138,8	152,3
Türev İşlemler/Bilanço Dışı İşlemler	38,6	41,6	41,2	43,3	37,6	35,0	42,8	43,8	37,6

Sektörün likidite pozisyonu incelendiğinde, sektörün yüksek likiditeye sahip bir varlık yapısıyla çalıştığı görülmektedir. Bir ay vadeli likidite yeterlik rasyosu, asgari düzey olan %100'ün üzerinde, %124,1 olarak gerçekleşmiştir. Sektörde yabancı kaynak kullanımı da yönetilebilir bir kaldıraç oranına işaret etmektedir. Sektör varlıklarının %87,1'i yabancı kaynakla finanse edilmektedir. Özkaynak/toplam aktif rasyosu, son dönemlerde paralel bir seyir göstermektedir. Söz konusu rasyo, Eylül 2012 itibarıyla %12,9'dur.

Tablo 2.1-2: Likidite Rasyolarının Gelişimi

(%)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	03.12	06.12	09.12
Yabancı Kaynaklar/Toplam Aktif	88,1	87	88,2	86,7	86,6	88,1	87,6	87,5	87,1
Yabancı Kaynaklar/Özkaynaklar	739	667	748	652	648,2	742	703,2	699,5	678,2
Özkaynaklar/Toplam Aktif	11,9	13,0	11,8	13,3	13,4	11,9	12,5	12,5	12,9
1 aylık Likidite Yeterlik Oranı		155,1	141,0	144,0	137,1	115,8	114,8	115,9	124,1
YP Krediler/Toplam Krediler	25,5	24	28,7	26,6	27	29,0	27,7	26,8	26,3
YP Mevduat/Toplam Mevduat	39,4	35,4	35,3	33,7	29,7	33,9	34,5	34,8	33,3
YP Aktifler/Toplam Aktifler	33,1	28,3	30,3	26,7	25,6	30,3	28,9	29,1	30,1

Sektörün sermaye yeterlilik rasyosu, yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe paralel seyir izlemiş ve %16,5 düzeyinde gerçekleşmiştir. Türk bankacılık sektöründe, 01.07.2012 tarihinden itibaren Basel II standartları uygulanmaya başlanmıştır. Sektörün SYR'si söz konusu geçiş döneminde değişmemiş olup; bu durum, sektörün mevcut özkaynak yapısının güçlülüğüne ve kalitesine işaret etmektedir. Sektörün özkaynaklarının %88,2'si ana sermayeden oluşmaktadır. Ana sermayenin risk ağırlıklı varlıklara oranına eşit olan tier 1 rasyosu, Türk bankacılık sektöründe %14,5 düzeyinde olup, uluslararası standartların oldukça üzerindedir. Sektörün yüksek kalite ve tutardaki sermayesi, finansal veya makroekonomi kaynaklı muhtemel dalgalanmalara karşı, sektörü koruyucu niteliğini muhafaza etmektedir. Özkaynağın %65'i serbest niteliktedir. Yabancı para net genel pozisyonu/özkaynak rasyosu yılın üçüncü çeyreğinde 1,6 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 2.1-3: Sermaye Yeterliliğine İlişkin Rasyoların Gelişimi

(%)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	03.12	06.12	09.12
Sermaye Yeterliliği Rasyosu	21,9	18,9	18,0	20,6	19,0	16,5	16,6	16,5	16,5
Ana Sermaye/Risk Ağırlıklı Varlıklar (Net)	21,3	18,3	17,2	18,6	17,0	14,9	14,9	14,7	14,5
Ana Sermaye / Özkaynaklar	96,9	96,2	95,6	90,5	89,9	90,7	89,8	89,1	88,2
Serbest Özkaynak/Toplam Özkaynaklar	66,0	69,4	69,1	71,8	74,2	74,0	73,8	74,1	65,0
Aktifler/Özkaynaklar	839,3	766,8	847,6	752,1	748,2	841,8	803,2	799,5	778,2
Takipteki Alacaklar (Net)/Özkaynaklar	1,5	1,8	3,3	3,2	2,4	2,7	2,6	2,7	3,4
Yab. Para Net Genel Poz./Özkaynaklar	0,3	0,3	-0,1	0,5	0,1	0,4	0,5	0,2	1,6

Aktif kalitesine ilişkin en temel gösterge olan takibe dönüşüm oranı, 2009 yılından itibaren azalma eğilimi göstermekle beraber, yılın üçüncü çeyreğinde 0,32 puanlık kısmi bir artış göstermiş ve %2,95 olarak gerçekleşmiştir. Karşılıklılandırma oranının Eylül 2012 itibarıyla %75,2'ye gerilediği görülmektedir. Bu durum, üçüncü çeyrekte takibe dönüşen kredilerin, ağırlıklı olarak 3. ve 4. sınıfta yer almaları sebebiyle gerçekleşmiştir.

Tablo 2.1-4: Aktif Kalitesine İlişkin Rasyoların Gelişimi

(%)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	03.12	06.12	09.12
Takipteki Alacaklar (Brüt)/Krediler	3,80	3,48	3,68	5,27	3,66	2,70	2,74	2,66	2,95
TGA Karşılığı/Takipteki Alacaklar	89,7	86,8	79,8	83,6	83,8	81,4	79,5	78,8	75,2
1 milyon TL'den Büyük Nakdi Kredi/Kredi	40,8	39,2	44,6	45,8	47,8	47,4	47,0	47,1	46,5
(Bireysel Kredi+Kredi Kartı)/Kredi	31,8	33,3	32,0	33,3	33,1	33,2	33,4	33,5	34,1
Konut Kredileri/Nakdi Krediler	10,2	11,0	10,3	11,0	11,2	10,6	10,5	10,3	10,4
Teminatsız TGA/TGA	41,5	42,7	44,4	49,3	48,7	48,9	48,2	46,8	46,0

Büyük tutarlı krediler, yarattıkları yoğunlaşma riski dolayısıyla, geri ödenmemeleri durumunda aktif kalitesinde büyük bozulmalar yaratma potansiyeline sahip kredilerdir. Söz konusu kredilerin toplam krediler içindeki payının artması, riskliliği artıran bir husustur. Sektörün 1 milyon TL'den büyük tutarlı kredilerinin toplam kredilere oranı, 2012 yılı üçüncü çeyreğinde %46,5 düzeyindedir.

Sektörün bireysel kredi ve kredi kartlarından oluşan kredi portföyünün, toplam kredi portföyüne oranının üçüncü çeyrekte 0,6 puan arttığı görülmektedir. Söz konusu oran, Eylül 2012 itibarıyla %34,1 düzeyindedir. Söz konusu krediler, kredi riski yoğunlaşmasını azalttığından, sektörün aktif kalitesi için olumlu değerlendirilirken, aynı zamanda hanehalkı borçluluğuna ilişkin bir gösterge olması dolayısıyla; bu kredilerin sınırlı artış göstermesi, hanehalkı riskliliği ve tasarruf oranları açısından olumlu değerlendirilmektedir.

Konut kredileri, uzun vadeli krediler olup, faiz oranlarındaki değişimlere duyarlılıkları görece düşüktür. Öte yandan, teminat yapılarından dolayı, konut fiyatlarındaki değişiklikler karşısında kınlanlıkları yüksektir. Bu nedenlerle, söz konusu kredilerin toplam krediler içindeki payında meydana gelen yüksek artışlar, yakından izlenmesi gereken bir husus olarak algılanmaktadır. Söz konusu oran, Türk bankacılık sektöründe %10-11 aralığında seyretmekte olup, Eylül 2012 itibarıyla, %10,4 düzeyindedir.

Gelir-gider ve kârlılık rasyoları incelendiğinde, varlıkların gelir yaratma ve kârlılık oranlarında, bu yılın ilk çeyreğinden başlamak üzere yükselme gözlenmektedir. Yılın üçüncü çeyreğinde, gelirlerin ortalama aktiflere oranı önceki yılın aynı dönemine göre 0,5 puanlık bir artış göstermiş ve %8,2 düzeyine ulaşmıştır. Net faiz gelirlerinin ortalama aktiflere oranını ifade eden net faiz marjı da, geçen yılın aynı dönemine göre artmıştır. Sektörün faiz gelirlerinin faiz giderlerini karşılama oranı yüksek düzeydedir. Nitekim faiz gelirleri faiz giderlerinin 1,8 katı kadardır. Faiz dışı gelirlerin ise, faiz dışı giderleri karşılama yetersiz olması, kârlılığı olumsuz yönde etkilemektedir. Sektörün faiz dışı gelirler/faiz dışı giderler rasyosundaki azalma, üçüncü çeyrekte de devam etmiştir. Sektörün faiz dışı gelirleri, faiz dışı giderlerinin %57,2'sini karşılamaktadır. Faiz dışı gelir-faiz dışı gider açığının daralması, kârlılık açısından olumlu olacaktır. Kârlılık rasyolarına ilişkin ayrıntılı değerlendirme, Raporun 5. bölümünde yapılmaktadır.

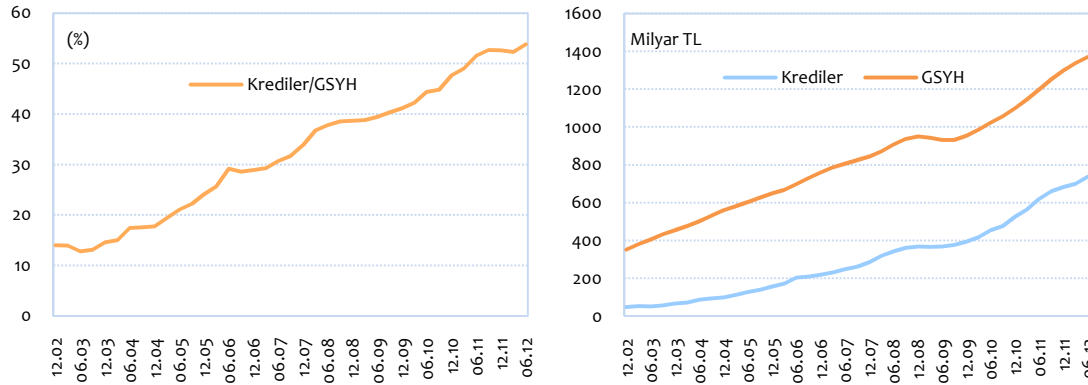
Tablo 2.1-5: Gelir-Gider ve Kârlılık Rasyolarının Gelişimi

	2006	2007	2008	2009	2010	09.11	2011	03.12	06.12	09.12
Gelirler / Ortalama Aktifler	15,5	16,4	15,9	13,8	11,3	7,7	10,1	2,9	5,6	8,2
Kredilerden Al.Faizler / Ortalama Nakdi Krediler	15,1	16,1	15,8	14,4	10,7	7,4	9,7	2,9	5,7	8,4
Menkul Değ.Al.Faizler / Ortalama MDP	14,0	14,8	15,7	12,3	9,5	6,6	9,2	2,7	5,2	7,3
Mevduata Ver.Faizler / Ortalama Mevduat	10,0	10,8	11,0	7,4	5,7	4,3	5,7	1,7	3,3	4,8
Net Faiz Marjı	4,7	4,9	4,8	5,4	4,3	2,6	3,5	1,02	2,01	2,98
Spread	4,6	4,5	4,6	5,3	4,1	2,6	2,6	1,04	1,99	3,05
Faiz Gelirleri / Gelirler	78,0	78,0	80,0	78,0	74,0	75,8	75,0	79,9	79,8	80,4
Faiz Giderleri / Giderler	57,0	59,0	58,0	49,0	47,0	51,5	50,0	54,5	53,4	52,3
Operasyon Giderleri / Giderler	24,5	23,0	22,3	24,6	30,4	28,9	28,5	25,2	25,9	26,0
Personel Giderleri/Giderler	11,1	10,9	10,9	12,1	14,6	14,1	13,7	11,9	12,1	12,3
Faiz Gelirleri / Faiz Giderleri	161,0	159,0	157,0	196,0	200,0	178,7	180,0	179,5	181,3	183,5
Faiz dışı Gelirler / Faiz dışı Giderler	63,9	67,4	66,2	64,0	67,9	66,4	63,1	59,2	57,6	57,2
Giderler / Gelirler	83,8	83,1	87,0	81,0	78,2	82,3	82,7	81,8	82,3	83,8
Ücret, Kom. ve Bank. Hiz. Gel. / Gelirler	11,7	11,5	12,1	13,0	14,2	15,2	14,9	13,0	13,5	13,8
Vergi Sonrası Aktif Kârlılığı (ROA)	2,5	2,8	2,0	2,6	2,5	1,9	1,7	1,7	1,7	1,8
Vergi Sonrası Özkaynak Kârlılığı (ROE)	20,0	21,7	16,8	20,2	18,1	14,6	14,3	14,2	14,3	14,5

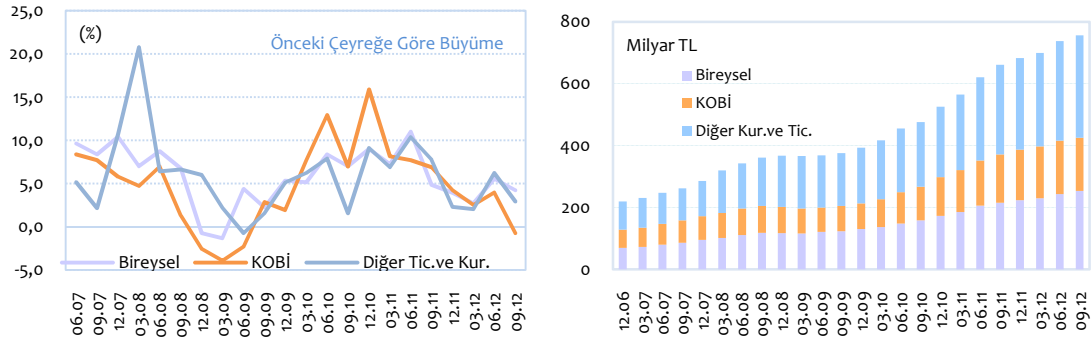
Operasyon Giderleri: Personel Giderleri + Kıdem Tazminatı Karşılık Gideri + Diğer İşletme Giderleri + Amortisman Giderleri

2.2 Kredi Büyümesi

Hızlı kredi büyümesi, finansal istikrarın bozulmasına yol açabilecek bir etken olarak değerlendirilmekte ve yakından takip edilmektedir. Sürdürülebilir finansal istikrarın ve ekonomik büyümenin tesis edilmesi açısından, Türk bankacılık sektörü tarafından kullanılan kredi miktarının gelişimi önem arz etmektedir. Bu çerçevede, kredilerin gelişimini ekonomik büyüme ile ilişkilendirmek daha sağlıklı bir analiz imkânı tanımaktadır. 2012 yılı ikinci çeyreğinde ekonomideki yavaşlama, kredi artış hızındaki yavaşlamadan daha hızlı olmuştur. Yılın ilk çeyreği itibarıyla %52,3 seviyesinde olan kredi tutarının GSYH'ye oranı, ikinci çeyrekte %53,8'e yükselmiştir. Yılın kalan bölümünde söz konusu oranın yatay seyretmesi beklenirken, uzun vadede artış potansiyelinin olduğu değerlendirilmektedir.

Grafik 2.2-1: Krediler ve Ekonomik Büyümenin Gelişimi

Kredilerin çeyrek dönemler itibarıyla büyümesi incelendiğinde, yılın üçüncü çeyreğinde kredi büyüme hızının bir önceki döneme göre azaldığı dikkat çekmektedir. Söz konusu dönemde, bireysel krediler %4,2, ticari ve kurumsal krediler %2,9 oranında artarken, KOBİ kredileri %0,7 oranında azalmış ve toplam kredi büyümesi %2,5 olarak gerçekleşmiştir. Alınan önlemlerle, 2011 yılının ikinci yarısından itibaren kredi artış hızının yavaşladığı ve kredi büyümesinin makul düzeyde seyrettiği görülmektedir.

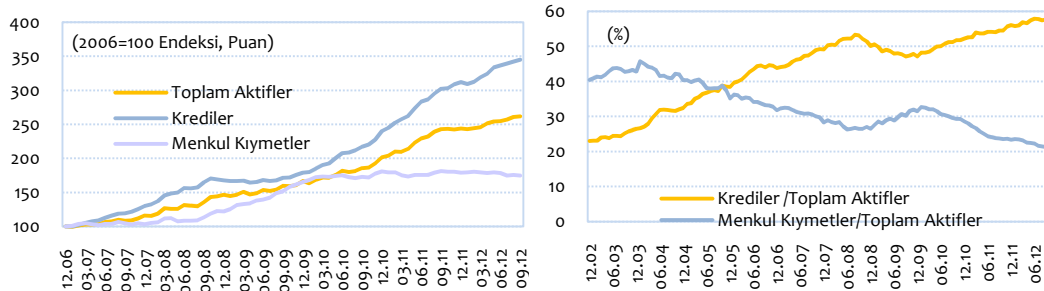
Grafik 2.2-2: Kredilerin Görünümü

Kredi portföyünde gözlenen büyümenin enflasyon ve kur etkisinden arındırılması, kredi artışının ekonomiyle ilişkisinin daha sağlıklı bir şekilde incelenmesine imkân vermektedir. Bu çerçevede, kredilerin TÜFE'ye göre reel bazda büyümesi analiz edildiğinde, 2012 yılı ikinci çeyreğinde yıllık olarak kredilerin %4,7 oranında arttığı görülmektedir. Söz konusu oran, geçmiş yıllarla kıyaslandığında, kredi büyümesinin önemli ölçüde yavaşladığını göstermektedir. Eylül 2012 itibarıyla, kredilerdeki yıllık nominal artış %14,3 iken, TL'nin ABD doları karşısında son bir yılda %3,3 oranında değer kazanması sebebiyle dolar bazlı yıllık artış hızı %18,1 olmuştur.

Tablo 2.2-1: Kredilerde Büyümenin Gelişimi

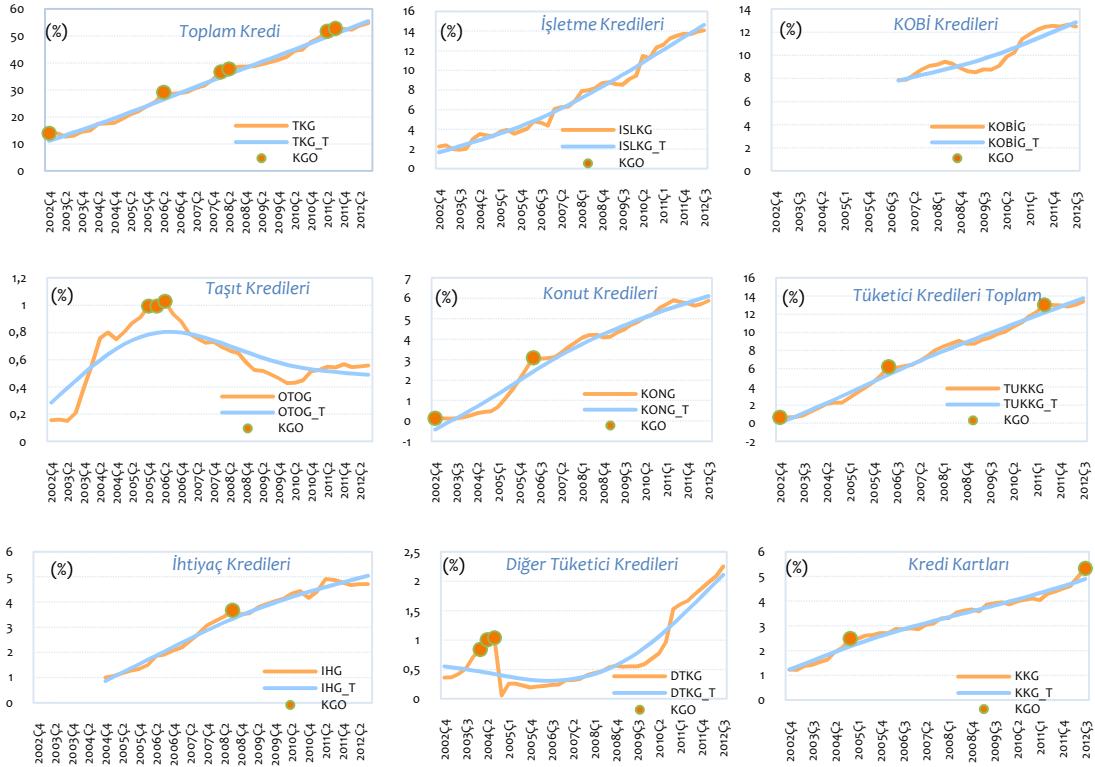
(%)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12
Nominal Yıllık Artış												
Bireysel Krediler	94,4	105,9	76,6	47,9	37,5	23,3	10,9	32,9	29,7	24,2	18,1	17,4
KOBİ Kredileri					28,4	10,6	-1,6	50,7	29,8	23,0	18,7	10,2
Diğer Tic. Krediler	26,0	36,6	50,5	-17,7	26,4	45,2	8,3	26,9	30,0	24,1	19,5	14,1
Toplam	35,2	50,0	57,4	40,0	30,4	28,6	6,9	33,9	29,9	23,9	18,8	14,3
TÜFE'ye göre Yıllık Reel Artış												
Bireysel Krediler	64,2	88,4	64,0	34,9	26,8	12,0	4,1	24,9	17,4	12,5	8,5	7,5
KOBİ Kredileri					18,4	0,4	-7,6	41,6	17,5	11,4	9,0	1,0
Diğer Tic. Krediler	6,4	24,9	39,7	-24,9	16,6	31,9	1,6	19,3	17,7	12,4	9,7	4,5
Toplam	14,2	37,2	46,2	27,7	20,3	16,8	0,3	25,9	17,6	12,2	9,1	4,7
ABD Doları Bazlı Yıllık Artış												
Bireysel Krediler	128,8	115,6	75,7	41,2	66,3	-6,0	14,2	28,5	6,3	7,5	6,1	21,3
KOBİ Kredileri					55,2	-15,7	1,3	45,7	6,3	6,5	6,6	13,9
Diğer Tic. Krediler	48,2	43,0	49,6	-21,5	52,9	10,9	11,5	22,7	6,6	7,5	7,3	17,9
Toplam	59,1	57,0	56,6	33,6	57,7	-2,0	10,0	29,5	6,4	7,3	6,8	18,1

Bankacılık sektörünün toplam aktifleri içinde en yüksek paylar krediler ve menkul kıymetlere ait olup, son yıllarda bu iki kalemin bilanço payları ters yönde hareket etmektedir. Küresel kriz dönemi hariç tutulduğunda, kredilerin bilanço ağırlığındaki artış trendi sürmektedir. Bununla birlikte, kredi büyümesinin yavaşlaması nedeniyle, yılın üçüncü çeyreğinde kredilerin bilanço payının önemli bir değişim göstermediği görülmektedir. Eylül 2012 itibarıyla, kredilerin toplam aktiflere oranı %57,7 iken, menkul kıymetler portföyünün toplam aktiflere oranı %21,2 seviyesindedir.

Grafik 2.2-3: Kredilerin Bankacılık Sektörü Aktiflerine Göre Gelişim Hızı

Kredi artış hızının risk arz edebilecek bir ölçüde genişlemeye işaret edip etmediğini değerlendirmek amacıyla, kredi türleri bazında kredi büyümesi incelenmiştir. Kredi genişlemesinin risklilik düzeyi, dönemsel veriler üzerinden, Kredi/GSYH oranının; trend değerinden sapmasının 1,5 standart sapmasını aşması ve söz konusu oranın yıllık büyüme hızının %10'u geçmesinin bir arada olması eşik değer alınarak değerlendirilmektedir. Aşağıdaki grafiklerde, turuncu çizgi ilgili kaleme ait Kredi/GSYH oranını, açık mavi çizgi ilgili oranın trendini, noktalar ise tanıma uyan kredi genişlemesi dönemlerini göstermektedir. Eylül 2012 itibarıyla kredi genişlemesi yukarıdaki kriter kapsamında değerlendirildiğinde, kredi kartları kaleminde yüksek büyüme yaşandığı, diğer kredi türlerinde ise genişlemenin söz konusu eşikleri geçmediği görülmektedir.

Grafik 2.2-4: Kredi Genişlemesi Tanımına Uyan Dönemler



3 FİNANSAL SEKTÖRÜN GENEL GÖRÜNÜMÜ

3.1 Finansal Sektörün Organik Gelişimi

Finansal sektör organik büyümesini, 2012 üçüncü çeyreğinde sürdürmeye devam etmiştir. BDDK kuruluşundan bu yana birleşme, satın alma, devir dışında ilk defa bir bankaya kuruluş ve faaliyet izni vermiştir². Yeni kurulan banka ile, Türkiye'de kurulu yabancı mevduat bankası sayısı 11'e, toplam banka sayısı ise 49'a yükselmiştir. Özellikle kredi kuruluşları tarafından yayımlanan raporlarda Türk bankacılık sektörünün güçlü yapısına vurgu yapılması, küresel sermayenin bankacılık sektörüne olan ilgisini artırıcı yönde desteklemiştir. BDDK tarafından, güçlü sermaye ve ortaklık yapısının olduğuna ilişkin incelemeler yapılarak verilen banka lisansları, rekabeti olumlu yönde etkileyerek ekonomiye olumlu katkı sağlamaktadır.

Türk finans sektörü, gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında az sayıda bankaya sahip olmakla birlikte³, şubeleşme ağını büyütmeye devam etmektedir. ABD bankaları özellikle dünya ölçeğinde şubeler yoluyla şube ağını oluşturmaya öncelik verirken, Avrupa bankaları temsilcilikler oluşturma ve diğer yabancı bankalardan hisse almayı tercih etmektedirler. Türk bankaları ise şube ağını yurtiçi şubeleşmeye ağırlık vererek genişletmektedirler. Sisteme giren yeni bankanın da bu eğilime uygun hedefler belirlediği görülmektedir⁴. Bankacılık sektöründe yer alan 49 bankanın toplam yurtiçi şube sayısı banka sayısının yaklaşık 221 katıdır.

Yılın üçüncü çeyreğinde, bir önceki döneme göre bankacılık sektöründe 173 yurtiçi ve 1 yurtdışı şube ile faktoring sektöründe 18 şube yeni faaliyete başlamıştır. Diğer taraftan, faktoring sektöründe 7 temsilcilik faaliyetine son vermiştir. Teknolojik gelişmelere uyumlu olarak finansal hizmetlerin online olarak yatırımcılara sunulması, elektronik bankacılık şube sayısının artışını desteklemiştir. Kuruluş sayısı olarak az olmasına rağmen, şube sayısı ile geniş bir yapıya sahip olan banka dışı finansal kuruluşların şube sayısı, faktoring şirketlerinde 18 adet artış gösterirken finansal kiralama şirketlerinde değişim göstermemiştir. Temsilcilik sayısı ise önceki döneme göre finansal kiralama sektöründe sabit kalırken faktoring sektöründe azalış göstermiştir.

Tablo 3.1-1: Finansal Kuruluşlarda Şubeleşmenin Görünümü

Finansal Kurum	Dönem (Adet)		Şubeleşme Yapısı	Dönem (Adet)							
	Haz.12	Eyl.12		2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12 ^(*)
Banka	48	49	Yurtiçi	10.000	10.140	10.281	10.427	10.440	10.502	10.640	10.813
			Yurtdışı	66	70	70	74	77	77	78	79
			Off-Shore	12	12	12	12	12	12	12	12
			Online Banka Şubeleri	9.601	10.111	10.251	10.400	10.414	10.475	10.605	10.787
Faktoring	79	79	Şube	28	29	33	34	25	28	32	50
			Temsilcilik	175	184	199	218	218	208	199	192
Finansal Kiralama	31	31	Şube	16	16	17	17	17	18	18	18
			Temsilcilik	69	68	68	68	72	76	75	75
Tüketici Finansman	13	13	Şube	1	1	2	3	3	3	3	3
Varlık Yönetim	8	8	Bölge Müdürlüğü	-	3	3	3	3	3	3	3
			İrtibat Bürosu	-	-	-	-	-	-	1	1
Aracı Kurumlar ^(**)	101	101	Şubeler	161	165	167	160	159	155	156	164
			İrtibat Büroları	46	51	55	58	61	65	67	77
			Acente Şubeleri	6.554	6.378	6.429	6.519	6.466	6.518	6.544	6.544
Toplam	280	281	Toplam ^(***)	17.128	17.117	17.336	17.593	17.553	17.665	17.828	18.013

(*) Aracı kurumların verileri, 3 ay gecikmeli yayınlandığından, Ağustos ayı verileri kullanılmıştır. (**) 10 Aracı kurumun faaliyeti geçici olarak durdurulmuştur. (***) Şube toplamına, çalışma yapısının farklı olması nedeniyle, online banka şube sayıları dahil edilmemiştir.

² Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 28.09.2012 tarih ve 4963 sayılı kararı ile Odea Bank'a faaliyet izni verilmiştir.

³ İngiliz bankacılık sisteminde 156'sı banka ve 186'sı şube olmak üzere toplam 346 kuruluş bulunmaktadır. 186 şubenin, 80 adeti Avrupa Ekonomik Bölgesi (European Economic Area-EEA) dışında kalan bankaların, geri kalan 106 adeti EEA bölgesinde kurulu bankaların şubeleridir. 106 banka şubesinden 26 tanesinin, İngiltere'de mevduat toplama yetkisi bulunmamaktadır.

⁴ İstanbul dışında da şube açmaya başlayan Odeabank, iş planında 2013 yılında 20 yurtiçi şube hedefi olduğunu açıklamıştır.

Sekiz varlık yönetim şirketinden sadece bir şirketin, bölge müdürlüğü ve irtibat bürosu adı altında organik bir yapısı bulunmaktadır. Varlık yönetim şirketlerinin kurumsallaşmasını güçlendirmek amacıyla faaliyet izinleriyle ilgili konularda değişikliğe gidilmiş ve yönetmelik değişikliği 14 Kasım 2012 tarih ve 28467 sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır. İlgili yönetmelikte faaliyet izninin alınmasını takip eden bir yıl içinde faaliyete geçmeyen veya faaliyetlerine bir yıl ara veren şirketlerin faaliyet izninin BDDK tarafında iptal edilmesine karar verilmiştir. Ayrıca, mali bünyelerini olumsuz etkileyecek durumların tespiti halinde, varlık yönetim şirketlerinden gerekli her türlü tedbirin alınması hükmü getirilmiştir.

Bankacılık sektöründe yeni açılan 173 yurtiçi şubenin, personel sayısını 1.238 kişi artırdığı görülmüştür. Yurtdışı şube sayısının 1 adet artışıyla birlikte, personel sayısı 16 kişi artmıştır. Bankacılık dışı finansal kurumlar yılın üçüncü çeyreğinde personel sayısını 211 kişi artırmıştır. Bankacılık sektörünün nitelikli işgücünü çalıştırması nedeniyle, sektöre muhtemel yeni katılımlar sayesinde izleyen dönemde istihdam artışının hızlanacağı beklenmektedir.

Yetkili müesseseler, sigorta şirketleri, acente ve aracı kurumların, genel itibarıyla finansal verilerinden sektörel verilerine değin tüm verilerinin tam güncel haline ulaşmak mümkün olamamaktadır. Yurtiçi finans piyasaları açısından her bir kurum ayrı önemi haiz olmakla birlikte, bu kurumların önemli bir istihdam potansiyelinin olması nedeniyle ilgili verilere güncel olarak ulaşılması önem arz etmektedir. Bu amaçla, yakın dönemde ilgili kurumlar arasında işbirliği geliştirilerek, verilerin iyileştirilmesine yönelik çalışmaların yapılmasıyla, gelecek döneme ilişkin projeksiyonların oluşturabileceği düşünülmektedir.

Tablo 3.1-2: Finansal Kuruluşların İstihdama Katkısı

Personel Sayıları	Adet							Bir Önceki Döneme Göre Değişim (Adet)					
	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12
Banka	192.855	194.619	194.739	195.271	195.547	197.976	199.230	1.764	120	532	276	2.429	1.254
Yurtiçi	192.248	193.979	194.106	194.617	194.900	197.304	198.542	1.731	127	511	283	2.404	1.238
Yurtdışı	607	640	633	654	647	672	688	33	-7	21	-7	25	16
Factoring	3.678	3.763	3.912	3.819	3.883	3.987	4.082	85	149	-93	64	104	95
Finansal Kiralama	1.280	1.281	1.282	1.217	1.238	1.251	1.249	1	1	-65	21	13	-2
Tüketici Finansmanı	567	561	578	595	615	640	682	-6	17	17	20	25	42
Varlık Yönetim Ş.	276	303	328	404	420	434	493	28	25	76	15	14	60
Sigorta Şirketleri	v.y.	v.y.	v.y.	16.788	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Acente	v.y.	v.y.	v.y.	31.898	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Aracı Kurumlar^(*)	5.038	5.085	5.092	5.100	5.098	5.214	5.214	47	7	8	-2	116	0
Toplam	203.699	205.618	205.937	255.098	206.806	209.507	210.956	1.919	319	49.161	-48.292	2.701	1.449

(*)Aracı kurumların verileri, 3 ay gecikmeli yayınlandığından, Eylül döneminde değişim olmadığı varsayımıyla bir önceki dönem verileri kullanılmıştır. Kaynak: BDDK, TSPAKB, HM, TSRSB

Müşterilerin, para çekme ve bakiye sorma gibi temel fonksiyonlarıyla birlikte döviz alım-satım, mobil telefonlara TL yükleme, fatura ödemesi, vergi ödemesi gibi şubede yapılabilecek birçok işlemi ATM'lerden yapabilmeleri, ATM kullanımının artışı desteklemiştir. Alternatif dağıtım kanalları arasında genel kabul görmüş ATM'lerin sayısı, 2012 Eylül döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre %2,3 oranında artış göstermiştir.

Teknolojinin, bankacılık sektörü tarafından ürün ve hizmetlerinin geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesinde yoğun olarak kullanılmasıyla, ATM'lerden sunulan hizmetlere ek olarak mobil ve internet bankacılığına olan talep artmıştır. Operatörler tarafından uygulamaya geçirilen çözümlerin finans sektörüyle uyumlaştırılması mobil bankacılık üzerinden yapılan işlem hacminin büyümesini hızlandırmıştır. Finansal sektörün teknolojik altyapı sorunlarını gidererek online uygulamalarını yenilemeye devam etmesi internet üzerinden gerçekleştirilen finansal işlemlerin artmasına olumlu katkıda bulunmaktadır. TSPAKB tarafından yayınlanan ve yatırımcıların yatırım davranışlarının izlenmesinde önemli bir veri olduğu düşünülen kaldıraçlı işlemlerin sayısı %23,9 azalış gösterirken işlem hacmi %80,7 oranında artış göstermiştir.

BKM, internet üzerinden alışverişlerde müşterilerin kart bilgilerini işyerleri ile paylaşmadan kolayca ve hızlıca işlem yapabilmesini sağlayan bir ödeme sistemi olan BKM Express projesini hayata

geçirmiştir. Bu projenin, internetten yapılan kartlı ödemeleri artıracak olduğu düşünülmektedir. BKM Express uygulamasına, internet üzerinden ödeme kabul eden tüm işyerleri ücretsiz olarak başvurabilmektedir. Ayrıca, BKM Express uygulamasını kullanan işyerlerinin bankalarla olan anlaşmalarının devam etmesine olanak sağlanmıştır. Bu özellikleri ile projenin alışkanlıkları değiştirmeyen, maliyetsiz bir çözüm olması, kısa vadede hem üye işyeri sayısını hem de e-ticaret hacmini artıracak olduğu öngörülmektedir. Bununla birlikte, BKM Express üyesi kart sahiplerine, üye işyerlerine ödeme yaparken işyerinin banka anlaşmasına göre peşin, taksitli ve vade farklı ödeme imkânlarının sağlanması, uygulamanın kabul edilebilirliğini hızlandıran bir unsur olacaktır.

Tablo 3.1-3: Alternatif Dağıtım Kanallarının Gelişimi

	İşlem Adeti (Milyon)							İşlem Hacmi (Milyar)						
	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12
Banka ATM (Bin)	28,3	29,3	30,3	31,7	32,1	32,8	33,7	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Çağrı M.Fin.İşlemler	1,8	2,0	2,1	2,0	1,7	1,9	1,6	7,2	9,6	12,6	13,9	5,5	7,7	3,9
Bankalar ⁽¹⁾	1,6	1,7	1,7	1,5	1,6	1,6	1,6	4,3	4,0	4,4	3,9	4,1	4,3	3,9
Aracı Kurumlar	0,2	0,3	0,4	0,5	0,1	0,2	v.y.	2,9	5,6	8,2	10,0	1,4	3,4	v.y.
İnternet Fin. İşlem.	106,6	125,0	143,1	166,8	120,7	142,0	104,5	470,7	576,4	682,4	825,7	691,2	998,6	447,1
Bankalar	89,5	91,2	94,2	101,9	105,8	108,9	104,5	361,7	370,9	406,5	411,9	406,4	436,8	447,1
EFT	21,5	22,7	23,0	24,8	26,3	28,1	27,2	116,8	115,2	125,6	136,7	131,8	144,4	151,1
Havale	18,3	19,1	19,1	21,6	21,9	22,9	22,0	112,4	122,8	131,0	134,9	137,8	147,0	149,3
Döviz Transferleri	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,9	3,7	4,0	6,3	5,4	5,6	10,6
Ödemeler	28,6	27,8	29,1	33,3	34,3	33,4	33,9	11,5	11,7	13,7	14,2	13,6	14,3	18,2
Yatırım İşlemleri	11,0	11,4	12,4	11,4	11,6	11,7	9,3	92,6	87,5	98,2	89,9	85,5	86,5	77,3
Kredi Kartı İşlem.	8,2	8,2	8,7	9,1	9,5	10,0	9,7	6,4	6,6	7,6	8,0	8,3	9,4	9,5
Diğer Fin.İşlemler	1,8	2,0	2,0	1,7	2,2	2,7	2,4	21,2	23,5	26,5	21,9	24,0	29,6	31,1
Aracı Kurumlar	17,1	33,9	48,9	65,0	14,8	33,2	v.y.	109,0	205,5	275,9	413,9	284,8	561,7	v.y.
Hisse Senedi	15,1	30,0	42,8	55,0	12,5	26,5	v.y.	109,0	205,5	275,9	343,3	79,7	167,8	v.y.
Kesin Alım-Satım	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	v.y.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	v.y.
Vadeli İşlem	1,8	3,2	5,2	8,4	1,7	3,6	v.y.	79,5	146,5	217,7	284,0	76,8	149,9	v.y.
Varant	0,2	0,6	0,9	1,1	0,3	0,5	v.y.	0,5	1,0	1,4	2,1	0,8	1,5	v.y.
Kaldıraçlı İşlemler	v.y.	v.y.	v.y.	0,5	0,4	2,5	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	70,6	127,6	242,5	v.y.
Mobil B.Fin.İşlem.	1,2	1,4	1,6	2,6	3,0	3,7	5,1	1,9	2,4	2,8	4,1	4,8	6,3	7,6

Kaynak: BDDK, TSPAKB, HM, TSRSB ⁽¹⁾ Bildirimde bulunan banka sayısı dönemler arasında farklılık göstermektedir.

3.2 Finansal Ürnlere/Hizmetlere İlişkin Müşteri Görünümü

Kartlı ödeme sistemlerindeki kart sayıları, bir önceki yıla göre artarak devam etmiştir. Kredi kartı sayısı %6,8 banka kartı sayısı ise %15,1 artış göstermiştir. Kredi kartı başına işlem sayısı 4,1, işlem tutarı 583 TL; banka kartı başına işlem sayısı 1,3, işlem tutarı 307 TL olarak gerçekleşmiştir. Yerli kredi kartı kullanımının %96,4'ü alışveriş, %3,6'sı nakit çekme, banka kartlarının ise %31,6'sı alışveriş, %68,4'ü nakit çekme amacıyla kullanılmıştır. Banka kartlarının alışveriş amacıyla kullanımı bir önceki döneme göre artış göstermiştir. 2012 Eylül döneminde POS sayıları bir önceki yılın aynı dönemine göre %6,7 artış göstermiştir.

Tablo 3.2-1: Kartlı Ödeme Sistemlerindeki Gelişim

	Adet (Bin)							Bir Önceki Yıla Göre Değişim (%)				
	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12
Kredi Kartı Sayısı	47.855	49.133	50.139	51.361	52.181	53.163	53.540	8,5	9,4	9,0	8,2	6,8
Visa	27.765	28.543	28.975	29.478	29.499	29.608	29.589	8,0	7,7	6,2	3,7	2,1
MasterCard	19.663	20.174	20.754	21.370	21.941	22.698	23.095	9,7	11,7	11,6	12,5	11,3
Diğer	427	415	410	513	742	856	855	-12,5	13,4	73,7	106,3	108,5
Banka Kartı Sayısı	72.392	75.623	78.059	81.880	85.274	87.212	89.874	15,8	17,1	17,8	15,3	15,1
Electron	45.896	47.024	47.905	48.938	49.225	50.563	51.439	14,0	11,9	7,3	7,5	7,4
Plus	25.914	28.037	28.864	31.672	34.782	35.414	36.707	16,7	23,9	34,2	26,3	27,2
Özel Logolu	582	562	1.290	1.270	1.268	1.235	1.728	100,3	101,2	117,7	119,8	33,9
Sanal Kart Sayısı	4.098	4.064	4.067	4.185	4.245	4.507	4.620	0,5	2,6	3,6	10,9	13,6
POS Cihazı Sayısı	2.243	2.343	2.385	2.405	2.423	2.509	2.545	9,6	10,6	8,1	7,1	6,7

Kaynak: BDDK, BKM.

Finansal sektörün sayıca en önemli müşteri kitlesini sırasıyla banka kartı müşterileri, mudiler, kredi ve kredi kartı müşterileri oluşturmaktadır. Haziran 2012'ye göre en büyük artış ise %5,8 bireysel

emeklilik sistemi katılımcılarında gerçekleşmiştir. Otoriteler tarafından finansal okuryazarlığın artırılmasına yönelik faaliyetlerin hız kazanmasıyla yatırımcı ve müşteri sayısının artacağı öngörülmektedir. Hisse senedi yatırımcı sayısında gerçekleşen %0,3'lük artış yerli ve yabancı yatırımcı sayısının artmasından kaynaklanmıştır. Aynı dönemde tüzel kimliğe sahip yatırımcı sayısının %15,5 oranında artması, kurumsal yatırımcıların hisse senedi piyasasına yöneldiğini göstermiştir. İnternet bankacılığı 2011 Eylül dönemine göre %25,9, mobil bankacılık %177,3 oranında artış göstermiştir.

Tablo 3.2-2: Finansal Ürünlere/Hizmetlere Göre Müşterilerin Değişimi

	Adet (Bin)							Önceki Döneme Göre Değişim (%)					
	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12
Mudi Sayısı	51.294	50.822	52.187	51.874	52.444	51.590	53.179	-0,9	2,7	-0,6	1,1	-1,6	3,1
Mevduat Ban.	49.072	48.521	49.806	49.393	49.923	48.875	50.383	-1,1	2,6	-0,8	1,1	-2,1	3,1
Katılım Ban.	2.223	2.301	2.381	2.481	2.521	2.715	2.796	3,5	3,5	4,2	1,6	7,7	3,0
Kredi Müşterisi	42.278	43.518	44.988	46.109	46.595	47.507	48.222	2,9	3,4	2,5	1,1	2,0	1,5
Kredi Kartı Müş.	27.927	28.461	29.082	29.769	30.579	31.317	31.713	1,9	2,2	2,4	2,7	2,4	1,3
Banka Kartı Müş.	58.827	61.791	64.011	66.573	68.448	69.890	71.270	5	3,6	4	2,8	2,1	2,0
İnter.Bank.Müş.	7.227	7.472	7.828	8.606	9.329	9.468	9.853	3,4	4,8	9,9	8,4	1,5	4,1
Mobil Bank.Müş.	230	248	321	446	555	693	889	7,6	29,3	39,0	24,5	24,9	28,3
Faktoring Müş.	62	66	68	66	68	69	68	7,8	1,8	-1,6	2,4	1,9	-2,2
Finansal K. Müş.	47	46	44	43	44	43	44	-1,6	-3,8	-2,9	0,9	-2,4	3,4
Tüketici F. Müş.	273	292	312	328	336	350	367	7,1	6,7	5,3	2,4	3,9	5,1
Sigorta Kat.Sayısı	v.y.	v.y.	v.y.	49.921	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Hayat Dışı	v.y.	v.y.	v.y.	42.041	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Hayat	v.y.	v.y.	v.y.	5.230	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
BES	2.379	2.494	2.584	2.642	2.726	2.884	2.974	4,8	3,6	2,2	3,2	5,8	3,1
HS Yatırımcısı	v.y.	v.y.	1.097	1.098	1.091	1.094	1.081	v.y.	v.y.	0,1	-0,8	0,3	-1,2
YF Yatırımcısı	3.441	3.537	3.519	3.286	2.846	2.810	2.885	2,8	-0,5	-6,6	v.y.	v.y.	2,7

Kaynak: BDDK, SPK, TSPAKB, EGM, TSB, MKK.

3.3 Finansal Sektörün Temel Büyüklüklerinin Gelişimi

Finansal sektörün aktif büyümesi 2012 üçüncü çeyrekte de devam etmiş, büyüme %2,7 düzeyinde gerçekleşmiştir. İMKB'nin kapitalizasyon değeri nominal olarak bir önceki çeyreğe göre %10 değer kazanmıştır. Euro bölgesindeki belirsizlik nedeniyle küresel piyasalarda devam eden oynaklık, borsaların dönemsel olarak negatif yönlü büyüme sergileyeceğini göstermektedir. Finansal sektör içinde şirket bazında en büyük büyüme oranı %5,7 oranı ile tüketici finans şirketlerinde gerçekleşirken, faktoring şirketleri %2,9 oranında küçülmüştür.

Tablo 3.3-1: Finansal Sektörün Aktif Büyüklüğündeki Değişim

	Milyar TL							Bir Önceki Döneme Göre Değişim (%)				
	2008	2009	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	2009	2010	2011	Haz.12	Eyl.12
TCMB	113,5	110,0	128,5	146,2	144,0	163,1	188,6	-3,1	16,8	13,8	13,3	15,6
İMKB (Kapitalizasyon)	182,0	350,8	472,6	381,2	462,6	461,4	507,6	92,7	34,7	-19,3	-0,3	10,0
Bankalar	732,5	834,0	1.006,0	1.217,6	1.228,9	1.273,7	1.308,5	13,9	20,6	21,0	3,6	2,7
Finansal Kiralama Şti.	17,1	14,6	15,7	18,6	18,4	19,3	19,8	-14,6	7,5	18,5	4,8	2,5
Faktoring Şirketleri	7,8	10,4	14,5	15,7	15,5	16,8	16,3	33,3	39,4	8,3	8,6	-2,9
Tüketici Fin. Şirketleri	4,7	4,5	6,0	8,9	9,4	10,0	10,6	-4,3	33,3	48,3	6,8	5,7
Varlık Yönetim Şti.	0,4	0,4	0,7	0,9	0,9	1,0	1,0	0,0	75,0	28,6	11,6	3,5
Finansal Holding Şti.	5,0	4,9	5,1	5,5	v.y.	v.y.	v.y.	-2,0	4,1	7,8	v.y.	v.y.
KGF	0,1	0,1	0,1	0,2	v.y.	v.y.	v.y.	0,0	0,0	100,0	v.y.	v.y.
Sigorta Şirketleri	26,5	31,8	35,1	39,9	43,5	45,6	47,4	20,0	10,4	13,7	4,8	3,9
Reasürans Şirketleri	1,4	1,6	1,6	1,6	1,7	1,7	v.y.	14,3	0,0	0,0	-0,7	v.y.
Aracı Kurumlar	4,2	5,2	7,5	9,6	8,9	9,3	v.y.	23,8	44,2	28,0	4,5	v.y.
MKYO*	0,6	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	16,7	14,3	-12,5	-2,5	-0,1
GY	4,3	4,7	17,2	18,7	22,1	21,8	v.y.	9,3	266,0	8,7	-1,5	v.y.
GSYO	0,1	0,2	0,2	0,6	0,6	0,6	v.y.	100,0	0,0	200,0	-2,2	v.y.
Portföy Yönetim Şti.	0,3	0,3	0,3	0,3	v.y.	v.y.	v.y.	0,0	0,0	0,0	v.y.	v.y.
MK Yatırım Fonları*	24,0	29,6	33,2	32,2	29,5	29,6	29,7	23,3	12,2	-3,0	0,2	0,5
Emeklilik Yatırım Fonları*	6,0	9,1	12,0	14,1	15,9	17,2	18,4	51,7	31,9	17,5	8,5	6,8
Toplam	1.130,5	1.412,9	1.757,1	1.912,5	2.002,7	2.071,9	2.148,7	25,0	24,4	8,8	3,5	3,7

*MKYO, MK yatırım fonları ve emeklilik yatırım fonları için Ağustos verileri kullanılmıştır. Kaynak: BDDK, TCMB, HM, SPK, KAP, TSPAKB.

3.4 Yatırım Araçlarının Gelişimi

Toplam yatırımların nominal olarak %2,8 artmış olması, yurtiçi ve yurtdışı yerleşik yatırımcıların Türkiye ekonomisine olan güvenlerinin devam ettiğinin göstergesi olarak kabul edilmektedir. Bir önceki yılın aynı dönemine göre finansal yatırım toplamı %5,6 büyümeye göstermiştir. Yurtiçi yerleşiklerin altın ve döviz tevdiat hesabı ile eurobond ve repoya olan ilgileri yılın üçüncü çeyreğinde azalış göstermiştir. Aynı dönemde, yurtdışı yerleşiklerin mevduat hesabına olan ilgileri azalırken, kıymetli maden hesabı ile katılım bankaları fonlarına karşı ilgileri artış göstermiştir.

Hisse senedi piyasası küresel gelişmelere paralel olarak olumlu performans sergilemiştir. Yılın ikinci çeyreğine göre hisse senedine olan talep yurtiçi tarafında %1,3 oranında artış gösterirken, yurtdışı yatırımcılar tarafında bu oran %8,4 oranında gerçekleşmiştir. Hisse senetleri ve yatırım fonlarına ilişkin SPK tarafından Sermaye Piyasası Kanunu'nda yapılan değişiklik⁵ uyarınca, 2005 yılı itibarıyla Merkezi Kayıt Kuruluşu nezdinde kayden izlenmesine başlanan sermaye piyasası araçları için hak sahibi bazında kaydileştirme süresinin son tarihi 31 Aralık 2012 olarak belirlenmiştir. Hisse senetleri ile yatırım fonlarını fiziken elinde bulunduran yatırımcıların, 31 Aralık 2012 tarihine kadar aracı kurumlara, bankalara ve/veya ihraççı şirketlere başvurarak hisse senetlerini kaydileştirme işlemi tamamlamaları gerekmektedir. Hisse senedi piyasasının kurumsallaşmasına ilişkin önemli bir gelişme olarak değerlendirilen bu değişiklik ile piyasa katılımcılarının her birinin maliyet avantajı sağlayacağı, ihraççının basım ve ihraç maliyetlerinden tasarruf elde edeceği, yatırımcı açısından riskleri minimize edeceği, takas sürecinin daha efektif işleyeceği düşünülmektedir.

Tablo 3.4-1: Yatırım Araçlarının Gelişimi

Yatırım Araçları		Milyar TL							Bir Önceki Döneme Göre Δ (%)					
		Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	2010	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Haz.12	Eyl.12
Yurtiçi Yerleşikler	TL Mevd.	411,5	431,6	428	429,4	426,0	434,8	457,2	1,2	4,9	-0,8	0,3	-0,8	5,2
	DTH	163,7	167,2	181,5	189,3	189,7	195,3	192,0	2,8	2,1	8,6	4,3	0,2	-1,7
	Kıym. Mad. Hs.	3,5	4,8	13,3	14,2	15,4	16,3	15,6	45,8	37,1	177,1	6,8	8,5	-4,7
	Kat. Bnk.Fon.	32,4	33	33	34,8	35,4	37,7	40,5	0,9	1,9	0,0	5,5	1,7	7,4
	DİBS	334,2	328,2	333,8	326,8	333,7	335,9	334,3	-3,0	-1,8	1,7	-2,1	2,1	-0,5
	Eurobond ⁽¹⁾	5,4	5,7	6	6,5	6,0	6,3	5,7	0,6	5,8	4,4	9,3	-7,6	-10,4
	Hisse Senedi	60,6	62,5	57	52,9	63,2	63,4	64,3	8,2	3,1	-8,8	-7,2	19,5	1,3
	Yatırım Fonları	30,9	33,2	31,4	29,7	28,9	29,0	29,7	-6,9	7,4	-5,4	-5,4	-2,7	2,4
	Tahvil & Bono	12,5	13,4	14	14,3	17,9	23,6	24,7	4,2	7,2	4,5	2,1	25,1	4,8
	Türevler	25,8	26,8	25,3	22,6	22,1	21,2	20,9	-47,1	4,1	-5,8	-10,6	-2,2	-1,6
	Repo	47,7	75,6	86,5	69	69,2	60,6	54,8	7,8	58,7	14,4	-20,3	0,4	-9,7
	Sigorta Primi	1,9	2,4	2,6	1,4	2,5	2,5	2,9	26,7	26,3	8,3	-46,2	78,6	17,6
	Ara toplam	1.128,20	1.182,10	1.209,80	1.189,50	1.207,6	1.226,8	1.242,6	-1,4	4,8	2,3	-1,7	1,5	1,3
Yurtdışı Yerleşikler	TL Mevduat	5	5,6	6	6,7	6,9	9,7	8,1	4,3	11,7	8,1	10,5	3,4	-16,3
	DTH	12,8	16,7	21,3	20,4	22,2	24,0	23,5	11,2	30,9	27,0	-4,2	9,1	-2,0
	Kıym. Mad. Hs.	0	0	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,0	22,8	194,5	4,1	85,2	25,2
	Kat. Bnk.Fon.	0,5	0,5	0,6	0,7	0,6	0,8	0,9	20,5	-0,4	23,8	14,2	-11,6	23,7
	DİBS	58,1	64,9	62,5	68,2	68,9	75,3	91,8	18,1	11,7	-3,7	9,1	1,0	21,9
	Eurobond ⁽²⁾	1,6	0,8	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	-6,4	-46,5	7,7	-16,2	2,2	-1,5
	Hisse Senedi	103,3	102,8	96	86,9	107,1	106,6	115,5	-5,8	-0,5	-6,6	-9,5	23,3	8,4
	Yatırım Fonları	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	-9,5	8,8	0,6
	Tahvil & Bono	0,2	0,5	0,6	0,5	0,5	0,7	1,1	0,0	150,0	20,0	-16,0	-4,2	49,9
	Türevler	74,2	73,2	74,7	77,4	77,9	78,8	79,1	-51,2	-1,4	2,1	3,6	0,6	0,4
	Repo	15,1	24,3	29	28	28,4	30,1	33,8	13,2	61,2	19,5	-3,4	1,3	12,6
	Ara toplam	271,2	289,7	292,1	289,9	313,8	327,2	355,2	-21,0	6,8	0,8	-0,8	8,2	8,6
	Gen. Toplam		1.399,30	1.471,80	1.501,90	1.479,40	1521,4	1.554,0	1.597,8	-5,9	5,2	2,0	-1,5	2,8

Kaynak: BDDK, MKK, TSB, TCMB, SPK. (1) Eurobond verileri bankaların emanet menkul değerler hesabından alınmıştır.

⁵ 25.02.2011 tarihli ve 27857 sayılı mükerrer Resmi Gazete'de yayınlanan 6111 sayılı Kanun'un 157. maddesi ile Sermaye Piyasası Kanunu'nun Geçici 6. Maddesi değiştirilmiştir. Geçici 6. madde; "her bir sermaye piyasası aracının Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından kayden izlenmesine başlandığı tarihi izleyen **yedinci yılın** sonuna kadar teslim edilmemesi halinde, söz konusu olan hisse senetleri ise, ihraççıya kanunen intikal edeceği, bu durumda paydan doğmuş olan hakların, hisse senetlerinin ihraççıya intikal tarihinde kendiliğinden sona ermiş sayılacağı, teslim edilmeyen diğer sermaye piyasası araçlarından doğan alacakların ise, bu tarihte zaman aşımına uğrayacağı" belirlenmiştir.

Katılım bankacılığı, hem yurtiçi hem de yurtdışı yatırımcılar tarafından ilgi görmeye devam etmiştir. Katılım bankaları tarafından toplanan fonlar, bir önceki çeyreğe göre yılın üçüncü çeyreğinde, yurtiçi tarafında %7,4, yurtdışı tarafında %23,7 büyüme göstermiştir. Faizsiz bankacılık ürünlerinin ihracındaki artış ile bu ürünlerin getirilerinin cazip oluşu yatırımcıların bu finansal araçları tercih etmesine neden olmaktadır. Fleetcorp Katılım Varlık Finansman Fonu⁶ tarafından ihraç edilen "Katılım Sertifikası" en iyi örneklerden birisidir. Haziran ayı itibarıyla İMKB Nitelikli İşlemci pazarında işlem görmeye başlayan, 20 milyon TL tutarlı ve 6 - 37 aya kadar vadeli fonun, uzun vadeli ulusal notu⁷ A+ olarak belirlemiştir. Bankacılık sektörünün 2012 yılı tahvil ihraçlarının vadesinin ağırlıklı olarak 367-376 gün aralığında seyrettiği görülmüştür. Reel sektör ve finansal hizmetler alanında hizmet veren diğer kuruluşların vade yapısının 2-7 yıl aralığında gerçekleşmesi vade yapısının uzaması anlamında olumlu olarak değerlendirilmiştir. Yeni finansal araçların ihraç edilmesi ve yatırımcı tarafından ilgi görmesi piyasaların derinlik kazanmasında önem arz etmektedir. Bu nedenle, yeni finansal ürünlerin ihraçlarını özendiren politikaların oluşturulmasının ve bu amaca yönelik olarak hukuki alt yapının iyileştirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Tablo 3.4-2: Tahvil İhraçlarının Gelişimi

Şirket Türü	İhraç Edilecek Tahvil Tutarı (Milyon TL)						Vade Aralığı
	Halka Arz			Halka Arz Edilmeden			
	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	
Banka	1650	2.530	425	977	2.240	3.918	367 gün - 10 yıl
Tüketici Finansmanı	0	150	0	75	90	180	366 gün - 2 yıl
Factoring		150	0		95	220	366 gün - 728 gün
Finansal Kiralama	100	200	100	150	100	50	2 yıl
Reel Sektör	300	0	0	0	50	80	2 yıl
Finansal Hizmetler	0	0	0	172	300	0	5-7 yıl
Toplam	2.050	3.030	525	1.373	2.876	4.448	

Kaynak: SPK.

Fitch Ratings tarafından Türkiye'nin uzun dönem yabancı para cinsinden kredi notunun BB'dan BBB'ye yükseltmesi, risk algısının büyük oranda düşmesine olumlu katkı sağladığı düşünülmektedir. Moody's, Türkiye'nin notunu 2010 Ekim ayında Ba2'ye, 2012 Haziran ayında Ba1'e yükseltmiş ve Kasım itibarıyla ise pozitifte tutmuştur. Moody's raporunda kriz sürecinde kredi notu 2 kere artırılan tek ülkenin Türkiye olduğu, pozitif görünümün devam edeceği ancak 2013 performansının izlenmesi gerektiği belirtilmektedir. Raporda, ekonominin şoklara karşı güvenli bir görünüm sergilemesine karşın diğer riskler nedeniyle dengesizlikler olabileceği belirtilmiştir. Bununla birlikte, ekonomik, finansal ve politik kırılganlıkların önemli ölçüde iyileştiğinin göz önünde alınarak, teyit edilen Ba1 ve görünüm pozitif seviyesinin Türkiye'nin olumlu kamu maliyesini yansıttığı ifade edilmiştir. Bu gelişmelerden sonra, S&P tarafından verilecek notun Moody's seviyesine çıkarması beklentisi oluşabilir. Ancak, bu beklentinin fiyatlama üzerinde hissedilir bir etki yaratacağı düşünülmemektedir.

Kredi notu tarafında yaşanan gelişmeler paralelinde fon ve doğrudan yabancı yatırımlara olan ilginin artacağı beklenmektedir. Ancak, verilen not seviyelerinin uzun dönemli olabilmesi için raporlarda belirtilen alt başlıklar hususunda gerekli çalışmaların başlatılmasının önem arz ettiği düşünülmektedir. Dış finansman bağımlılığının azaltılması, kurlardaki oynaklık ve özel sektör borçlanma yapısının uzun vadeye yayılması en önemli konular arasında yer almaktadır. Bununla birlikte, yabancı portföy yatırımlarının artışının TL'nin değer kazanmasına yol açması, cari açık ve tasarruf üzerinde olumsuz etkilere yol açabilir. Tasarruf eğilimindeki olası azalış özellikle TL mevduat artışını azaltabilir. Kredi notunda yapılan iyileştirmenin finansal piyasaları olumsuz etkilememesi için verilen kredi notlarını destekleyici finansal ve mali politikaların geliştirilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

⁶ Filo kiralama şirketi Fleetcorp ile Aktif Yatırım Bank'ın birlikte yürüttükleri proje kapsamında oluşturdukları bir fondur.

⁷ Fon, JCR Eurasia Rating tarafından değerlendirilmiştir.

Kutu 3: Sahiplik Yapılarına Göre Bankaların Görünümü (Eylül 2012)

%	Banka Adı	O.Y.P		O.K.P		H.A.P		Hakim Ortak*						
		G.K.P	T.K.P.		G.K.P.	T.K.P.	Yerel	Küresel	K.P	T.K.P	H.A.P	Unvan		
			Özel	Kamu								Ülke		
Mevduat Bankaları	Kamu	Adabank	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	TMSF	Türkiye	
		Birleşik Fon B.	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	TMSF	Türkiye	
		T.C. Ziraat B.	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	Hazine Müsteşarlığı(1)	Türkiye	
		T.Halk B.	0,0	0,0	75,0	0,0	0,0	3,2	21,8	21,8	75,0	25,0	Özelleştirim.Id.Bşk.(1)	Türkiye
		T. Vakıflar B.	0,0	0,0	74,6	0,0	0,0	7,2	18,0	18,0	74,6	25,2	Vakıflar GM vd. (2) (6)	Türkiye
	Özel	Akbank	0,0	39,0	0,0	0,0	10,3	23,4	25,4	35,7	49,2	48,8	H.Ö.Sabancı Hold.(1)	Türkiye
		Alternatifbank	0,0	95,2	0,0	0,0	0,0	4,7	0,1	0,1	95,2	4,8	Anadolu End. Hold.(1)	Türkiye
		Anadolubank	28,5	70,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	70,0	0,0	Habaş S.T.G.I.End. (1)	Türkiye
		Şekerbank	0,0	34,0	0,0	0,0	34,0	24,5	7,5	41,5	68,0	32,0	Şekerbank Munzam Vakfı, BTA Sec.JSC(3)	Türkiye, Kazakistan
		Tekstil B.	0,0	74,8	0,0	0,0	0,0	15,4	9,8	9,8	74,8	25,2	GSD Holding A.Ş.(1)	Türkiye
		Türkish B.	5,2	53,8	0,0	0,0	40,0	0,0	0,0	40,0	93,8	0,0	Özyol Holding A.Ş.(1)	Türkiye
		T.Ekonomi B.	0,0	74,6	0,0	0,0	0,0	22,5	2,9	2,9	74,6	25,3	TEB Hold.ve Vb. (3) (7)	Belçika, Türk., Fra.
		T.Garanti B.	0,0	17,6	0,0	0,0	26,3	16,8	39,9	66,2	43,8	56,7	Doğuş Holding A.Ş., BBVA Banco Bilbao(3)	Türkiye, İspanya
		T.İş Bankası	0,0	68,5	0,0	0,0	0,0	11,8	19,5	19,5	68,5	31,3	Tibaş M.M.Sos.Göv.(1)	Türkiye
		Yapı ve Kredi B.	0,0	76,2	0,0	0,0	0,0	11,0	12,8	12,8	76,2	23,8	Koç Fin.Hizm.(1)	Türk.,Avust
		Arap Türk B	0,0	20,6	15,4	0,0	64,0	0,0	0,0	64,0	100,0	0,0	Libyan For. Bank(1)	Libya
		Citibank	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0	CitiB. Over.Inv.Corp.1	ABD
		Denizbank	0,0	0,0	0,0	0,0	75,0	0,2	24,9	99,9	75,0	25,0	Dexia Parti.Belg. SA(1)	Belçika
		Deutsche B.	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0	Deutsche Bank AG(1)	Almanya
		Küresel Banka	Eurobank Tekfen	0,0	30,0	0,0	0,0	70,0	0,0	0,0	70,0	100,0	0,0	Eurobank EFG Hold., Tekfen Hold.(4)
Fibabanka	0,0		0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0	Credit Europe N.V.(1)	Türkiye	
Finansbank	0,0		0,0	0,0	0,0	58,2	0,2	41,6	99,8	58,2	41,7	National B.of Gre.(1)	Yunanistan	
HSBC Bank	0,0		0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0	HSBC Bank PLC(5)	İngiltere	
ING Bank	0,0		0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0	ING Bank N.V(1)	Hollanda	
Turkland Bank	0,0		0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0	Arab Bank(1)	Ürdün	
Odea Bank	0,0		0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0	Bank Audi	Lübnan	
Bank Mellat	0,0		0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0	B.Mellat Head Off.(1)	Iran	
Habib Bank Ltd	0,0		0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0	HabibB Ltd Karachi(1)	Pakistan	
Jp Morg.Chase B.	0,0		0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0	JPMorg.ChaseB.CO(1)	ABD	
Küresel Şube	Soiiete Gen.	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0	Societe Gen. Paris(1)	Fransa	
	Royal B.Of Scotland	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0	Royal B. of Scotland N.V. Amsterdam(1)	Hollanda	
	Westlb A.G.	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0	WESTLB AG	Almanya	
	Özel	Asya Katılım B.	8,3	15,8	0,0	0,0	0,0	23,0	29,9	29,9	15,8	52,9	Ortadoğu Tekstil Tic.San.A.Ş. Vd. (8)(2)	Türkiye
		Albaraka Türk	6,2	0,0	0,0	0,0	61,9	4,4	18,4	80,3	61,9	22,8	Albaraka B.Grp(1),S. Abdullah Kamel(5)	Bahreyn, S. Arabistan
Katılım Bankaları	Küresel	Kuveyt Türk K.B.	0,0	18,7	0,0	0,0	80,2	0,0	0,0	80,2	98,9	0,0	Kuwait Fin.House(1)	Kuveyt
		T.Finans K.B.	12,4	15,8	0,0	0,0	64,7	0,0	0,0	64,7	80,5	0,0	National Comm.Bank(1)	Suudi Arabistan
	Kamu	İller Bankası	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	Belediyeler(1)	Türkiye
		İMKB Takasbank	0,0	42,4	46,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	88,9	0,0	İMKB(1)	Türkiye
		T.İhracat Kr.	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	Hazine Müsteşarlığı(1)	Türkiye
		T.Kalkınma B.	0,0	0,0	99,1	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	99,1	0,9	Hazine Müsteşarlığı(1)	Türkiye
		Aktif Yatırım B.	0,2	99,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	99,7	0,0	Çalık Holding(1)	Türkiye
	Özel	Diler Yatırım B.	50,0	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	0,0	Yazıcı Demir Çelik San ve Turizm Tic. A.Ş.(1)	Türkiye
		GSD Yatırım B.	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	GSD Holding A.Ş.(1)	Türkiye
		Nurol Yatırım B.	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	Nurol Holding A.Ş.(1)	Türkiye
		T.Sinai Kalk. B.	0,0	40,4	5,3	0,0	0,0	24,0	30,0	30,0	45,7	54,0	T.İş Bankası A.Ş.(1)	Türkiye
		Bankpozitif	0,0	30,2	0,0	0,0	69,8	0,0	0,0	69,8	100,0	0,0	Tarshish Hapoalim Hold. and Inv. Ltd.(1)	İsrail
	Küresel	Credit Agricole Yat.B.	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0	Credit Agricole Corp.and Inv. Bank(1)	Fansa
		Merrill Lynch Yat.B.	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0	Merrill Lynch Eu. Assets Hold. Inc.(1)	ABD
		Taib Yatırımbank	0,0	0,0	0,0	0,0	99,4	0,0	0,0	99,4	99,4	0,0	Taib bank(5)	Bahreyn
Toplam		0,6	27,7	26,5	0,0	17,7	9,6	17,7	35,4	72,0	27,3			

O.Y.P: Oransal Yerel Pay, O.K.P: Oransal Küresel Pay, H.A.P: Halka Açık Pay

G.K.P: Gerçek Kişi Payı,T.K.P: Tüzel Kişi Payı, , K.P: Küresel Pay

* Birinci Aşamada En Yüksek Paya Sahip Tüzel Kişiliği Göstermektedir

(1) Sermayenin Çoğunluğuna Sahip Olma

(2) İmtiyazlı Hisselere Sahip Olma

(3) Birlikte Kontrol

(4) Diğer Hissedarlarla Yapılan Anlaşma

(5) Herhangi Bir Surette Yönetim Kurulunda Karara Esas Çoğunluğu Atayabilme

(6) Vakıflar GM.nün idare ettiği Mazbut Vakıflar, Mülhak Vakıflar

(7) BNP Pariba Fortis Yatırımlar Hold. A.Ş., BNPP Yatırımlar Hold. A.Ş.

(8) Forum İnş.Dek.Tur.veTic.A.Ş., Osmançan Pehlivan, Birim

Bir.İnş.Mü.A.Ş., Abdulkadir Konukoğlu, BJ Teks.Tic.ve san.A.Ş., Serra

Tur.Ltd.Şti., Negiş Giyim İmalat ve İhr.A.Ş., Hasan Sayın, İbrahim Sayın

4 FİNANSAL TABLOLAR ANALİZİ

4.1 Bankacılık Sektörü

Fon akım tablosuna göre, bankacılık sektöründe 2012 yılının Eylül ayında geçen yılın aynı dönemine göre 94,9 milyar TL'lik fon akımı yaşanmıştır. Söz konusu artışın 94,4 milyar TL'si kredilerden kaynaklanırken diğer önemli artış kalemleri 55,3 milyar TL ile zorunlu karşılıklar, 8,9 milyar TL ile muhtelif alacaklar olmuştur. Bu dönemde bankalardan alacaklar 56,1 milyar TL, MDP ise 10,4 milyar TL azalış göstermiştir. Pasif yapısında Eylül ayı itibarıyla son bir yıllık dönemde mevduat 54,4 milyar TL, ihraç edilen menkul değerler 17,1 milyar TL ve alınan krediler 15,5 milyar TL artmıştır. Fon azalışı yaşayan en önemli kalem 27,8 milyar TL ile muhtelif borçlar olmuştur.

Tablo 4.1-1: Fon Akım Tablosu Gelişimi

Milyar TL	2010	2011	Haz.12	Eyl.12	Haz.-Eyl. 12		2010	2011	Haz.12	Eyl.12	Haz.-Eyl. 12
Aktif Artışlar/Azalışlar	Değişim					Pasif Artışlar/Azalışlar	Değişim				
Nakit Değerler	1,6	3,9	0,6	1,1	0,5	Mevduat	102,4	78,5	59,4	54,4	-5,0
Bankalard. Alac.	-13,9	14,8	-46,4	-56,1	-9,7	Alınan Krediler	36,3	49,4	34,1	15,5	-18,6
Krediler	133,2	157,1	116,8	94,4	-22,4	Sermaye Ben. Krediler	-0,4	2,6	2,0	1,3	-0,7
Faiz ve Gelir Tah.Rees.	3,6	4,2	5,2	-0,6	-5,8	Faiz ve Gider Rees.	1,3	3,1	2,5	-1,7	-4,2
MDP	25,0	-2,9	4,9	-10,4	-15,3	Fonlar	0,7	0,9	1,2	0,6	-0,6
Takipteki Krediler	-0,3	0,7	1,3	2,3	1	Karşılıklar	0,7	0,0	5,3	7,1	1,8
Muhtelif Alacaklar	10,5	1,0	8,8	8,9	0,1	Öd.Vergi, Res.Harc, Pr.	0,0	0,4	0,4	0,2	-0,2
Zorunlu Karşılıklar	8,1	28,9	36,8	55,3	18,5	Finansal Kir.Borçları	0,0	0,7	0,3	0,2	-0,1
İştirakler	2,6	1,4	2,0	2,6	0,6	İhraç Ed.men.Değ.	3,0	15,3	15,8	17,1	1,3
Sabit Kıymetler	-0,2	0,2	0,2	0,3	0,1	Muhtelif Borçlar	-3,2	40,2	-15,1	-27,8	-12,7
Finansal Kir.Al.	-0,2	0,2	0,3	0,3	0	Diğer Yabancı Kaynaklar	8,1	9,8	1,7	1,6	-0,1
Diğer Aktifler	2,7	1,6	-2,7	-3,1	-0,4	Özkaynaklar	23,7	10,1	20,3	26,5	6,2
Toplam	172,7	211,0	127,8	94,9	-32,9	Toplam	172,7	211,0	127,8	94,9	-32,9

Not: Azalışlar (-) ile gösterilmiştir. Son sütun Mart 2012-Haz. 2012 değişimini göstermektedir.

Eylül ayı itibarıyla toplam aktifler 1,3 trilyon TL olarak gerçekleşmiştir. Aktif kalemleri içinde krediler son üç aylık dönemde 18,4 milyar TL artarken, nakit değerler, bankalardan ve para piyasalarından alacaklar 4,7 milyar TL, MDP 6,4 milyar TL azalmıştır. Bankacılık sektörünün fon kaynaklarının son üç aylık dönemdeki değişimi incelendiğinde mevduatın 19,2 milyar TL, özkaynakların 8,8 milyar TL arttığı görülmektedir. Son üç aylık dönemde para piyasalarına ve bankalara borçlarda 2,7 milyar TL, repo işlemlerinden sağlanan fonlarda 1,4 milyar TL azalış olmuştur.

Tablo 4.1-2: Özet Bilançonun Gelişimi

Milyar TL	2002	2004	2006	2008	2009	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12
Nakit Değ.Banka ve Para Piy.AL.	28,6	32,9	63,0	94,7	97,9	85,5	104,2	104,7	90,1	85,4
MDP	86,1	123,7	158,9	194,0	262,9	287,9	285,0	285,3	284,3	277,9
Krediler	49,0	99,3	219,0	367,4	392,6	525,9	682,9	699,1	737,2	755,6
Diğer Aktifler	48,9	50,5	58,8	76,4	80,7	107,5	145,7	140,0	162,2	189,6
Mevduat	138,0	191,1	307,6	454,6	514,6	617,0	695,5	696,4	718,8	738,0
Para Piy. ve Bankalara Borç.	25,2	35,8	71,0	93,1	86,9	123,2	173,3	168,3	182,4	179,7
Repo İşl.Sağ.Fonlar	6,2	10,6	25,8	40,8	60,7	57,5	97,0	97,6	90,7	89,3
Özkaynaklar	25,7	46,0	59,5	86,4	110,9	134,5	144,6	153,0	159,3	168,1
Diğer Pasifler	17,6	23,1	35,8	57,6	60,9	74,4	107,3	113,7	122,4	133,4
Toplam Bilanço	212,7	306,4	499,7	732,5	834,0	1.006,7	1.217,7	1.229,2	1.273,7	1.308,6

Bankacılık sektörünün özet bilançosunun yatay gelişimi incelendiğinde, toplam aktiflerdeki büyüme hızındaki yavaşlama eğiliminin yılın üçüncü çeyreğinde de devam ettiği görülmektedir. Toplam aktifler son bir yıllık dönemde %7,8, son üç aylık dönemde ise %2,7 artış göstermiştir. Yıllık enflasyon oranının bilançonun reel büyümesini sınırlayıcı etkisi devam etmektedir. Bankaların nakit aktif kalemleri son bir yılda %39,2 daralmıştır. Kredilerde büyüme yavaşlama eğiliminde olup son üç ayda %2,5 artmıştır. Mevduatta son bir yıllık dönemde pasif büyümesine yakın bir artış yaşanırken, banka ve para piyasalarına borçlar kalemi %8,4 artmıştır. Önceki dönemlerde önemli bir fon kalemi olan repo işleminden sağlanan fonlar %22,7 azalmıştır. Bankacılık

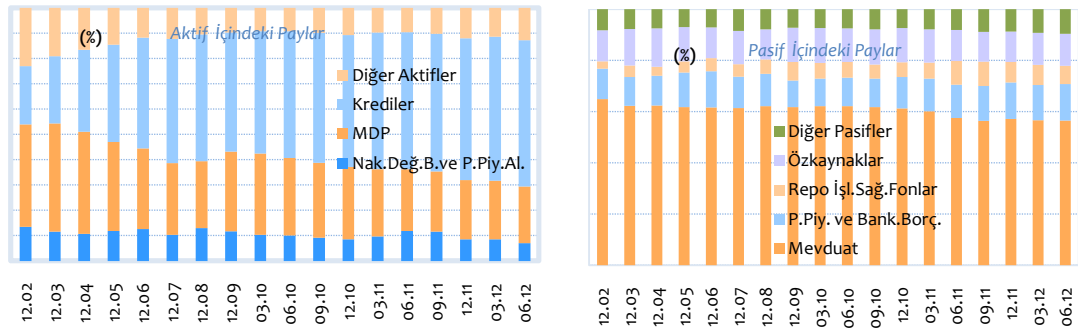
sektörünün özkaynaklarında Eylül ayı itibarıyla son bir yıllık dönemde %18,7'lik önemli bir artış yaşanmıştır.

Tablo 4.1-3: Özet Bilançonun Yatay Gelişimi

% Artışlar	Yıllık Nominal			3 Aylık Nominal			Yıllık Reel			3 Aylık Reel		
	Eyl.10	Eyl.11	Eyl.12	Eyl.10	Eyl.11	Eyl.12	Eyl.10	Eyl.11	Eyl.12	Eyl.10	Eyl.11	Eyl.12
Nak.Değ.Ban.ve Para Piy.Al.	-8,3	64,5	-39,2	-6,9	3,3	-5,2	-22,6	55,0	-44,3	-7,9	2,2	-6,5
MDP	25,5	5,0	-3,6	-1,3	3,2	-2,2	4,1	-1,1	-11,7	-2,4	2,1	-3,5
Krediler	23,5	39,1	14,3	4,5	6,6	2,5	15,8	31,0	4,7	3,3	5,5	1,1
Diğer Aktifler	6,9	34,6	53,4	9,7	12,1	16,9	5,4	26,8	40,5	8,4	10,9	15,3
Mevduat	20,7	19,3	7,9	1,5	3,7	2,7	7,3	12,4	-1,1	0,4	2,6	1,3
Para Piy. Ban.Borç.	8,6	62,2	8,4	1,1	12,0	-1,5	8,6	52,8	-0,7	0,0	10,8	-2,8
Repo İşl.Sağ.Fonlar	13,4	123,1	-22,7	-7,4	8,9	-1,6	-14,2	110,2	-29,2	-8,5	7,8	-2,9
Özkaynaklar	22,0	11,6	18,7	6,4	1,8	5,5	10,2	5,1	8,8	5,2	0,7	4,1
Diğer Pasifler	12,3	45,7	24,6	8,4	14,7	8,9	8,0	37,3	14,1	7,2	13,5	7,5
Toplam Akt./Pas.	18,3	30,9	7,8	2,1	5,9	2,7	6,4	23,3	-1,2	0,9	4,8	1,4

Aktif kalemlerinin dikey gelişiminde son üç aylık dönemde önemli bir değişiklik yaşanmamıştır. Nakit kalemlerinde, MDP ve kredilerin payında küçük çaplı azalışlar olurken, diğer aktiflerin payı benzer oranda artmıştır. Fon kaynakları içerisinde son üç aylık dönemde mevduatın payında değişim yaşanmazken, para piyasalarına ve bankalara borçlar ile repo işlemlerinden sağlanan fonların paylarında hafif çaplı azalmalar olurken, özkaynakların payı artmıştır.

Grafik 4.1-1: Özet Bilançonun Dikey Gelişimi



Toplam bilanço dışı işlemler son üç aylık dönemde 225 milyar TL'lik yüksek bir artışla 2 trilyon TL'ye yükselmiştir. Söz konusu artışın tamamı taahhütlerdeki artıştan kaynaklanmaktadır. Taahhütler içerisinde bankaların karşı tarafa kredi kullandırma imkânlarını gösteren cayılabilir kredi tahsis taahhütleri son üç aylık dönemde 233 milyar TL artış göstermiştir.

Tablo 4.1-4: Özet Bilanço Dışı İşlemler

Milyar TL	2004	2006	2008	2009	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12
Top. Bil. Dışı İşl. (1+2)	154,6	277,4	476,0	579,8	1.038,1	1.664,3	1.709,4	1.767,9	1.992,7
G.nakdi Kr. ve Yük. (1)	55,7	86,7	125,8	134,0	163,6	218,5	223,4	230,3	232,7
Teminat Mektupları	38,7	62,7	93,3	101,6	120,4	156,8	158,9	165,4	168,0
Akreditifler	11,4	16,7	23,9	22,8	30,4	40,8	42,6	40,5	40,2
Diğer	5,6	7,3	8,7	9,7	12,8	20,9	21,9	24,4	24,6
Taahhütler (2) (3+4)	98,9	190,7	350,2	445,8	874,5	1.445,8	1.486,0	1.537,6	1.760,0
Türev İşlemler (3)	39,0	107,2	196,4	251,2	391,0	575,4	635,5	674,1	662,1
Diğer Taahhütler (4)	59,9	83,6	153,8	194,5	483,5	870,4	850,5	863,5	1.097,8
Kredi Kart.Harcama Lim.Taah.	37,1	44,2	65,1	74,8	89,3	102,5	108,1	113,1	115,8
Kullan.Garan. Kre.Tahsis Taah.	0,9	4,0	26,9	30,5	22,7	37,1	35,7	38,4	39,6
Çekler için Ödeme Taah.	8,9	13,4	16,6	21,3	31,1	35,4	45,7	46,0	44,6
Cayılabilir Kredi Tahsis Taah.	10,7	16,6	16,5	16,5	290,5	616,7	571,6	559,4	792,8
Vadeli Aktif Değ. Alım Taah.	1,2	1,9	7,7	15,3	12,0	21,9	25,9	33,1	33,1
Diğer	0,9	3,5	21,0	36,1	37,9	56,9	63,4	73,5	72,0

Bilanço dışı işlemlerin yüzde dağılımı değerlendirildiğinde, cayılabilir kredi tahsis taahhütlerindeki belirgin artmaya bağlı olarak diğer taahhütlerin payı son üç aylık dönemde %38,3'den %55,1'e yükselmiştir. Türev işlemlerin payında son üç aylık dönemde 12 puan civarında bir azalma görülmektedir. Toplam bilanço dışı işlemler Eylül ayında geçmiş yıllardaki yıllık büyümenin üzerinde bir artış göstermiştir. Son bir yıllık dönemde bilanço dışı işlemler %53,5 artmıştır. Söz konusu büyüme bilanço dışı işlemlerin toplam bilanço büyüklüğüne oranının da artmasına neden olmuştur. Geçen yıl Eylül ayında %107 olan bilanço dışı işlemlerin toplam bilançoya oranı 2012 yılı Eylül ayında %152,3'e yükselmiştir.

Tablo 4.1-5: Özet Bilanço Dışı İşlemlerin Gelişimi

Bilanço Dışı İşl. (1+2)	Yüzde Pay			Yüzde Değ.			Bilanço Dışı İşl. Oran		
	Eyl.10	Eyl.11	Eyl.12	Eyl.10	Eyl.11	Eyl.12	Eyl.10	Eyl.11	Eyl.12
Top. Bil. Dışı İşl. (1+2)	100,0	100,0	100,0	46,9	38,4	53,5	101,1	107,0	152,3
G.nakdi Kr. ve Yük. (1)	16,3	15,9	11,7	18,2	35,1	12,4	16,5	17,1	17,8
Teminat Mektupları	12,3	11,3	8,4	17,1	27,2	14,1	12,5	12,1	12,8
Akreditifler	2,8	3,0	2,0	19,1	52,5	1,9	2,8	3,3	3,1
Diğer	1,2	1,6	1,2	28,0	74,8	21,1	1,3	1,7	1,9
Taahhütler (2) (3+4)	83,7	84,1	88,3	54,2	39,1	61,3	84,6	89,9	134,5
Türev İşlemler (3)	40,7	45,8	33,2	48,3	55,8	11,4	41,1	49,0	50,6
Diğer Taahhütler (4)	43,0	38,3	55,1	60,1	23,3	120,9	43,5	40,9	83,9
Kredi Kart.Harcama Lim.Taah.	8,8	8,0	5,8	14,3	26,6	10,9	8,9	8,6	8,8
Kullan.Garan. Kredi Tahsis Taah.	2,1	2,5	2,0	-31,9	62,8	22,4	2,1	2,7	3,0
Çekler için Ödeme Taah.	3,3	2,7	2,2	75,8	13,9	27,8	3,3	2,9	3,4
Cayılabilir Kredi Tahsis Taah.	21,8	19,1	39,8	1.365,7	21,2	219,3	22,1	20,5	60,6
Vadeli Aktif Değ. Alım Taah.	2,2	1,7	1,7	4,8	7,2	51,1	2,2	1,8	2,5
Diğer	4,8	4,3	3,6	-55,0	23,3	30,4	4,8	4,5	5,5

Bankacılık sektörünün dönem kârı son bir yıllık dönemde 14,6 milyar TL'den 17,1 milyar TL'ye yükselmiştir. Net faiz gelirleri son bir yılda 10 milyar TL civarında artarak 37,3 milyar TL olmuştur. Faiz dışı gelirler geçen yılın Eylül ayı düzeyi civarındayken, faiz dışı giderler 2011 yılı Eylül ayında 26,4 milyar TL'den 30,9 milyar TL'ye yükselmiştir.

Tablo 4.1-6: Özet Gelir Tablosu

Milyar TL	2002	2004	2006	2008	2009	2010	Eyl.11	2011	Eyl.12
Toplam Faiz Geliri	44,4	40,3	55,8	85,8	85,3	77,4	62,6	88,1	82,0
Kredilerden Alınan Faiz Geliri	10,4	15,5	28,9	52,1	52,5	47,5	41,7	58,6	58,2
Menkul Değerlerden Faiz Geliri	27,5	21,3	21,6	27,3	28,3	26,2	18,5	26,0	20,7
Diğer Faiz Geliri	6,5	3,5	5,3	6,4	4,6	3,7	2,4	3,5	3,1
Toplam Faiz Gideri	31,6	22,7	34,6	54,8	43,5	38,7	35,0	48,8	44,7
Mevduata Verilen Faiz Gideri	26,3	19,0	28,0	44,0	35,4	31,7	27,2	37,4	33,7
Repoya Ödenen Faiz Gideri	2,3	1,8	2,1	4,6	3,5	3,0	3,6	5,3	4,7
Diğer Faiz Gideri	2,9	1,9	4,5	6,2	4,6	4,0	4,3	6,2	6,3
Net Faiz Geliri	12,8	17,6	21,2	31,0	41,8	38,7	27,6	39,3	37,3
Faiz Dışı Gelirler	7,7	8,1	14,7	17,4	19,2	23,9	20,3	26,6	20,0
Kredilerden Al.Ücr.ve Kom.	0,9	1,1	1,7	2,5	3,3	3,3	2,8	3,8	3,2
Bankacılık Hizmet Gelirleri	2,5	4,2	6,6	10,0	10,5	11,1	9,8	13,3	10,9
Diğer Faiz Dışı Gelirler	4,4	2,8	6,3	4,9	5,4	9,5	7,7	9,4	5,9
Faiz Dışı Giderler	12,1	14,5	18,7	26,6	27,9	30,2	26,4	36,2	30,9
Personel Gid.ve Kıd.Taz. Prov.	3,7	4,8	6,7	9,9	10,5	12,0	9,8	13,2	10,8
Diğer Faiz Dışı Giderler	8,4	9,7	12,1	16,7	17,4	18,2	16,5	23,0	20,1
Toplam Diğer Faiz Dışı Gel.(Gid.)	-0,7	-0,8	-0,6	0,3	1,9	0,3	-0,3	-0,3	0,3
Vergi Öncesi Kâr (Zarar)	4,1	9,1	14,5	16,6	25,2	27,3	18,4	25,2	21,7
Vergi Karşılığı	1,2	2,6	3,1	3,2	5,0	5,1	3,8	5,4	4,7
Dönem Net Kârı	2,9	6,5	11,4	13,4	20,2	22,1	14,6	19,8	17,1

Özet gelir tablosunun dağılımı incelendiğinde, kredilerden alınan faiz gelirlerinin toplam faiz gelirleri içindeki payının son bir yıllık dönemde arttığı dikkat çekmektedir. Toplam faiz giderleri içinde repoya ödenen faiz giderlerinde son bir yıllık dönemde meydana gelen kısmi bir artış söz konusudur. Faiz dışı gelirlerin %51,4'ünü bankacılık hizmet gelirleri oluşturmaktadır. Faiz dışı

giderler içerisinde personel giderlerinin payında son bir yıllık dönemde 2,7 puan civarı bir azalma yaşanmıştır.

Özet gelir tablosu kalemlerinin yıllık artışları değerlendirildiğinde, faiz gelirlerinde ve faiz giderlerinde önceki yıllara göre yüksek oranlı artışlar olmuştur. Özellikle toplam faiz gelirlerinde son bir yıllık dönemde kaydedilen %30,9'luk büyüme dikkat çekmektedir. Son bir yıllık dönemde faiz dışı gelirlerin %1,6 azalması sektörün gelir kaynaklarını çeşitlendirme politikaları açısından olumsuz bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. Faiz dışı giderlerin geçen yılın aynı dönemine göre artış hızı Eylül ayı itibarıyla %17,1 olarak gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler ışığında sektörün vergi sonrası dönem kârı son bir yılda %16,6 artmıştır. Sektörün 2012 yılının ilk 9 aylık döneminde kâr yaratma anlamında başarılı olduğu değerlendirilmektedir.

Gelir tablosu kalemlerinin toplam bilanço büyüklüğüne oranları değerlendirildiğinde yukarıda belirtilen gelişmeler ışığında faiz gelirleri ve faiz giderlerinin bilançoya oranında artış yaşanmıştır. Son bir yıllık dönemde faiz dışı gelirlerde 0,2 puanlık küçük çaplı bir düşüş yaşanırken, faiz dışı giderlerde 0,2 puanlık bir artış olmuştur. Dönem kârının da bilanço büyüklüğüne oranında son bir yıllık dönemde 0,1 puan gibi hafif bir artış görülmektedir.

Tablo 4.1-7: Özet Gelir Tablosunun Gelişimi

(%)	Dağılım			Yıllık Artış			Bilanço Oran		
	Eyl.10	Eyl.11	Eyl.12	Eyl.10	Eyl.11	Eyl.12	Eyl.10	Eyl.11	Eyl.12
Toplam Faiz Geliri	100,0	100,0	100,0	-12,9	9,5	30,9	6,2	5,2	6,3
Kredilerden Alınan Faiz Geliri	61,2	66,6	69,1	-13,5	19,3	39,4	3,8	3,4	4,4
Menkul Değerlerden Faiz Geliri	33,7	29,5	26,9	-10,9	-4,0	11,9	2,1	1,5	1,6
Diğer Faiz Geliri	5,1	3,8	4,0	-18,9	-18,0	30,2	0,3	0,2	0,2
Toplam Faiz Gideri	100,0	100,0	100,0	-17,2	22,4	27,5	3,1	2,9	3,4
Mevduata Verilen Faiz Gideri	82,0	77,6	74,5	-16,9	15,8	24,0	2,5	2,2	2,6
Repoya Ödenen Faiz Gideri	7,9	10,2	11,9	-14,4	56,8	30,6	0,2	0,3	0,4
Diğer Faiz Gideri	10,0	12,2	13,6	-21,6	49,1	46,8	0,3	0,4	0,5
Net Faiz Geliri				-8,2	-3,4	35,2	3,1	2,3	2,9
Faiz Dışı Gelirler	100,0	100,0	100,0	22,3	15,7	-1,6	1,9	1,7	1,5
Kredilerden Al.Ücr.ve Kom.	14,0	13,9	15,2	2,2	14,8	15,1	0,3	0,2	0,2
Bankacılık Hizmet Gelirleri	45,8	48,1	51,4	2,7	21,6	11,1	0,9	0,8	0,8
Diğer Faiz Dışı Gelirler	40,2	38,0	33,4	71,1	9,3	-23,8	0,8	0,6	0,4
Faiz Dışı Giderler	100,0	100,0	100,0	7,8	20,2	17,1	2,4	2,2	2,4
Personel Gid.ve Kıd.Taz. Prov.	40,0	37,2	34,5	12,1	12,0	9,8	0,9	0,8	0,8
Diğer Faiz Dışı Giderler	60,0	62,8	65,5	5,0	25,7	21,5	1,4	1,4	1,5
Top.Diğ.Faiz Dışı Gel.(Gid.)				-69,9	-153,0	-195,9	0,1	0,0	0,0
Vergi Öncesi Kâr (Zarar)	100,0	100,0	100,0	6,3	-11,0	18,0	2,2	1,5	1,7
Vergi Karşılığı	18,6	20,6	21,1	2,2	-1,2	23,3	0,4	0,3	0,4
Dönem Net Kârı	81,4	79,4	78,9	7,2	-13,2	16,6	1,8	1,2	1,3

Bankalar tarafından kamuya açıklanan mali tablolar arasında yer alan nakit akım tablosuna göre, 2012 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla nakit ve nakde eşdeğer varlıklar 17 milyar TL azalmıştır. Bankacılık faaliyet konusu aktif ve pasiflerdeki değişimi incelendiğinde esas faaliyetlerden nakit girişinin %80'inin istikrarlı bir şekilde alınan faizlerden geldiği, alınan ücret ve komisyonların da %13 civarında payı olduğu görülmektedir. Esas faaliyetlerden nakit çıkışı yaratan kalemler içinde ödenen faizlerin toplam nakit çıkışında %66 civarında bir paya sahipken, personele ve hizmet tedarik edenlere yapılan nakit ödemeler nakit çıkışının %24'ünü oluşturmaktadır.

Aktif ve pasiflerdeki değişim öncesi bankacılık faaliyetlerine ilişkin kârın pozitif seyri, esas faaliyetlere ilişkin görünümün olumluluğuna işaret etmektedir. Kredilerdeki artışa bağlı olarak bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akımının 37,3 milyar TL azalması nakit azalmasında etkili olmuştur. Eylül ayı itibarıyla yatırım faaliyetlerinden 10,2 milyar TL, finansman faaliyetlerinden ise 11,8 milyar TL net nakit girişi sağlanmıştır. Döviz kurundaki değişimin ise 1,8 milyar TL azaltıcı etkisi olmuştur.

Tablo 4.1-8: Özet Nakit Akım Tablosunun Gelişimi

Milyar TL	2008	2009	2010	Eyl.11	2011	Eyl.12	Yıllık Değ.
Bankacılık Faaliyet Konusu Aktif ve Pasif Değ. Öncesi Faaliyet Kârı (I) (1+2)	9,9	32,9	28,4	14,2	17,1	39,4	25,1
Esas Faaliyetlerden Nakit Girişi Sağlayan Kalemler (1)	99,1	112,7	102,5	56,1	110,5	105,4	23,5
Alınan Faizler	82,0	89,6	78,3	-41,9	86,7	83,8	21,7
Alınan Temettümler	0,6	0,5	0,5	15,4	0,5	0,6	0,1
Alınan Ücretler ve Komisyonlar	10,8	11,7	12,3	29,6	14,5	12,6	2,0
Elde Edilen Diğer Kazançlar	2,3	4,4	3,8	-25,0	2,4	3,7	-0,1
Zarar Olarak Muhasebeleştirilen Donuk Alacaklardan Tahsilatlar	3,3	6,5	7,6	-1,3	6,4	4,8	-0,2
Esas Faaliyetlerden Nakit Çıkışı Yaratın Kalemler (2)	-89,2	-79,8	-74,0	0,1	-93,4	-66,0	1,5
Ödenen Faizler	-53,3	-45,2	-38,9	3,5	-47,6	-43,9	-9,9
Personele ve Hizmet Tedarik Edenlere Yapılan Nakit Ödemeler	-11,9	-13,8	-17,3	83,2	-19,5	-16,0	-1,7
Ödenen Vergiler	-3,4	-6,3	-5,9	86,7	-4,6	-5,6	-2,1
Diğer Ödemeler	-20,5	-14,6	-11,9	14,2	-21,7	-0,5	15,3
Bankacılık Faaliyetleri Konusu Aktif ve Pasiflerdeki Değişim (II)	41,1	38,9	-9,7	56,1	-34,0	-76,7	-70,1
Bankacılık Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akımı (I+II)	51,0	71,8	18,8	-41,9	-16,9	-37,3	-45,0
Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akımları	0,0	0,0	0,0	15,4	0,0	0,0	0,0
Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akımı	-31,2	-66,5	-23,6	29,6	7,1	10,2	2,2
Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akımları	0,0	0,0	0,0	-25,0	0,0	0,0	0,0
Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Net Nakit Akımı (III)	2,2	-1,1	3,3	12,5	15,6	11,8	-0,7
Döviz Kurundaki Değişimin Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar Üzerindeki Etkisi (IV)	1,9	-0,3	0,4	4,4	5,1	-1,8	-6,2
Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklardaki Net Artış (I+II+III+IV)	24,0	3,7	-1,2	32,5	10,7	-17,0	-49,5
Dönem Başındaki Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	59,3	83,0	79,3	78,0	78,0	89,0	11,0
Dönem Sonundaki Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	82,4	86,8	78,1	110,5	88,7	72,0	-38,5

Not: Son sütun Eylül 2012 - Eylül 2011 dönemindeki değişimi göstermektedir.

2012 yılının Eylül ayı itibarıyla özet kâr dağıtım tablosuna göre ödenecek vergi ve yasal yükümlülükler düşüldüğünde net dönem kârı 0,1 milyar TL civarındadır.

Tablo 4.1-9: Özet Kâr Dağıtım Tablosunun Gelişimi

Milyar TL	2009	2010	Eyl.11	2011	Eyl.12	Δ09.12-09.11
Dönem Kârı (I)	25,1	27,3	1,4	25,2	1,5	0,1
Ödenecek Vergi ve Yasal Yükümlülükler (II)	5,3	5,2	0,3	5,4	0,3	0,0
Kurumlar Vergisi	5,8	5,4	0,3	4,2	0,4	0,2
Gelir Vergisi Kesintisi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diğer Vergi ve Yasal Yük.	-0,6	-0,3	0,0	1,2	-0,1	-0,1
Net Dönem Kârı (I-II) (III)	19,9	22,1	1,0	19,9	1,1	0,1
Geçmiş Dönemler Zararı(1)	17,9	17,8	0,0	17,8	17,6	17,5
Bankada Bir.ve Tas.Zor.Yas.Fon. (2)	0,1	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0
Diğer (3)	0,2	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0
Dağ. Net Dönem Kârı (III-(1-2-3))	1,6	3,9	1,0	1,9	-16,4	-17,4
Ortaklara Birinci Temettü (-)	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
Personele Temettü (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yönetim Kuruluna Temettü (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ortaklara İkinci Temettü (-)	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
İkinci Tertip Yasal Yedek Akçe (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Statü Yedekleri (-)	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağanüstü Yedekler (-)	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0

4.2 Bankacılık Dışı Finansal Sektörün Görünümü

Finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri, bankaların faktoring işlemleri, katılım bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarının finansal kiralama işlemlerini düzenleyen 6361 sayılı "Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu", 13.12.2012 tarih ve 28496 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Kanunla bankacılık dışı finansal kesim şirketlerinin etkin gözetim ve denetimi için gerekli yasal altyapı oluşturulmuştur. Bu kanun ile getirilen yenilikleri özetlemek gerekirse, ödenmiş sermayenin 20 milyon TL olması, tahsili geciken alacaklar için karşılık ayırma zorunluluğu, kurulacak şirketin anonim şirket şeklinde ve kurucu ortak sayısının en az 5 olması, 1 yıl içinde faaliyete geçme zorunluluğu, Finansal Kiralama Faktoring ve Finansman Şirketleri Birliğinin kurulması, yurt içi veya yurtdışı şube açmanın izne tabi olması, ana faaliyet konuları dışında faaliyette bulunamama, kredilerde limitler belirlenmesi gibi

hususlar yer almaktadır. Bu çerçevede güçlü düzenlemelere kavuşan sektörün faaliyetlerini daha etkili yürütmesi beklenmektedir.

Bankacılık dışı finansal kesimin toplam aktifleri, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde de büyümeye devam ederek, bir önceki yılın aynı dönemine göre %12,7 oranında artmıştır. Aktiflerin sektör bazında gelişimi irdelendiğinde finansal kiralama şirketlerinin %8, faktoring şirketlerinin %7,1, tüketici finansmanı şirketlerinin %32,1 ve varlık yönetimi şirketlerinin %29,7 oranında arttığı görülmektedir. Finansal kiralama, faktoring, tüketici finansman ve varlık yönetimi şirketlerinin bankacılık dışı finansal kesim içindeki payı sırasıyla %41,4, %34,2, %22,2 ve %2,1 dir. Finansal kiralama şirketlerinin ve faktoring şirketlerinin bankacılık dışı finansal kesim içindeki payı, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre azalırken, tüketici finansman şirketlerinin ve varlık yönetimi şirketlerinin payı artmıştır.

4.2.1 Finansal Kiralama

Finansal kiralama sektörünün toplam aktifleri büyüme eğilimini koruyarak 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre %8 oranında artmıştır. Sektörün bilançosunda aktifler içinde en önemli kalemi alacaklar kalemi oluşturmaktadır. Buna göre toplam aktifler içerisinde alacakların payı artarak 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre %75,9'dan %78,8'e yükselmiştir. Aynı dönemde bankalar hesabında ise hafif bir küçülme ve bilanço payında gerileme olmuştur. Sektörün takipteki alacaklarının bilanço payı gerilemesine karşın, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre %3,1 artış yaşanmıştır. Sektörün kaynak yapısına bakıldığında, alınan krediler ve özkaynaklarda 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre artış gözlemlenmektedir. Ancak özkaynakların bilanço payı bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla artarken alınan kredilerin payı azalmıştır. Nazım hesapların ise aynı dönemde hem azalış kaydettiği hem de bilanço payında gerileme olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2-1: Finansal Kiralama Sektörü Bilanço Temel Büyüklüklerinin Gelişimi

Milyar TL	2008	2009	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Değ.* (%)	Bilanço Payı (%)	Eyl.11	Eyl.12
Alacaklar	13,9	10,8	10,2	14,3	14,1	14,9	15,6	12,2	75,9	78,8	
Takipteki Alacaklar	1	1,5	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	3,1	7,7	7,3	
Karşılıklar	0,4	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	4,1	3,9	3,8	
Bankalar	1,4	1,6	3,1	1,7	1,5	1,5	1,6	-0,9	8,6	7,9	
Toplam Aktifler	17,1	14,7	15,8	18,6	18,4	19,3	19,8	8,0	100,0	100,0	
Alınan Krediler	13,7	10,7	11,2	13,4	12,8	13,5	13,7	3,7	72,2	69,4	
Özkaynaklar	3	3,5	3,9	4,2	4,2	4,3	4,5	9,2	22,5	22,7	
Nazım Hesaplar Toplamı	15,6	16,8	18,6	23,5	20,5	21,1	21,2	-6,2	123,8	107,5	

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Sektörün net dönem kârı, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre %22 düşmüştür. Finansal kiralama sektörünün faaliyet dışı gelirlerinin faaliyet gelirlerinin önemli ölçüde üzerinde olması dikkat çekici bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 4.2-2: Finansal Kiralama Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemlerinin Gelişimi

Milyon TL	2008	2009	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Değ.* (%)
Finansal Kiralama Gelirleri	1.538	805	1.035	1.129	315	649	1.006	18,1
Finansal Kiralama Dışı Gelirler	6.147	2.886	3.722	3.453	920	2.068	2.602	-8,2
Finansal Kiralama Giderleri	807	318	423	535	160	332	511	31,2
Finansal Kiralama Dışı Giderler	5.846	2.611	3.341	2.985	815	1.847	2.282	-8,4
Faaliyet Giderleri	223	164	229	256	66	135	200	2,6
Vergi Karşılığı	8	51	63	65	27	70	97	155,4
Net Dönem Kârı/Zararı	590	373	463	521	116	231	334	-22,0

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Sektörün aktif ve özkaynak kârlılığı 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre daha düşük düzeydedir. Finansal kiralama sektörünün takibe dönüşüm oranı ise olumlu şekilde azalarak %8,5'e gerilemiştir. Ancak takibe dönüşüm oranı düşme eğiliminde olmakla beraber faktoring ve tüketici finansman şirketlerinin takibe dönüşüm oranlarına kıyasla yüksek seviyededir. Karşılık oranı ise bu dönemde %52 düzeyinde bulunmaktadır.

Tablo 4.2-3: Finansal Kiralama Sektörü Sağlamlık Göstergeleri

(%)	2008	2009	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12
Bankacılık Dışı Sektör içindeki Payı	57,2	49	42,7	42,3	41,6	41,5	41,4
Alacaklar/Özkaynaklar Oranı	4,7	3,1	2,6	3,4	3,3	3,4	3,5
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	19,8	16,5	12,0	12,4	2,7	5,3	7,5
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	3,4	3,9	2,9	2,8	0,6	1,2	1,7
Takibe Dönüşüm Oranı	6,6	12,3	12,6	9,0	9,1	8,4	8,5
Karşılık Oranı	37,7	40,7	47,6	50,3	51,7	53,8	52,0
YP Varlıklar/Aktifler	79,2	73,2	67,5	74,5	73,6	73,3	71,7
YP Yükümlülükler/Pasifler	76,7	68	61,0	66,5	66,2	64,4	63,2
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	14,1	21,8	27,0	35,6	32,2	39,7	37,3
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	339,9	315,3	313,7	377,7	309,0	303,0	298,3
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	5,0	3,8	3,0	3,7	3,5	3,7	3,7
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	4	5	9	3	5	5	5

Finansal kiralama sektörünün bankacılık-dışı mali sektör içindeki payı irdelendiğinde 2010 yılından beri yaklaşık %42 düzeyinde dengeli bir seyir izlediği görülmektedir. Sektörün, bilanço içi ve bilanço dışı döviz kuru riskinde 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre daralma sözkonusudur. Sektörde zarar eden şirket sayısı 5 adettir.

4.2.2 Faktoring

Faktoring sektörünün aktifleri 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre %7,1 oranında büyümüştür. Sektörün bilançosunda aktifleri içindeki en önemli unsur alacaklar kalemidir. Alacaklar kalemi 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre %7,4 oranında artış göstermiştir. Bu gelişmeye paralel olarak aynı dönemde en önemli yabancı kaynak olan bankalardan sağlanan kredilerde de hafif bir artış olmuştur. Benzer şekilde nazım hesaplarda da bir miktar artış yaşanmıştır.

Tablo 4.2-4: Faktoring Sektörü Temel Bilanço Büyüklüklerinin Görünümü

Milyar TL	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Eyl.12	Değ.* (%)	Bilanço Payı(%)	
									Eyl.11	Eyl.12
Alacaklar	5,6	8,4	12,4	12,4	13,7	13,8	14,8	7,4	90,5	90,7
Takipteki Alacaklar	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,8	41,2	3,7	4,9
Karşılıklar	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5	0,7	42,3	3,0	4,0
Bankalar	1,1	1,1	1,2	0,9	0,5	0,4	0,4	-7,2	2,9	2,5
Toplam Aktifler	7,8	10,5	14,5	14,4	15,1	15,3	16,3	7,1	100,0	100,0
Alınan Krediler	4,9	7,6	11,1	10,8	11,4	11,2	11,4	1,7	73,7	70,0
Özkaynaklar	2,4	2,5	3,0	3,0	3,1	3,2	3,7	13,1	21,2	22,4
Nazım Hesaplar Toplamı	30,6	28,3	37,9	34,0	35,2	40,6	44,6	9,9	266,1	273,0

* Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Faktoring sektörünün kârı 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre güçlü seyrini sürdürerek %33,5 oranında artmıştır. Gelir kalemleri içinde en ağırlıklı kalem olan faktoring gelirleri %38,2 oranında büyümüştür. Faktoring-dışı gelirler ise aynı dönemde %37,2 oranında gerilemiştir. Gider kalemleri değerlendirildiğinde, faktoring giderleri %30 oranında artarken, faktoring dışı giderlerin önemli oranda azaldığı görülmektedir.

Tablo 4.2-5: Faktoring Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemlerinin Görünümü

Milyon TL	2008	2009	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Değ. *(%)
Faktoring Gelirleri	1.757	1.358	1.514	2.040	644	1.309	1.974	38,2
Faktoring Dışı Gelirler	1.926	1.708	2.945	1.595	362	604	759	-37,2
Faktoring Giderleri	808	527	685	988	305	611	900	30,0
Faktoring Dışı Giderler	1.838	1.649	2.720	1.460	303	497	628	-44,5
Faaliyet Giderleri	345	315	390	456	123	259	393	17,4
Vergi Karşılığı	53	96	87	110	26	58	91	74,3
Net Dönem Kârı/Zararı	440	327	390	507	142	318	486	33,5

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Özkaynak kârlılığı 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre 2 puan artarak %13,3 düzeyine, aktif kârlılığı da 0,6 puan artarak %3 düzeyine erişmiştir. Sektörün takibe dönüşüm oranı bir önceki yılın aynı dönemine göre artarak %5,1 seviyesine yükselmiştir.

Tablo 4.2-6: Faktoring Sektörü Sağlamlık Göstergeleri

(%)	2008	2009	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12
Bankacılık Dışı Finansal Sektör içindeki Payı	26,3	34,9	39,2	35,6	35,1	36,2	34,2
Alacaklar/Özkaynaklar Oranı	2,4	3,4	4,2	4,2	4,1	4,4	4,1
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	18,5	13,1	13,1	14,9	4,2	9,2	13,3
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	5,6	3,1	2,7	3,2	0,9	1,9	3,0
Takibe Dönüşüm Oranı	8,2	5,9	4,0	3,8	4,7	4,6	5,1
Karşılık Oranı	77,0	83,7	85,3	79,1	80,8	81,7	82,7
YP Varlıklar/Aktifler	15,4	8,2	9,1	11,1	10,4	10,6	10,2
YP Yükümlülükler/Pasifler	35,1	16,9	17,5	19,3	17,8	16,6	17,7
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-64,6	-36,6	-41,2	-37,8	-33,8	-29,4	-33,5
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	175,3	189,7	188,6	272,2	271,4	262,7	227,4
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	2,3	3,5	4,4	4,4	4,1	4,5	4,2
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	13	15	14	10	10	4	5

Faktoring sektörünün bankacılık dışı finansal sektör içindeki payı 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre gerilemiştir. Faktoring sektöründe zarar eden şirket sayısı 5 adet olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılının üçüncü çeyreğinde bu sayının 12 olduğu göz önüne alındığında, kârlılığını koruyan şirketlerinin sayısının zaman içinde artması olumlu karşılanmaktadır.

4.2.3 Tüketici Finansmanı

Tüketici finansman şirketlerinin toplam aktifleri, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre, %32,1 oranında artmıştır. Alacaklar kaleminin aktifler içindeki payı ise, aynı dönemde %93 civarındaki seviyesini korumuştur. Takipteki alacaklar 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre %31,8 oranında büyümüştür. Aynı dönemde takipteki alacaklar kaleminin bilanço payı %3,4'den %2,6'ya düşmüştür. Özkaynaklar %55,2'lik bir büyüme oranı ile kaynaklar arasında en hızlı büyüyen kalemdir. Alınan krediler kalemi ise, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %27,8 artarken, bilanço payı %79,3'den %76,8'e düşmüştür. Nazım hesaplarda bu dönemde % 13,9 oranında bir artış vardır.

Tablo 4.2-7: Tüketici Finansman Sektörü Bilanço Temel Büyüklüklerinin Görünümü

Milyar TL	2008	2009	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Bilanço Payı(%)		
								Değ.*	Eyl.11	Eyl.12
Alacaklar	4	3,9	5,4	8,4	8,6	9,3	9,9	31,8	93,3	93,1
Takipteki Alacaklar	0,3	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3	2,8	3,4	2,6
Karşılıklar	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	-19,1	2,0	1,3
Bankalar	0,3	0,3	0,4	0,2	0,5	0,5	0,4	65,8	3,1	3,9
Toplam Aktifler	4,7	4,5	6,1	8,9	9,4	10,0	10,6	32,1	100,0	100,0
Alınan Krediler	3,7	3,6	4,5	7,1	7,4	7,9	8,1	27,8	79,3	76,8
Özkaynaklar	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6	0,7	0,9	55,2	6,9	8,1
Nazım Hesaplar Top.	0,9	2,5	4,4	6,6	6,8	7,0	7,3	13,4	79,8	68,5

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Sektörün net dönem kârı, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre, %66,2 oranında artmıştır. Bu dönemde tüketici finansman gelirleri %49,8 yükselirken tüketici finansman giderleri %52,2 oranında artmıştır. Tüketici finansman dışı gelir ve giderlerde ise sırasıyla %24,4 ve %24,5 oranında düşüş yaşanmıştır.

Tablo 4.2-8: Tüketici Finansman Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemlerinin Görünümü

Milyon TL	2008	2009	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Değ.* (%)
Tüketici Finansman Gelirleri	688	666,8	643,5	840,3	269,3	564,3	890,8	49,8
Tüketici Finansman Dışı Gelirler	1515	540	344,6	596,7	171,7	294,1	383,4	-24,4
Tüketici Finansman Giderleri	491	457,2	412,2	544,9	178,1	371,2	585,2	52,2
Tüketici Finansman Dışı Giderler	1523	523,4	323,5	558,6	165,5	285,0	363,7	-24,5
Faaliyet Giderleri	138	118,1	142,2	140,9	36,5	75,3	122,1	21,1
Vergi Karşılığı	11,6	12,5	16,0	31,6	11,1	26,5	37,3	33,6
Net Dönem Kârı/Zararı	9,5	13,3	43,0	106,8	36,7	76,0	117,4	66,2

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Sektörün özkaynak kârlılığı 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre, %9,2 artarken aktif kârlılığı %30,7 oranında yükselmiştir. Aynı dönemde takibe dönüşüm oranı bir önceki yılın aynı dönemine göre %23,6 oranında düşerek %2,8 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 4.2-9: Tüketici Finansman Sektörü Sağlamlık Göstergeleri

(%)	2008	2009	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12
Bankacılık Dışı Finansal Sektör içindeki Payı	16	15	16,3	20,2	21,3	21,6	27,5
Alacaklar/Özkaynaklar	11	9,5	11,6	13,8	13,8	14,0	11,6
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	2,5	3,2	9,1	17,6	5,8	11,4	13,7
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	0,2	0,3	0,7	1,2	0,4	0,8	1,1
Takibe Dönüşüm Oranı	7,4	9,6	5,0	2,9	2,7	2,6	2,8
Karşılık Oranı	22	36	60,2	48,0	50,1	49,1	47,7
YP Varlıklar/Aktifler	9,3	8,1	3,9	3,7	5,4	5,0	3,0
YP Yükümlülükler/Pasifler	44	43	28,9	29,7	28,6	26,8	23,9
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-432	-381	-322,0	-380,4	-346,9	-328,3	-259,0
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	82	181	233,2	228,9	224,4	188,4	140,7
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	11	10	11,7	15,2	14,1	14,8	13,1
Zarar Eden Şirket Sayısı	4	4	4	6	5	3	4

Sektörünün bankacılık-dışı finansal sektör içerisindeki payı artmaya devam ederek 2012 yılının üçüncü çeyreğinde %27,5'e yükselmiş olup, zarar eden şirket sayısı aynı dönemde 4 adettir.

4.2.4 Varlık Yönetimi

Varlık yönetimi şirketlerinin aktifleri 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre %26,6 oranında artmıştır. Bu artışta, aktif kalemler içinde en ağırlıklı kalem olan devralınan takipteki krediler hesabında görülen %50,7 oranındaki yükseliş etkindir. Buna paralel olarak krediler için ayrılan karşılıklarda görülen artış göze çarpmaktadır. Sektörünün ana kaynağını oluşturan "alınan kredilerin" bilanço payı aynı dönemde düşmüştür. Özkaynaklarda %36,7 oranında bir artış görülürken bilanço payı %29,4'den %31,8'e çıkmıştır. Nazım hesaplarda ise %116,2 oranında bir büyümeye yaşanırken, bilanço payı %10,1'den %11,5'e yükselmiştir.

Tablo 4.2-10: Varlık Yönetim Şirketleri Temel Bilanço Büyüklüklerinin Görünümü

Milyon TL	2008	2009	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Değ.* (%)	Bilanço Payı	
									Eyl.11	Eyl.12
Bankalar ve Diğer Mali Kuruluşlar	40,9	39,6	103,5	166,9	166,1	170,0	199,4	55,4	16,0	19,7
Devralınan Krediler	17,9	190	344,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Devralınan Takipteki Krediler	311	199	277,9	774,9	942,8	1063,0	1089,7	50,7	90,3	107,5
Karşılıklar	7,8	96,2	108,9	130,2	295,4	336,3	354,1	203,0	14,6	34,9
Toplam Aktifler	369,8	356	657,7	875,6	877,8	979,6	1013,9	26,6	100	100
Alınan Krediler	287,1	218	466,7	569,5	519,9	623,3	624,1	15,1	67,7	61,6
Özkaynaklar	74,8	127	178,6	280,2	295,3	315,2	321,9	36,7	29,4	31,8
Bilanço Dışı Hesaplar Toplamı	188,5	119	214,0	97,6	111,8	155,3	116,2	44,2	10,1	11,5

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Varlık yönetimi şirketlerinin kârlılık performansı 2012 yılının üçüncü çeyreğinde de güçlü görünümünü korumaktadır. Faiz gelirleri 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre önemli düzeyde artarken ücret ve komisyon gelirlerinde bir miktar gerileme söz konusudur.

Tablo 4.2-11: Varlık Yönetim Şirketleri Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemlerinin Görünümü

Milyon TL	2008	2009	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Değişim (%) Eyl.2011-Eyl.2012
Faiz Gelirleri	2,4	130	179,4	275,8	73,7	167,6	237,5	54,9
Faiz Giderleri	15,5	27,3	35,8	52,8	14,6	28,0	44,9	54,9
Ücret ve Komisyon Gelirleri	2,4	-4,4	-16,0	-31,3	-4,2	-9,4	-13,4	-5,6
Diğer Faaliyet Gelirleri	24,2	61,4	79,4	107,8	30,4	76,8	22,7	-31,6
Diğer Faaliyet Giderleri	36,5	38	139,3	170,6	44,4	112,9	148,9	50,5
Kambiyo İşlemleri Kâr/Zararı	-33,3	-7,36	1,3	-19,7	4,6	7,9	6,7	-75,2
Vergi Karşılığı	-2,2	1	0,6	13,1	4,7	2,5	4,5	139,3
Net Dönem Kâr/Zararı	-54,7	24,1	54,2	74,3	28,2	53,5	60,9	55,9

Sektörün özkaynak kârlılığı 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı döneminde %10,8 ve aktif kârlılığı %3,7 oranında azalmıştır. Bu dönemde zarar eden şirket sayısı değişmeyerek 2 adet olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 4.2-12: Varlık Yönetim Sektörü Sağlamlık Göstergeleri

(%)	2008	2009	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12
Bankacılık Dışı Finansal Sektör İçindeki Payı	1,2	1,2	2,0	2,3	2,0	2,1	2,1
Alacaklar/Özkaynaklar Oranı	22,8	32,5	28,7	36,2	31,3	29,7	29,5
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	-73,1	19	30,3	26,5	9,5	17,0	18,9
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	-14,8	6,8	8,2	8,5	3,2	5,5	6,0
Karşılık Oranı	2,5	48,4	39,2	16,8	31,3	31,6	32,5
YP Varlıklar/Aktifler	19,1	17,7	13,2	12,2	8,6	7,1	10,3
YP Yükümlülükler/Pasifler	78,4	16	29,4	24,1	19,1	17,0	18,4
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-292,9	4,9	-59,9	-37,2	-31,2	-30,8	-25,3
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	4	3	0	2	1	2	2
Toplam Şirket Sayısı (Adet)	5	6	6	8	8	8	8

Varlık yönetim şirketlerinin bankacılık dışı finansal sektör içindeki payında 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki döneme göre hafif bir artış yaşanmıştır. 2009 yılında yaşanan hızlı yükselişin ardından %48,4 seviyesine ulaşan karşılık oranı ise son dönemlerde %32'ler düzeyine inmiştir.

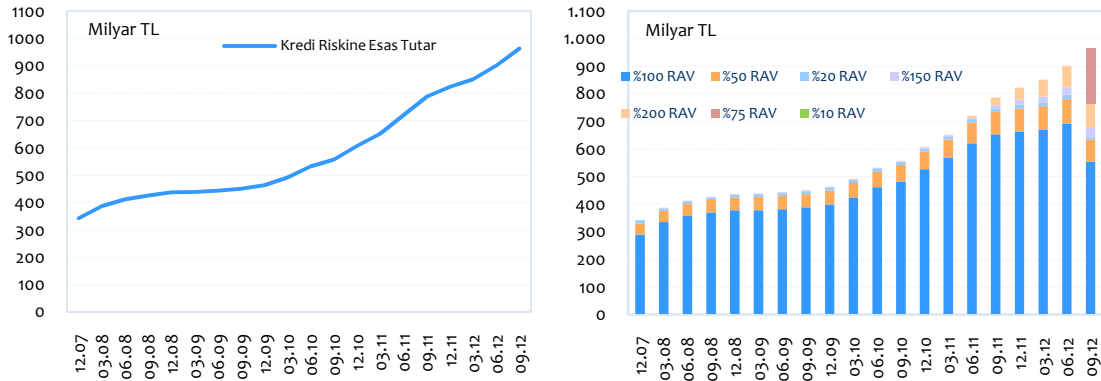
5 RİSK, SERMAYE ve KÂRLILIK DEĞERLENDİRMESİ

5.1 Risk Analizi

5.1.1 Kredi Riski

Bankacılık sektörü kredi riskine esas tutarı, bir önceki çeyreğe göre %6,9 oranında artarak Eylül 2012 itibarıyla 964 milyar TL'ye ulaşmıştır. Söz konusu tutarın bileşenlerine bakıldığında, en yüksek payın %100 risk ağırlıklı varlıklarda olduğu görülmektedir. Basel 2 düzenlemelerinin Temmuz 2012'den itibaren yürürlüğe girmesiyle birlikte, risk ağırlıkları ve risk ağırlıklı varlıkların kompozisyonu değişmiştir. Bu bağlamda %75 risk ağırlığı ilk defa tanımlanmış, bunun sonucunda %20, %50 ve %100 risk ağırlıklı varlıklarda azalış meydana gelmiştir.

Grafik 5.1-1: Kredi Riskine Esas Tutar ve Risk Ağırlıklı Varlıkların Gelişimi



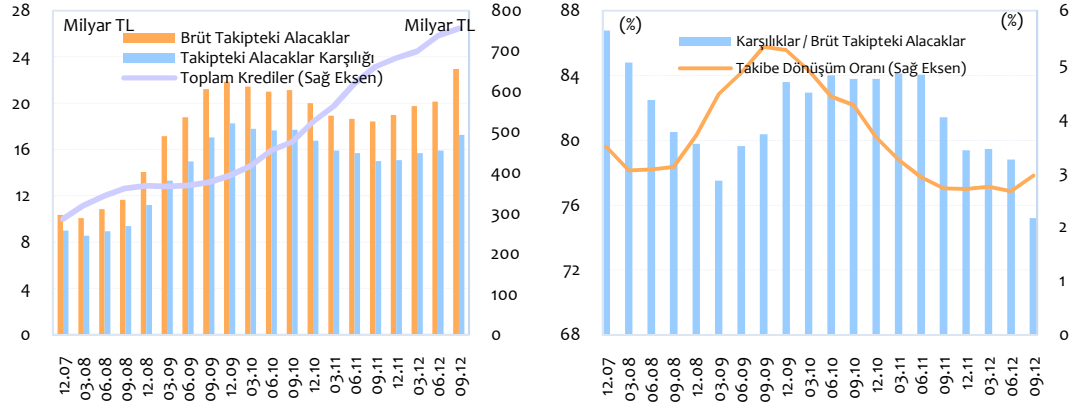
Riske esas tutarın incelenmesi çerçevesinde bankacılık sektörü kredi hacmindeki gelişime bakıldığında, kredilerin artış hızının yavaşladığı görülmektedir. 2012 üçüncü çeyreğinde, konut, taşıt ve ihtiyaç kredileri dışındaki diğer bireysel krediler ile kredi kartları sırasıyla %8,7 ve %7,1 oranında artmıştır. Özellikle bu iki kredi türünün katkısıyla, bireysel kredilerin toplam krediler içindeki payı %32,9'dan %33,5'e yükselmiştir.

Tablo 5.1-1: Bireysel ve Ticari Kredilerin Gelişimi

	Milyon TL						% Dağılım					
	2008	2009	2010	2011	Haz.12	Eyl.12	2008	2009	2010	2011	Haz.12	Eyl.12
KOBİ Kredileri	84.605	83.271	125.734	162.109	172.499	172.207	23,0	21,2	23,9	23,7	23,4	22,8
Diğ.Tic.ve Kur.	165.707	179.435	225.893	296.891	322.480	330.489	45,1	45,7	43,0	43,5	43,7	43,7
Bireysel	117.133	129.915	174.224	223.893	242.218	252.944	31,9	33,1	33,1	32,8	32,9	33,5
Konut	38.900	44.888	60.800	74.590	78.405	81.033	10,6	11,4	11,6	10,9	10,6	10,7
Taşıt	5.498	4.423	5.666	7.366	7.531	7.675	1,5	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0
İhtiyaç	33.416	38.390	45.843	62.076	64.566	65.060	9,1	9,8	8,7	9,1	8,8	8,6
Diğer	5.329	5.638	18.333	24.372	28.567	31.024	1,5	1,4	3,5	3,6	3,9	4,1
Kredi Kartları	33.990	36.576	43.582	55.489	63.148	68.153	9,3	9,3	8,3	8,1	8,6	9,0
Toplam	367.445	392.621	525.851	682.893	737.196	755.640	100	100	100	100	100	100

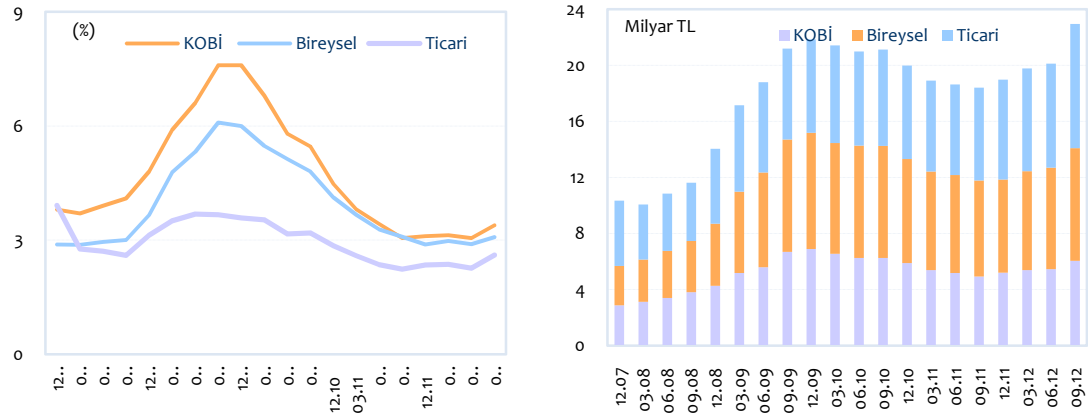
Bankacılık sektöründe son bir yıldır yatay seyir izleyen takibe dönüşüm oranı (TDO), 2012 yılının üçüncü çeyreğinde artış göstermiştir. Haziran 2012 itibarıyla %2,66 olan oran, Eylül 2012 döneminde %2,95'e yükselmiştir. Temmuz-Eylül 2012 döneminde, takipteki alacaklardaki %14'lük artışa karşılık kredilerdeki artışın %2,5 ile yavaş kalması, TDO'nun artmasında etkili olmuştur. Takipteki alacak tutarı 23 milyar TL'ye yükselirken, söz konusu alacaklar için ayrılan karşılıklar 17,3 milyar TL olmuştur. Karşılıkların takipteki alacaklara oranı ise %75,2'ye gerilemiştir.

Grafik 5.1-2: Takipteki Alacaklar ve Takibe Dönüşüm Oranının Gelişimi



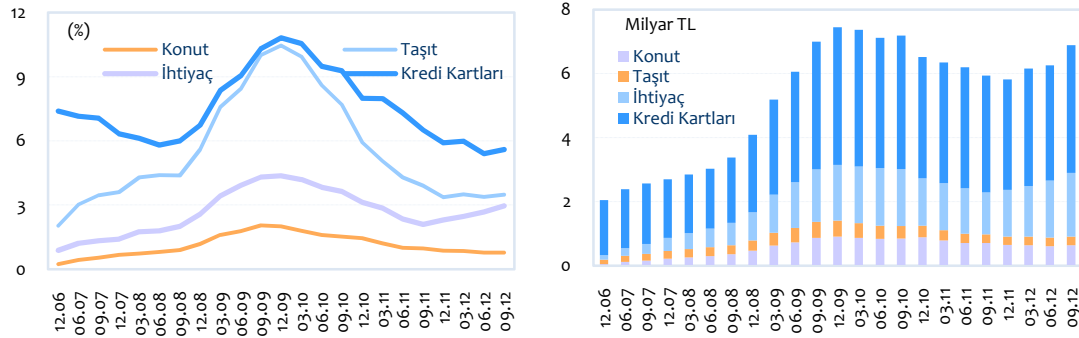
Kredi türleri itibarıyla incelendiğinde, KOBİ kredileri, bireysel krediler ve ticari kredilerde takipteki alacakların yılın üçüncü çeyreğinde sırasıyla %10,8, %11 ve %19,3 oranında arttığı görülmektedir. Takipteki ticari kredi alacakları, bir önceki çeyreğe göre 1,4 milyar TL artmış durumdadır. Söz konusu rakam, diğer iki kredi grubuna ilişkin takipteki alacak artışlarının toplamından daha fazladır. Bu dönemde, kredi kalitesinde yaşanan kısmî bozulmalara paralel olarak, kredi türlerine göre TDO'lar KOBİ kredilerinde %3,4, bireysel kredilerde %3,1 ve ticari kredilerde %2,6'ya yükselmiştir.

Grafik 5.1-3: Kredi Türlerine Göre TDO ve TGA Gelişimi



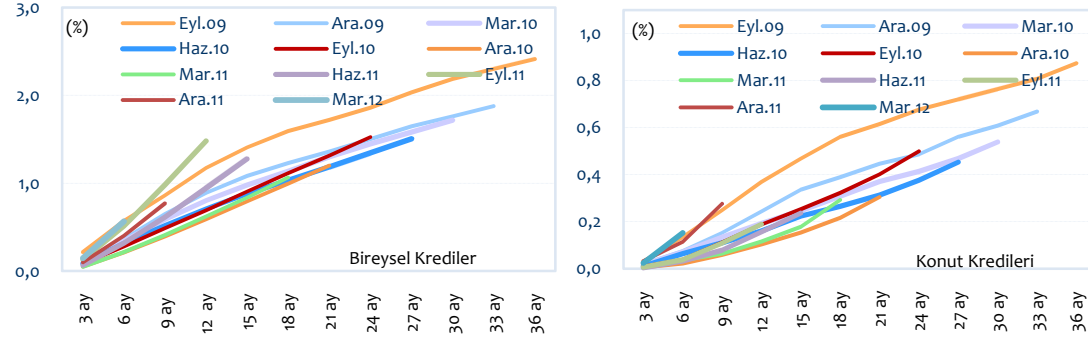
2012 yılı üçüncü çeyreğinde, bireysel kredilerin tümünde takipteki alacak tutarları ve takibe dönüşüm oranları bir önceki çeyreğe göre artmıştır. Bireysel krediler içinde kredi kalitesindeki bozulma en fazla ihtiyaç kredilerinde olmuştur. Bu dönemde ihtiyaç kredilerine ilişkin takipteki alacaklar %11,9 oranında artarken, TDO %2,7'den %3'e yükselmiştir. Aynı dönemde takipteki alacaklardaki oransal artışlar, kredi kartlarında %10,7, taşıt kredilerinde %5,2 ve konut kredilerinde %3,5 olurken, TDO'lar ise sırasıyla %5,6, %3,5 ve %0,8 olarak gerçekleşmiştir. Kredi kartlarına ilişkin TDO, görece yüksek kalmaya devam etmektedir. Konut kredilerinden sonra bireysel kredilerde en yüksek paya sahip olan kredi kartlarında TDO'nun düşürülmesi, genel kredi kalitesi ve dolayısıyla sektörün maruz olduğu kredi riskinin azalması açısından önem taşımaktadır.

Grafik 5.1-4: Bireysel Kredilerin TDO ve TGA Gelişimi



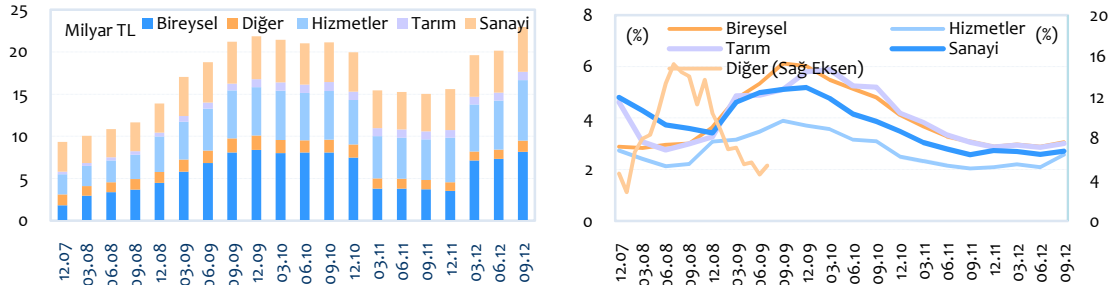
Bireysel kredilerin yaşlandırma analizi yapıldığında, 2012 yılının ilk çeyreğinde kullanılan kredilerin 2010 ve 2011 yıllarında kullanılanlara göre daha hızlı takibe düştüğü görülmektedir. Bu durum, son çeyrekte TDO'da görülen artışı da açıklamaktadır. Söz konusu analiz konut kredileri için yapıldığında benzer bir tablonun ortaya çıktığı görülmektedir.

Grafik 5.1-5: Bireysel Kredilerin Yaşlandırma Analizi



Takipteki alacakların sektörel dağılımı incelendiğinde, yılın üçüncü çeyreğinde bütün ana sektörlerde kullanılan kredilere ilişkin takipteki alacak tutarlarının bir önceki çeyreğe göre arttığı görülmektedir. Söz konusu dönemde hizmetler sektörüne kullanılan kredilere ilişkin tahsili gecikmiş alacaklarda %23,7 oranında dikkat çekici bir artış yaşanmış ve takipteki alacak miktarı 7,2 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bunun sonucunda, hizmetler sektörüne kullanılan kredilere ilişkin TDO %2,1'den %2,6'ya yükselmiştir. Aynı dönemde, TDO bireysel kredilerde %2,9'dan %3,1'e, tarım sektörüne kullanılan kredilerde %2,9'dan %3'e, sanayi sektörüne kullanılan kredilerde %2,6'dan %2,7'ye yükselmiştir.

Grafik 5.1-6: Takipteki Alacaklar ve Takibe Dönüşüm Oranının Sektörel Dağılımındaki Değişim



2012 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla, takipteki alacaklar içerisinde en yüksek paya sahip alt sektörler incelendiğinde, toptan ticaret ve komisyonculuk kredilerine ilişkin tahsili gecikmiş alacakların payının arttığı dikkat çekmektedir. Aynı dönemde, diğer alt sektörlerde kullanılan kredilere ilişkin TDO'lar ılımlı şekilde artarken, toptan ticaret ve komisyonculuk kredilerinde TDO %2,9'dan %3,6'ya yükselmiştir. Tekstil sektörüne kullanılan kredilere ilişkin TDO, bir önceki döneme göre artış göstermemekle birlikte, söz konusu sektör kredilerine ilişkin oranın görece yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 5.1-2: Takipteki Alacaklar İçerisinde En Yüksek Paya Sahip Alt Sektörler

(%)	Ara.11			Haz.12			Eyl.12		
	Tak. Ala. İçindeki Payı	TDO	N. Krediler İçindeki Payı	Tak. Ala. İçindeki Payı	TDO	N. Krediler İçindeki Payı	Tak. Ala. İçindeki Payı	TDO	N. Krediler İçindeki Payı
Kredi Kartları	18,6	5,7	8,3	18,3	5,1	9,0	17,9	5,3	9,5
Bireysel İhtiyaç ve Diğer Krediler	12,1	2,6	12,3	13,6	2,9	12,3	13,6	3,1	12,4
İnşaat	7,8	3,6	5,7	7,7	3,5	5,7	7,3	3,6	5,7
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	6,2	2,8	5,8	6,6	2,9	6,0	7,3	3,6	5,7
Tekstil ve Tekstil Ürünleri San.	7,6	6,4	3	7,3	6,0	3,0	6,6	6,0	2,9
Tarım	4,6	2,9	4,2	4,4	2,8	4,0	4,1	3,0	3,9
Gıda, Meşrubat ve Tütün San.	3,5	2,7	3,4	3,8	3,0	3,2	3,6	3,2	3,3
Perakende Ticaret ve Kişisel Ürünler	3,4	3	3	3,2	2,6	3,2	3,2	2,9	3,1
Bireysel Konut Kredileri	3,5	0,9	10,6	3,2	0,8	10,3	2,9	0,8	10,5

2011 yılının son çeyreğinden itibaren artış eğilimine giren bankacılık sektörü toplam TGA'sı, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde 2,9 milyar TL artarak 23 milyar TL'ye ulaşmıştır. Teminat yapısı bakımından incelendiğinde, özellikle II. grup teminata sahip olan takipteki alacakların önemli oranda arttığı görülmektedir. Teminatsız olan takipteki alacaklar nominal olarak artmasına rağmen, toplam takipteki alacaklar içindeki payı %46'ya gerilemiştir. Haziran 2012 itibarıyla takipteki alacakların teminatlandırılan kısmı %35,1 iken, bu oran Eylül 2012 döneminde %54'e yükselmiştir.

Tablo 5.1-3: Takipteki Alacaklara İlişkin Teminat ve Garanti Bilgileri

Brüt Bakiye (Milyar TL)	Aktiften Silinen Tutar* (Milyon TL)	Toplam Teminat/Kredi (%)	Ara 11	Haz 12	Eyl 12	Ara 11	Haz 12	Eyl 12	Ara 11	Haz 12	Eyl 12
Toplam Takipteki Alacaklar	19,0	20,1	23,0	331,9	542,7	127,1	38,2	35,1	54,0		
I. Grup Teminata Sahip Olanlar	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	71,4	26,8	24,7		
II. Grup Teminata Sahip Olanlar	6,6	6,5	7,7	14,2	16,1	8,8	77,1	70,7	92,8		
III. Grup Teminata Sahip Olanlar	2,6	3,2	3,5	17,5	39,0	7,5	74,3	67,9	250,9		
IV. Grup Teminata Sahip Olanlar	0,4	1,0	1,1	0,1	4,4	3,1	51,0	34,3	173,5		
Teminatsız Olanlar	9,3	9,4	10,5	300,1	483,1	107,7					
Yeniden Yapılandırılan Alacaklar	0,8	0,8	0,7								
Yeni İtfa Planına Bağlı Alacaklar	0,5	0,5	0,5								

*Donuk alacak olarak sınıflanmış bir kredi veya diğer alacağın, tahsilinin imkânsız hale gelmesi veya diğer nedenlerle banka kayıtlarından silinmesi durumunu ifade etmektedir.

Eylül 2012 itibarıyla gerçekleştirilen kredi riski duyarlılık analizleri çerçevesinde, kredilerin zarara dönüşmesine ilişkin senaryolar için oluşması muhtemel zararların toplam özkaynaklara olan etkisi değerlendirilmektedir. Kredilerinin %1'inin zarara dönüşmesi durumunda meydana gelecek zararın özkaynaklara etkisi, %5,58 olmaktadır. Bu durumun gerçekleşmesi halinde sektörün SYR'sinin 0,79 puan azalacağı öngörülmektedir. Kredilerin %5'inin zarara dönüşmesi durumunda ise meydana gelecek zararın özkaynaklara etkisi %27,8'e yükselmektedir. Söz konusu senaryoda dahi SYR'nin asgari limitlerin üzerinde kalması, sektörün sağlıklı bir sermaye yapısına sahip olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 5.1-4: Kredi Riski Duyarlılık Analizi Sonuçları

Senaryo	Zarar (Milyon TL)	SYR (%)	Eyl.12	
			SYR Değişimi (Puan)*	Zarar/Özk. (%)
Kredilerin %1'inin Zarara Dönüşmesi	9.504	15,07	-0,79	5,58
Kredilerin %5'inin Zarara Dönüşmesi	47.519	11,78	-4,08	27,88

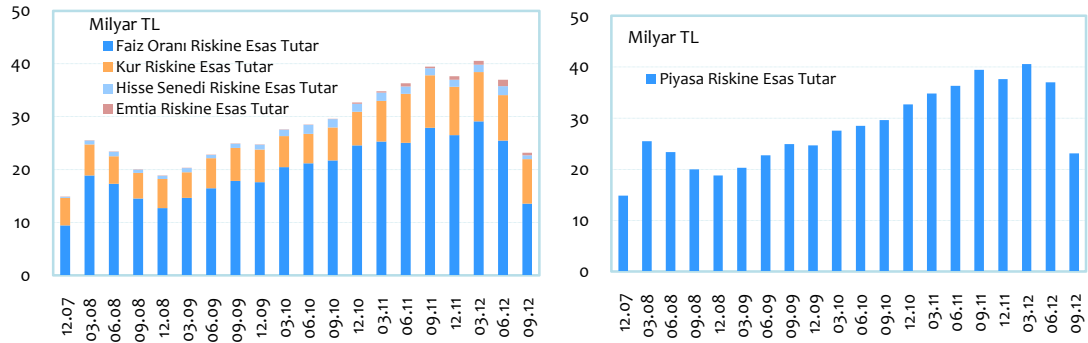
Not: İller Bankası verileri hariç tutulmuştur.

* Eylül 2012 dönemi ortalama SYR'si %15,86'dır.

5.1.2 Piyasa Riski

Bankacılık sektörünün piyasa riskine esas tutarı, bir önceki döneme göre %37,6 oranında azalarak 23,1 milyar TL'ye gerilemiştir. Söz konusu gerilemedeki temel faktörün, Basel 2 düzenlemelerine geçiş sonrasında yürürlükten kaldırılan mevzuata⁸ bağlı olarak bankaların satılmaya hazır menkul kıymetler portföylerini faiz oranına esas tutar hesaplamasında dikkate almaması olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, kur, emtia ve hisse senedi risklerine esas tutarda da gerileme görülmektedir.

Grafik 5.1-7: Piyasa Riskine Esas Tutarın Bileşenleri İtibarıyla Gelişimi



Bankacılık sektörü ticari portföyünün dağılımı 2012 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla incelendiğinde, eurobond tutarının toplam portföy içindeki payının arttığı görülmektedir. 2012 yılı ikinci çeyreğinde %9,3 seviyesinde olan söz konusu pay, 2012 yılı üçüncü çeyreğinde %11,9'a yükselmiştir. Portföy içinde ağırlıklı paya sahip olan DİBS'in toplam içindeki payı da 1,5 puanlık düşüşle %84,3'e gerilemiştir. Sektörün ticari portföyünün faiz yapısı incelendiğinde ise sabit faizli portföyün payının düştüğü gözlenmektedir. 2012 yılı üçüncü çeyreğinde, ticari portföyün para cinsi açısından dağılımında ise DİBS'in portföy içindeki payında gözlenen azalma paralelinde TP menkul kıymetlerin payının 1,2 puanlık düşüşle %86,2'ye gerilediği görülmektedir.

Tablo 5.1-5: Bankacılık Sektörü Ticari Portföyünün Dağılımı

(%)	Aralık 2011			Haziran 2012			Eylül 2012		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
DİBS	83,2	1,8	85,0	85,8	0,0	85,8	84,2	0,0	84,3
Değişken Faizli	45,9	0,0	45,9	46,0	0,0	46,0	46,9	0,0	46,9
Sabit Faizli	36,3	1,8	38,1	39,2	0,0	39,2	37,0	0,0	37,0
Diğer	1,0	0,0	1,1	0,6	0,0	0,6	0,4	0,0	0,4
Eurobond	0,0	10,0	10,0	0,0	9,3	9,3	0,0	11,9	11,9
Değişken Faizli	0,0	0,1	0,1	0,0	0,2	0,2	0,0	0,1	0,1
Sabit Faizli	0,0	9,9	9,9	0,0	9,2	9,2	0,0	11,8	11,8
Hisse Senedi ve Yatırım Fonu	0,3	0,1	0,4	0,3	0,2	0,4	0,4	0,2	0,5
Diğer	1,3	3,2	4,5	1,4	3,1	4,4	1,5	1,7	3,3
Değişken Faizli	0,8	2,2	3,0	0,8	2,0	2,8	0,8	1,4	2,2
Sabit Faizli	0,5	1,0	1,5	0,6	1,1	1,7	0,7	0,4	1,1
Diğer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TOPLAM	84,8	15,2	100,0	87,4	12,6	100,0	86,2	13,8	100,0
Değişken Faizli	46,7	2,3	49,0	46,8	2,1	49,0	47,7	1,5	49,2
Sabit Faizli	36,8	12,7	49,5	39,8	10,3	50,1	37,8	12,1	49,9
Diğer	1,3	0,2	1,5	0,8	0,2	1,0	0,7	0,2	0,9

⁸ 1 Kasım 2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete'de yayımlan mülga Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine Ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğe göre satılmaya hazır menkul kıymetlerin banka bilançosundaki toplam menkul kıymetler içindeki payının yüzde onu asması durumunda, satılmaya hazır menkul kıymet hesapları alım satım hesapları olarak kabul edilerek piyasa riskine esas tutarın tespit edilmesinde bunlara ilişkin genel piyasa riski ve spesifik risk için sermaye yükümlülüğü hesaplanmaktaydı. Yeni düzenleme ile bu hüküm yürürlükten kalkmıştır.

2012 yılı üçüncü çeyreğinde, bir önceki çeyreğe göre bankacılık sektörü sabit faizli DİBS portföyü %0,6 artarken, özkaynakların ise %5,6 oranında artması, ikinci el DİBS fiyatlarındaki olası değişimlerin sektörün sermayesi üzerindeki etkisinin bir önceki çeyreğe göre azalmasına neden olmuştur. İkinci el DİBS fiyatlarındaki olası %10'luk azalışın, bankalarının sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, %4,8'den %4,6'ya gerilemiştir.

Tablo 5.1-6: İkinci El DİBS Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri

Eylül 2012 (Milyon TL)				İkinci El DİBS Fiyatlarındaki Değişim (%)					
				-10	-5	-1	1	5	10
	Ticari Porftöy	Sabit Faizli DİBS	Özkaynak	Fiyatlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mevduat Bankaları	196.892	71.982	144.681	-5,0	-2,5	-0,5	0,5	2,5	5,0
KYB	5.372	2.309	16.558	-1,4	-0,7	-0,1	0,1	0,7	1,4
Toplam	202.264	74.290	161.238	-4,6	-2,3	-0,5	0,5	2,3	4,6
Haziran 2012 (Milyon TL)									
Mevduat Bankaları	195.260	71.600	136.591	-5,2	-2,6	-0,5	0,5	2,6	5,2
KYB	5.713	2.207	16.060	-1,4	-0,7	-0,1	0,1	0,7	1,4
Toplam	200.973	73.808	152.651	-4,8	-2,4	-0,5	0,5	2,4	4,8

2012 yılının üçüncü çeyreğinde, sektörün sabit faizli eurobond portföyünde gözlenen %14,6'lık artış, sabit faizli eurobond fiyatlarındaki olası değişimlerin özkaynaklar üzerindeki etkisinin daha yüksek olması sonucunu doğurmaktadır. Sabit faizli eurobond fiyatlarındaki olası %10'luk azalışın sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki döneme göre artarak, %1,3'den %1,5'e yükselmiştir.

Tablo 5.1-7: Eurobond Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri

Eylül 2012 (Milyon TL)				Eurobond Fiyatlarındaki Değişim (%)					
	Ticari Portföy	Sabit Faizli Eurobond	Özkaynak	-10	-5	-1	1	5	10
	Fiyatlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)								
Mevduat Bankaları	196.892	23.089	144.681	-1,6	-0,8	-0,2	0,2	0,8	1,6
KYB	5.372	304	16.558	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,2
Toplam	202.264	23.392	161.238	-1,5	-0,7	-0,1	0,1	0,7	1,5
Haziran 2012 (Milyon TL)									
Mevduat Bankaları	195.260	20.100	136.591	-1,5	-0,7	-0,1	0,1	0,7	1,5
KYB	5.713	309	16.060	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,2
Toplam	200.973	20.408	152.651	-1,3	-0,7	-0,1	0,1	0,7	1,3

Ticari portföy içinde sınırlı paya sahip olan hisse senedi ve yatırım fonlarının fiyatlarındaki değişimlerin, sektörün sermayesi üzerindeki etkisi, 2011 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki döneme göre büyük değişiklik göstermemiştir. Bu dönemde, hisse senedi ve yatırım fonları fiyatlarındaki olası %10'luk düşüşün, sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi %0,07'dir.

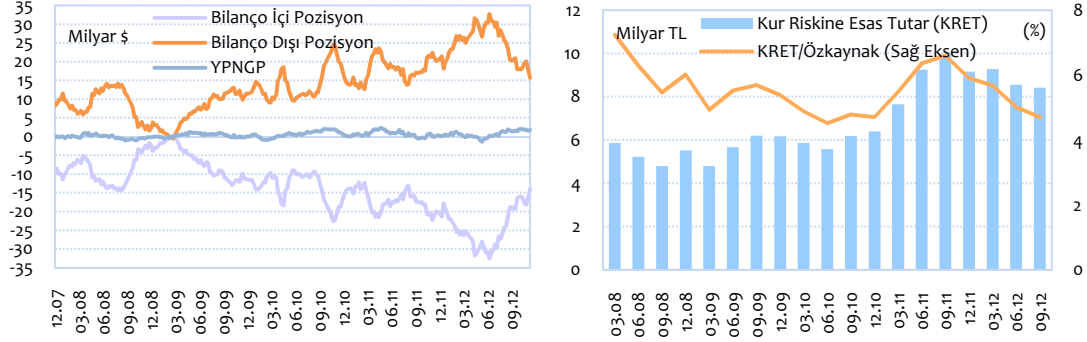
Tablo 5.1-8: Hisse Senedi ve Yatırım Fonu Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkisi

Eylül 2012 (Milyon TL)				HS+YF Fiyatlarındaki Değişim (%)					
				-10	-5	-1	1	5	10
	Ticari Portföy	Hisse Senedi ve Yatırım Fonu	Özkaynak	Fiyatlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mevduat Bankaları	196.892	939	144.681	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06
KYB	5.372	127	16.558	-0,08	-0,04	-0,01	0,01	0,04	0,08
Toplam	202.264	1.066	161.238	-0,07	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,07
Haziran 2012 (Milyon TL)									
Mevduat Bankaları	195.260	826	136.591	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06
KYB	5.713	83	16.060	-0,05	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,05
Toplam	200.973	909	152.651	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06

Türk bankacılık sektörü, genel itibarıyla bilanço içindeki yabancı para kısa pozisyonunu, bilanço dışında yabancı para uzun pozisyon ile kapatmaktadır. Sektörün yabancı para net genel pozisyonu düşük seviyelerde seyretmektedir. 2012 yılı üçüncü çeyreğinde sektörün bilanço içi pozisyonu ve bilanço dışı pozisyonu, sırasıyla -19,3 milyar dolar ve 20,9 milyar dolar olarak

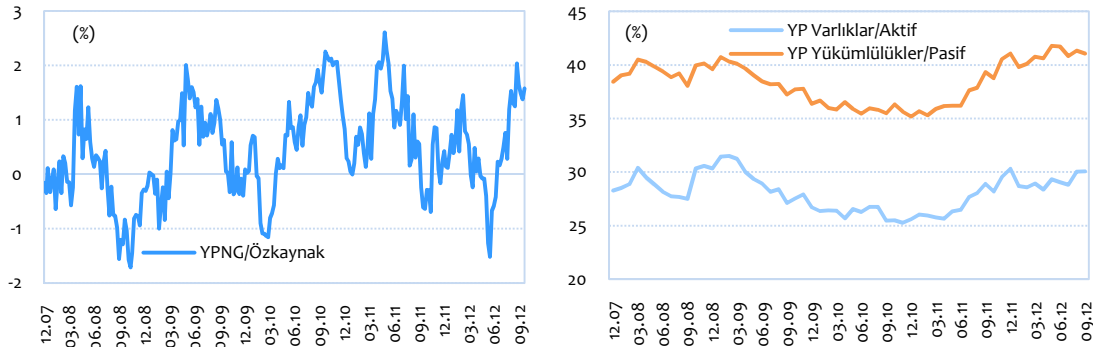
gerçekleşmiştir. Bir önceki dönem sonu itibarıyla 0,2 milyar dolar olan YPNG, 2012 Eylül sonunda 1,6 milyar dolara yükselmiştir. Sektörün kur riskine esas tutarı Haziran 2012 dönemine göre azalarak 8,4 milyar TL'ye düşmüştür. Bu paralelde kur riskine esas tutarın özkaynaklara oranı da bir önceki döneme göre azalmış, Haziran 2012 itibarıyla %5 olan söz konusu oran, 2012 Eylül sonunda %4,7'ye gerilemiştir.

Grafik 5.1-8: BİP, YPNGP ve Kur Riskine Esas Tutardaki Gelişim



Sektörün bilanço içi pozisyonu döviz cinsleri itibarıyla incelendiğinde, toplam uzun ve kısa pozisyonların büyük bir kısmının USD ve EUR cinsinden olduğu görülmektedir. Bu iki döviz cinsini GBP takip etmektedir. Yılın üçüncü çeyreğinde sektörün YP varlık ve YP yükümlülüklerinin bilanço içerisindeki payları yükselmiştir. Söz konusu değerler, yılın üçüncü çeyreğinde sırasıyla %30,1 ve %41,1 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 5.1-9: YPNGP / Özkaynak Oranı ve YP Varlık ve Yükümlülüklerin Bilanço İçi Payı



2011 yılının üçüncü çeyreğinde, sektörün bilanço içi pozisyonunun bir önceki döneme göre mutlak değer olarak azalması sonucunda, kurlardaki olası değişimlerin bankacılık sektörünün toplam sermayesi üzerindeki etkisi, bir önceki döneme göre gerilemiştir. Bu dönemde, kurlardaki %25'lik olası bir artışın sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki döneme göre artarak %8,1'den %4,8'e düşmüştür. Söz konusu analizde, sektörün bilanço dışı yabancı para pozisyonu dikkate alınmamıştır.

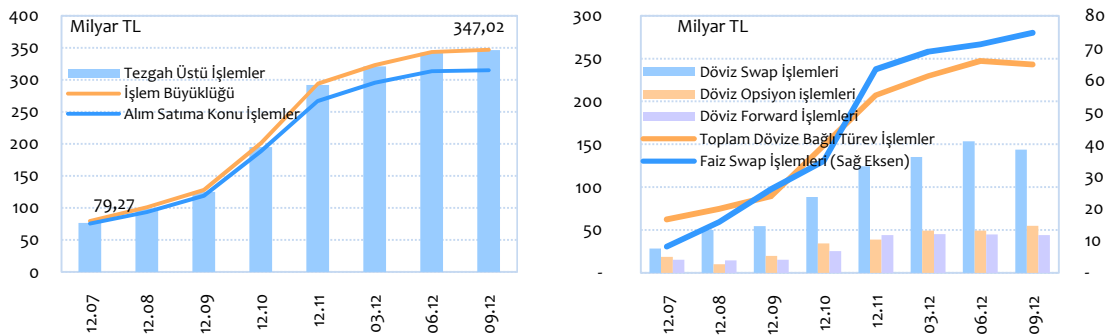
Tablo 5.1-9: Kurlardaki Olası Değişimlerin Etkileri

28 Eylül 2012 itibarıyla (Milyon Dolar)						Kurlardaki Değişim Oranı (%)					
	Bilanço İçi Pozisyon (Bip)	Özkaynak (Özk)	BİP/Özk. (%)	YPNGP	YPNGP/Özk. (%)	-20	-10	1	5	25	50
Mevduat B.	-19.673	87.055	-22,6	1.577	1,8	4,5	2,3	-0,2	-1,1	-5,6	-11,3
KYB	-772	9.413	-8,2	-7	-0,1	1,6	0,8	-0,1	-0,4	-2,1	-4,1
Katılım B.	1.159	4.060	28,5	15	0,4	-5,7	-2,9	0,3	1,4	7,1	14,3
Toplam	-19.286	100.528	-19,2	1.585	1,6	3,8	1,9	-0,2	-1,0	-4,8	-9,6
29 Haziran 2012 itibarıyla (Milyon Dolar)											
Mevduat B.	-29.781	82.122	-36,3	132	0,2	7,3	3,6	-0,4	-1,8	-9,1	-18,1
KYB	-751	8.989	-8,4	-21	-0,2	1,7	0,8	-0,1	-0,4	-2,1	-4,2
Katılım B.	-186	3.771	-4,9	42	1,1	1,0	0,5	0,0	-0,2	-1,2	-2,5
Toplam	-30.718	94.882	-32,4	153	0,2	6,5	3,2	-0,3	-1,6	-8,1	-16,2

5.1.3 Türev İşlemlerden Kaynaklanan Riskler

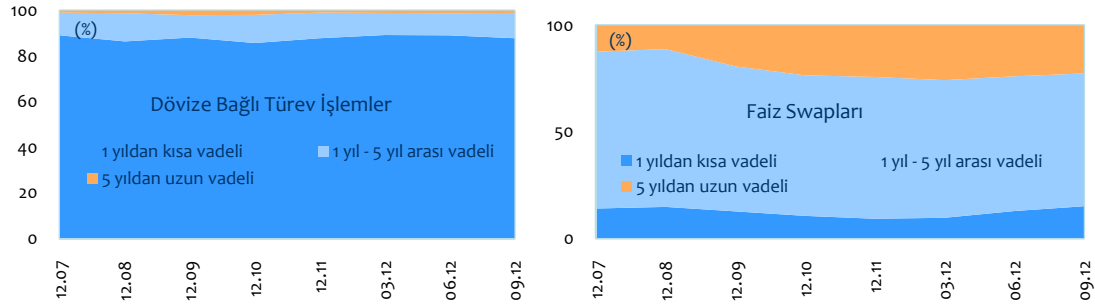
Bankacılık sektörünün gerçekleştirdiği türev işlemlerin büyüklüğü artmaya devam etmektedir. Eylül 2012 itibarıyla, yıl sonuna göre %18,1, yıllık %14,8 büyüyen toplam türev pozisyonu, 347 milyar TL'ye ulaşmıştır. Türevlerin %99,7'i tezgah üstü nitelikli işlemlerden oluşmakta ve %90,7'si alım satım amacıyla yapılmaktadır.

Döviz üzerine yapılan swap, forward ve opsiyon işlemleri ile faiz üzerine yapılan swap işlemleri sektörde en çok kullanılan türev ürünler olmaya devam etmektedir. Eylül 2012 itibarıyla başlıca türev ürünlerin bir önceki döneme göre gelişimi incelendiğinde, dövizle bağlı işlemlerin büyüklüğünün %1,7 düşerek 243 milyar TL düzeyine, faiz swap işlemlerinin büyüklüğünün %5 artarak 74,7 milyar TL düzeyine ulaştığı görülmektedir. Dövizle bağlı işlemlerin artış hızının 2012 yılında yavaşladığı ve 2012 yılının ikinci çeyreğinden itibaren dövizle bağlı işlemlerin büyüklüğünün azaldığı görülmektedir. Bu gelişmede TCMB tarafından alınan TL zorunlu karşılıklara ilişkin yükümlülüklerin döviz olarak tutulabileceğine yönelik kararların etkili olduğu düşünülmektedir.

Grafik 5.1-10: Türev İşlemlerin İşlem Türü ve Konusuna Göre Dağılımı

Türev işlemlerin vade yapısı incelendiğinde, dövizle bağlı işlemlerin %70,4'ünün 1 yıldan kısa vadeli olduğu, faiz swap işlemlerinin %84,9'unun 1 yıldan uzun vadeli olduğu görülmektedir. Dövizle bağlı işlemlerin kısa vadeli olması, bankaları yeniden fiyatlanma riskine maruz bırakmaktadır.

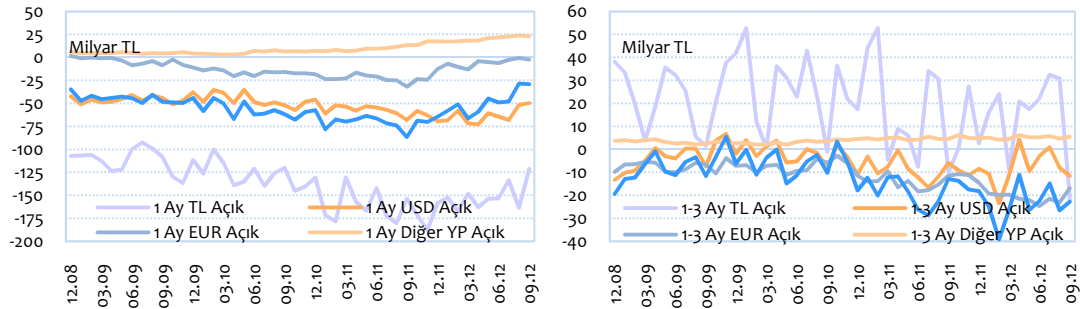
Tablo 5.1-10: Türev İşlemlerin Vade Yapısının Görünümü



5.1.4 Yapısal Faiz Oranı Riski⁹

2012 yılı üçüncü çeyreğinde, bankacılık sektörünün 1 aya kadar vadeli TL ve YP açık pozisyonları sırasıyla 32 milyar TL'lik azalmayla 121,5 milyar TL'ye ve 20 milyar TL azalmayla 29 milyar TL'ye gerilemiştir. 2012 yılı üçüncü çeyreğinde, 1-3 ay vadede faize duyarlı TL kalemlerin 22,1 milyar TL fazla veren durumdan 21,5 milyar TL açık pozisyona düştüğü, YP kalemlerin açık pozisyonunun ise 22 milyar TL seviyesinde kaldığı görülmektedir.

Grafik 5.1-11: Faiz Açıklarının Gelişimi



Faize duyarlı aktif ve pasif kalemlerin ortalama getiri ve maliyetleri analiz edildiğinde, 2012 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre plasman faizinin faiz maliyetinden daha hızlı düşmesi sonucunda faiz marjının daraldığı görülmektedir. Bu dönemde, toplam faiz gelirleri ve toplam faiz giderleri, geçen yılın aynı dönemine göre artış göstermiştir. Bununla birlikte, toplam faiz gelirlerinin ortalama faize duyarlı aktiflere oranının daha hızlı bir şekilde yükselmesi faiz marjının genişlemesine neden olmuştur. Faiz marjı, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yıla göre 0,44 puan artarak %3,19'a yükselmiştir.

Tablo 5.1-11: Faiz Marjı ve Bileşenlerinin Gelişimi

(%)	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12
Plasman Faizi (1)	11,13	10,63	9,47	9,13	8,80	8,43	7,53	7,41	7,38	7,72	8,82	8,57	8,35
Faiz Maliyeti (2)	6,55	6,08	4,82	4,91	4,99	4,79	4,47	4,55	4,63	4,83	5,49	5,34	5,16
Faiz Marjı (3)	4,58	4,55	4,65	4,22	3,82	3,65	3,06	2,85	2,75	2,89	3,33	3,23	3,19

(1): $((1 + (\text{Toplam Faiz Gelirleri} / \text{Ortalama Faize Duyarlı Aktif}))^{(12 / \text{İlgili Ayın Sırası})}) - 1$

(2): $((1 + (\text{Toplam Faiz Giderleri} / \text{Ortalama Faize Duyarlı Pasif}))^{(12 / \text{İlgili Ayın Sırası})}) - 1$

(3): $[(1) - (2)]$

⁹ Piyasa riski kapsamında dikkate alınan faiz oranı riskinden farklı olarak, bankanın tüm aktif ve pasif kalemleri arasındaki yeniden fiyatlama sürelerindeki uyumsuzluktan kaynaklanan riski ifade etmektedir.

Sektörün maruz kaldığı yapısal faiz oranı riski tutarının değerlendirilmesi çerçevesinde, aşağıda yer alan senaryolar dikkate alınarak, faiz değişimlerinin banka kârlılığı üzerindeki etkisi sayısallaştırılmaktadır. Yapılan analizde, bankaların varlık ve yükümlülüklerinin yeniden fiyatlamaya tarihlerine kalan süreler ve ortalama plasman faizi ile faiz maliyeti kullanılmaktadır. Hesaplamalarda yer alan varsayımlar çerçevesinde, bankaların varlık ve yükümlülüklerinin faize duyarlılığı analiz dönemi boyunca değişmemekte, yeni kaynak girişi olmayacağı düşünülmekte ve paranın zaman değeri dikkate alınmamaktadır. Yapısal faiz oranına ilişkin senaryolar kapsamında TL ve YP kalemlerden beklenen kâr ve zarar tutarları incelendiğinde; 2012 yılı üçüncü çeyreğinde 1 ay vadede TL ve YP açık pozisyonunda bir önceki döneme göre azalış olması nedeniyle, faiz artışını içeren senaryolar için gerçekleşecek zararın düştüğü görülmektedir.

Tablo 5.1-12: Yapısal Faiz Oranı Riskine İlişkin Senaryolar ve Sonuçları

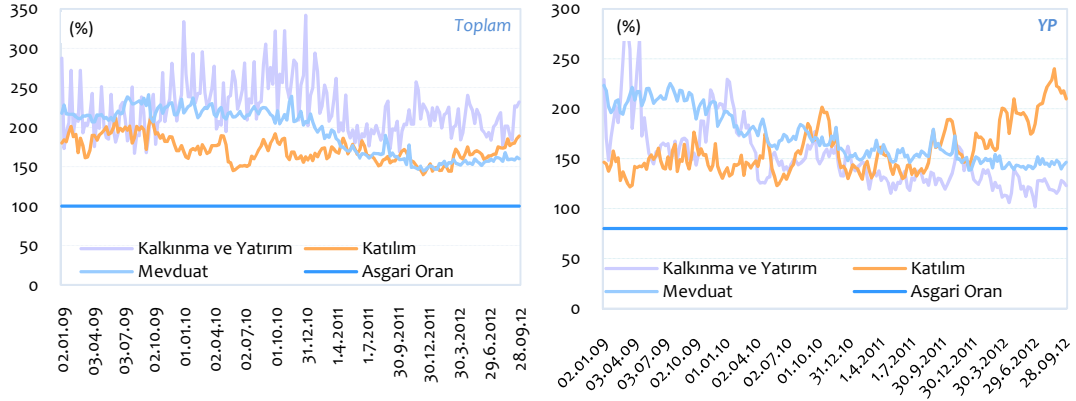
Senaryolar	TP Faizlerdeki Değişim (puan)				YP Faizlerdeki Değişim (puan)							
	1 ay	1-3 ay	3-6 ay	6-12 ay	1 ay	1-3 ay	3-6 ay	6-12 ay				
Senaryo 1	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 2	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 3	1,00	2,00	3,00	6,00	0,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,50	0,75	1,50				
Senaryo 5	1,00	1,00	1,00	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50				
Senaryo 6	10,00	0,00	0,00	0,00	5,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 7	0,00	0,00	10,00	0,00	0,00	0,00	5,00	0,00				
Senaryo 8	-1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 9	0,00	0,00	0,00	0,00	-1,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 10	-1,00	-2,00	-3,00	-6,00	-0,25	-0,50	-0,75	-1,50				
Kazanç/Kayıp (Milyar TL)	Haziran 2011						Eylül 2012					
	TL	USD	EUR	Diğ.YP	Top.YP	Toplam	TL	USD	EUR	Diğ.YP	Top.YP	Toplam
Senaryo 1	-3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-3,0	-2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	-2,6
Senaryo 2	0,0	-1,2	-0,3	0,1	-4,3	-5,6	0,0	-1,0	-0,2	0,2	-1,0	-1,9
Senaryo 3	-39,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-39,0	-42,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-42,1
Senaryo 4	0,0	-7,0	-4,3	1,9	-19,1	-28,5	0,0	-6,3	-3,0	2,2	-7,1	-14,3
Senaryo 5	-14,5	-4,3	-2,4	1,0	-12,9	-33,1	-15,1	-3,8	-1,6	1,2	-4,3	-23,6
Senaryo 6	-30,3	-5,8	-1,3	0,6	-21,6	-58,3	-25,9	-4,8	-0,8	0,8	-4,8	-35,5
Senaryo 7	-50,4	-16,2	-10,1	4,2	-47,2	-119,7	-53,6	-13,9	-6,0	4,9	-15,0	-83,7
Senaryo 8	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	2,6
Senaryo 9	0,0	1,2	0,3	-0,1	4,3	5,6	0,0	1,0	0,2	-0,2	1,0	1,9
Senaryo 10	39,0	7,0	4,3	-1,9	19,1	67,5	42,1	6,3	3,0	-2,2	7,1	56,4

5.1.5 Likidite Riski

Bankacılık sektöründe birinci vade dilimine ilişkin toplam likidite yeterlilik oranı, bir önceki çeyreğe kıyasla 4,9 puan artarak Eylül 2012 itibarıyla %162,8'e yükselmiştir. Söz konusu artışın ana nedenleri, zorunlu karşılıklar nedeniyle TCMB hesabının artması ve repo yoluyla sağlanan finansmanın azalması olmuştur. TL cinsi zorunlu karşılıkların döviz ve altın cinsinden tutulabilmesine ilişkin değişiklikler neticesinde, sektörün yabancı para likidite yeterlilik oranı da %143,2'den %148,9'a yükselmiştir.

Fonksiyonel banka grupları bazında birinci vade dilimine ilişkin likidite yeterlilik oranları incelendiğinde, kalkınma ve yatırım bankaları ile katılım bankaları grubunun mevduat bankaları grubuna göre daha iyi durumda olduğu görülmektedir. Yılın üçüncü çeyreğinde, toplam likidite yeterlilik oranları kalkınma ve yatırım bankaları grubunda %193,2'den %231,9'a, katılım bankaları grubunda %163,9'dan %189'a yükselmiştir. Kalkınma ve yatırım bankaları grubunda repo işlemlerinin azalması, katılım bankaları grubunda ise kıymetli maden deposu hesabının ve vadesi yaklaşan kredi miktarının artması likidite göstergelerini olumlu etkilemiştir.

Grafik 5.1-12: Birinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranlarının Gelişimi



TL cinsi yükümlülüklerle ilişkin zorunlu karşılıkların döviz ve altın cinsinden tesis edilmesine ilişkin üst sınırın artırılması ve rezerv opsiyon katsayılarındaki değişiklikler, sektörün ikinci vade dilimine ilişkin likidite yeterlilik oranlarını olumlu yönde etkilemiştir. Yılın üçüncü çeyreğinde yabancı para likidite yeterlilik oranı %111,2'den %116,4'e, toplam likidite yeterlilik oranı ise %115,9'dan %124,1'e yükselmiştir. Bir aylık vade dilimine ilişkin likidite bileşenleri incelendiğinde, varlık tarafında en büyük değişimin nakit değerler ve TCMB hesabında gerçekleştiği görülmektedir. Yükümlülük tarafında en büyük değişim %30,8 azalışla diğer krediler kaleminde gerçekleşmiştir. En önemli pasif kalemi olan mevduat ise %7 oranında azalmıştır.

Tablo 5.1-13: İkinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranı Bileşenleri

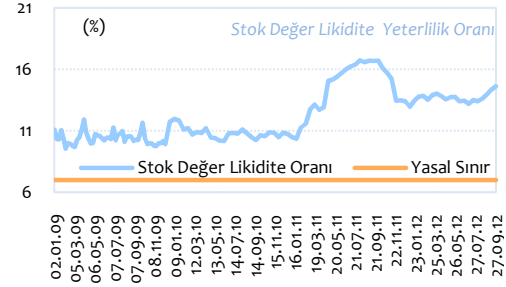
Milyon TL, (%)	YP				Toplam			
Varlıklar	Eylül 11	Aralık 11	Haziran 12	Eylül 12	Eylül 11	Aralık 11	Haziran 12	Eylül 12
Türevler	78.547 (45)	77.624 (41)	113.412 (51)	106.517 (46)	96.807	95.762 (18)	136.073 (24)	131.879 (23)
Bankalar, YDMŞ	16.846 (10)	21.252 (11)	18.338 (8)	15.380 (7)	24.886	29.715 (6)	28.091 (5)	25.955 (4)
GUD	17.430 (10)	18.383 (10)	11.883 (5)	12.679 (6)	162.372	162.003 (31)	159.478 (28)	157.501 (27)
VKET	6.598 (4)	7.641 (4)	7.131 (3)	3.279 (1)	49.403	48.029 (9)	48.273 (8)	40.379 (7)
Krediler	17.257 (10)	17.804 (9)	18.715 (8)	17.504 (8)	90.678	93.615 (18)	109.821 (19)	113.671 (20)
Nakit Değ., TCMB	26.029 (15)	35.025 (19)	40.675 (18)	62.014 (27)	98.646	72.979 (14)	70.316 (12)	86.923 (15)
Alacaklar	10.395 (6)	11.003 (6)	12.227 (5)	13.138 (6)	12.548	23.522 (4)	26.556 (5)	25.364 (4)
YAD (Net)	5 (0)	2 (0)	1 (0)	2 (0)	15	13 (0)	24 (0)	27 (0)
Toplam	173.106	188.733	222.382	230.514	535.356	525.639	578.630	581.699
Yükümlülükler								
Mevduat	69.624 (43)	75.021 (44)	81.822 (41)	71.734 (36)	200.890	205.333 (45)	218.236 (44)	202.853 (43)
Türevler	66.046 (40)	59.648 (35)	82.192 (41)	89.917 (45)	97.357	94.942 (21)	136.466 (27)	129.916 (28)
Diğer Kaynaklar	14.236 (9)	18.737 (11)	14.901 (7)	15.732 (8)	111.529	105.592 (23)	93.153 (19)	85.376 (18)
TCMB, Bank., YDMŞ	3.994 (2)	8.814 (5)	8.898 (4)	10.347 (5)	16.322	13.377 (3)	15.023 (3)	16.301 (3)
Diğer Krediler	6.514 (4)	5.904 (3)	7.120 (4)	5.255 (3)	7.704	8.556 (2)	8.517 (2)	5.896 (1)
Bil. Dışı İşlemler	3.192 (2)	3.240 (2)	5.122 (3)	5.106 (3)	22.407	26.273 (6)	27.970 (6)	28.461 (6)
Toplam	163.606	171.365	200.055	198.091	456.209	454.073	499.364	468.803
LYO (%)	105,8	110,1	111,2	116,4	117,3	115,8	115,9	124,1

Bankaların varlıkları ve yükümlülükleri arasındaki likidite dengesinin izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla hesaplanan Stok Değer Likidite Oranı¹⁰, yasal sınırın yaklaşık iki katı seviyesindedir. Haziran 2012 döneminde %13,4 olan oran, zorunlu karşılıkların yer aldığı alacaklar kalemindeki artış sebebiyle Eylül 2012 döneminde %14,6'ya yükselmiştir.

¹⁰Bankaların Likidite Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin 15/A maddesinin (1) numaralı fıkrasında, kasa, efektif deposu, Merkez Bankası nezdinde açılan vadesiz serbest hesap, yoldaki paralar, vadesi gelmiş menkul değerler, kıymetli maden deposu, satın alınan çekler, bankalar, yurt dışı merkez ve şubeler nezdinde açılan vadesiz serbest hesaplar, bankalararası para piyasasından gecelik alacaklar ve zorunlu karşılıklar toplamının, toplam mevduatlar, TCMB, Bankalar, Yurt Dışı Merkez ve Şubeler Hesapları ve sermaye benzeri krediler hariç diğer krediler kalemlerinin toplam tutarları (TP+YP) vadelerine bakılmaksızın stok değerleri üzerinden kaydedilir hükmü yer almaktadır.

Tablo 5.1-14: Stok Değer Likidite Oranının Gelişimi

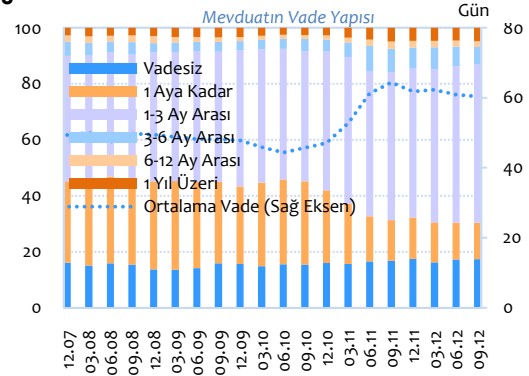
Milyon TL	Eylül 11	Aralık 11	Haziran 12	Eylül 12
Nakit Değ. Ve TCMB	89.439	54.249	46.355	33.649
Bankalar, YDMŞ	15.588	15.668	16.312	15.606
Alacaklar	35.955	47.392	58.160	84.273
TOPLAM VARLIKLAR	140.982	117.309	120.827	133.527
Mevduat	716.840	728.577	758.288	789.443
TCMB, Bankalar, YDMŞ	56.865	53.274	61.743	59.237
Diğer Krediler	85.040	85.232	81.108	80.883
TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	858.745	867.083	901.140	929.563



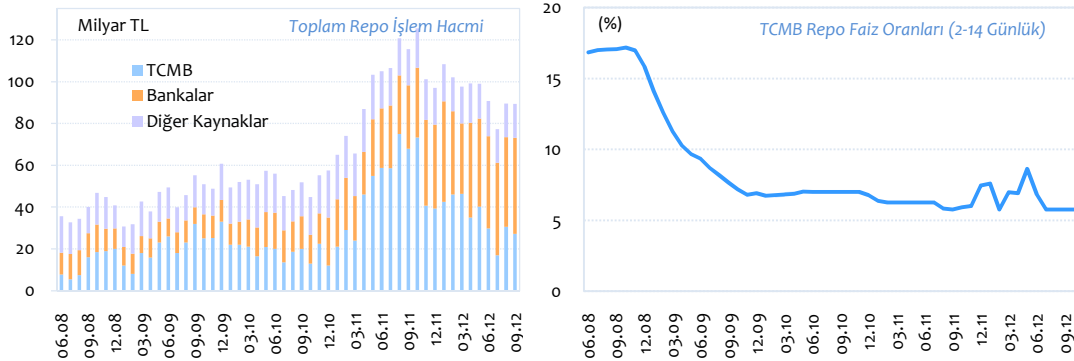
Bankacılık sektörü, Eylül 2012 itibarıyla varlıklarının yaklaşık %56,4'ünü mevduat/katılım fonları ile finanse etmektedir. Mevduatın vade yapısı incelendiğinde, Eylül 2012 döneminde kısa vadeli mevduatın Haziran 2012 dönemine kıyasla bir miktar arttığı görülmektedir. Söz konusu dönemde 3-6 ve 6-12 ay vadeli mevduatların toplam içindeki payı azalırken, 3 aya kadar vadeli mevduatın payı artmıştır. Mevcut durumda 2 ay olan ortalama vadenin uzatılmasının, ilave tedbirlerle ve teşviklerle mümkün olabileceği değerlendirilmektedir.

Tablo 5.1-15: Mevduatın Vade Yapısının Görünümü

Mevduat Miktarı Milyar TL	2008	2009	2010	2011	Haz. 2012	Eyl. 2012	% Değişim Haz-Eyl 12
Vadesiz	62,3	80,2	98,3	121,2	123,7	128,0	3,5
1 Aya Kadar	143,1	142,7	160,6	102,7	94,7	96,4	1,8
1-3 Ay Arası	209,4	249,9	306,6	370,1	401,6	416,7	3,8
3 Aya Kadar	414,7	472,8	565,4	594,0	620,0	641,2	3,4
3-6 Ay Arası	15,2	17,0	25,6	52,4	50,1	46,8	-6,7
6 Aya Kadar	429,9	489,8	591,0	646,4	670,2	687,9	2,7
6-12 Ay Arası	11,4	8,1	9,4	16,8	15,7	15,2	-3,2
1 Yıla Kadar	441,3	497,9	600,4	663,3	685,9	703,2	2,5
1 Yıl Üzeri	13,3	16,8	16,6	32,2	32,9	34,9	5,9
Genel Toplam	454,6	514,6	617,0	695,5	718,8	738,0	2,7



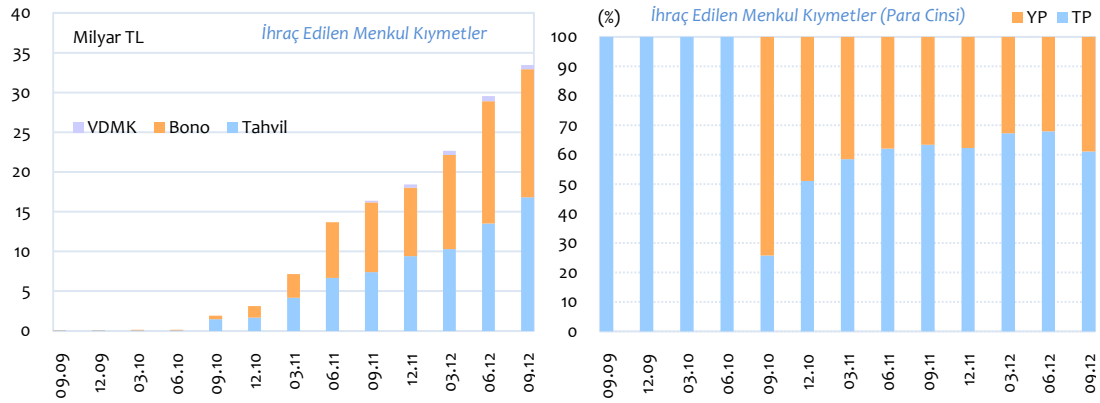
Daha ziyade kısa vadeli finansman sağlama aracı olan repo işlemlerinin hacmi, Eylül 2012 itibarıyla 89,3 milyar TL düzeyindedir. Bu tutarın 27,1 milyar TL'si TCMB ile, 46 milyar TL'si bankalar arasında, 16,2 milyar TL'si ise diğer taraflarla yapılan işlemlerden oluşmaktadır. Bankaların, TL cinsi zorunlu karşılıkların döviz ve altın cinsinden tutulabilmesine ilişkin imkânlardan yararlanması, repo yoluyla sağlanan finansmanın ılımlı şekilde azalmasına neden olmuştur. TCMB ile yapılan repo işlemlerinde ortalama faiz, Eylül 2012 döneminde %5,75 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 5.1-13: Repo İşlemlerinin Gelişimi

Kaynak: BDDK, TCMB.

Eylül 2012 itibarıyla, bankalar varlıklarının yaklaşık %2,6'sını menkul kıymet ihracı yoluyla sağladıkları fonlarla finanse etmiştir. Bankaların ihraç ettikleri menkul kıymetler, bir önceki çeyreğe göre %13,3, bir önceki yılın aynı dönemine göre %104,2 oranında artarak, Eylül 2012 döneminde 33,5 milyar TL'ye ulaşmıştır. Söz konusu menkul kıymetlerin %50,3'ü tahvil, %48,2'si bono ve %1,5'i varlığa dayalı menkul kıymet olarak ihraç edilmiştir. İhraç edilen menkul kıymetlerin %61'i TP, %39'u ise YP cinsidir.

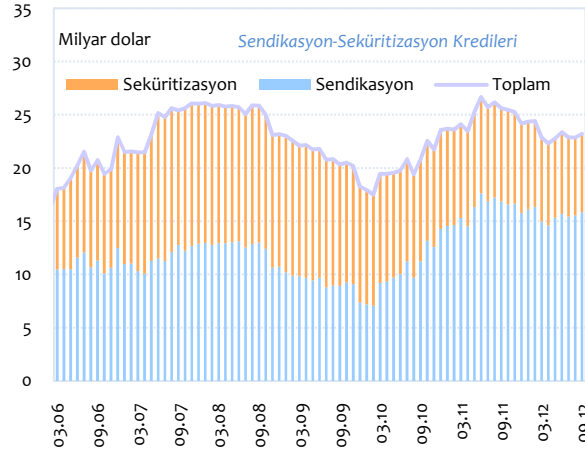
Grafik 5.1-14: İhraç Edilen Menkul Kıymetlerin Gelişimi



Orta ve uzun vadede, özellikle yabancı para likiditesini etkileyen sendikasyon ve sekürütizasyon kredilerinin miktarı, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre önemli bir değişim göstermemiştir. Mevcut durumda bankaların kullanmış olduğu toplam sendikasyon kredisi 15,9 milyar dolar, sekürütizasyon kredisi ise 7,4 milyar dolar seviyesindedir. Gelişmiş ülke ekonomilerindeki problemler sürmesine rağmen, Türk bankacılık sektörü söz konusu kredileri yenilemekte sıkıntı yaşamamaktadır. Yılın son çeyreğinde sektörün ödemesi gereken sendikasyon ve sekürütizasyon kredisi tutarı yaklaşık 6,8 milyar TL (3,8 milyar dolar) tutarındadır.

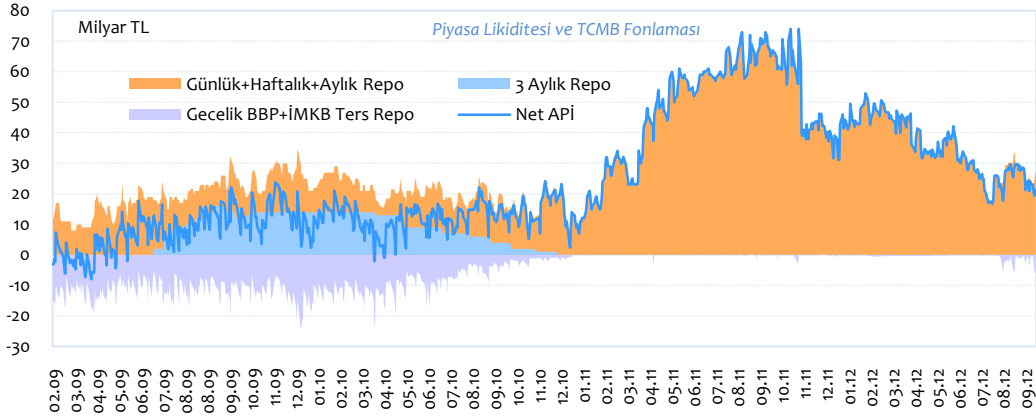
Tablo 5.1-16: Sendikasyon ve Sekürütizasyon Kredilerinin Gelişimi

Ödeme Planı (Milyon)	Sendikasyon		Sekürütizasyon		Toplam	
	TL	\$ Karşılığı	TL	\$ Karşılığı	TL	\$ Karşılığı
2012 Ekim	3.121	1.778	338	190	3.458	1.968
2012 Kasım	2.582	1.454	231	129	2.812	1.583
2012 Aralık	172	96	333	186	505	283
2013 Ocak	289	162	254	143	543	305
2013 Şubat	53	30	324	183	377	213
2013 Mart	2.027	1.136	335	187	2.361	1.323
2013 Nisan	2.202	1.231	269	151	2.470	1.383
2013 Mayıs	7.466	4.222	460	261	7.926	4.483
2013 Haziran	879	492	341	191	1.220	683
2013 Temmuz	1.816	1.024	218	123	2.035	1.147
2013 Ağustos	2.064	1.155	283	160	2.348	1.315
2013 Eylül	5.501	3.072	329	184	5.831	3.257
2013 Ekim	0	0	292	164	292	164
2013 Kasım	0	0	315	179	315	179
2013 Aralık	0	0	330	185	330	185
2014 - 2024	0	0	8.432	4.743	8.432	4.743



Haziran 2012 sonu itibarıyla 29,7 milyar TL düzeyinde olan piyasadaki net likidite açığı, Eylül 2012 sonunda 21,1 milyar TL'ye gerilemiştir. 28 Eylül 2012 tarihi itibarıyla TCMB, günlük, haftalık ve aylık repo işlemleriyle toplamda piyasayı 27,1 milyar TL fonlamış ve gün sonunda oluşan 6 milyar TL'lik likidite fazlasını gecelik vadede Bankalararası Para Piyasası'ndan çekmiştir.

Grafik 5.1-15: Piyasadaki Likiditenin Gelişimi



Kaynak: TCMB

5.1.6 Yoğunlaşma Riski

Bankaların aktiflerine ilişkin yoğunlaşma riski, genel olarak kredilerin, kredi müşterileri, sektörler ve bölgeler arasında dengeli dağılmamasından kaynaklanmaktadır. Bir gerçek ya da tüzel kişiye veya bir risk grubuna özkaynakların %10'u veya daha fazlası oranında kullanılan krediler olarak tanımlanan büyük kredilerin toplam krediler ve özkaynaklar içindeki payı, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde önemli oranda azalmıştır. Haziran 2012 itibarıyla büyük kredilerin özkaynağa oranı %31, kredilere oranı %6,4 iken, söz konusu oranlar Eylül 2012 döneminde sırasıyla %21,4 ve %4,5'e gerilemiştir. Özellikle özkaynakların %15'inden büyük kredilerin payındaki azalış daha belirgindir. Bu ise, kredilerdeki yoğunlaşmanın azalması açısından olumlu bir gelişmedir.

Tablo 5.1-17: Bankaların Kullandığı Büyük Kredilerin Dağılımı

(%)	Ara.11		Haz.12		Eyl.12	
	Özkaynağa Oranı	Kredilere Oranı	Özkaynağa Oranı	Kredilere Oranı	Özkaynağa Oranı	Kredilere Oranı
10'dan Büyük	31,5	6,4	31,0	6,4	21,4	4,5
10-15 Arası	22,3	4,5	24,7	5,1	19,6	4,2
15-20 Arası	8,3	1,7	5,8	1,2	1,6	0,3
20-25 Arası	0,9	0,2	0,5	0,1	0,1	0,0

Bankacılık sektörünün kullandığı en büyük 25, 50 ve 100 nakdi ve gayri nakdi kredinin toplam kredi tutarı içerisindeki paylarının gelişimi incelendiğinde, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde yatay seyrin devam ettiği görülmektedir. En büyük 100 nakdi ve gayri nakdi kredinin toplam kredilere oranı, bir önceki çeyreğe göre değişmemiş ve Eylül 2012 itibarıyla sırasıyla %23 ve %52 olarak gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, aynı dönemde ilk 50 nakdi kredinin payı 1 puan azalırken, ilk 25 ve ilk 50 gayri nakdi kredinin payı 1 puan artmıştır.

Tablo 5.1-18: Bankaların Kullandığı En Büyük 25, 50 ve 100 Kredinin Toplam İçindeki Payı

(%)	Ara.08	Ara.09	Haz.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12
En Büyük 25 N.Kredinin Toplam N.Kredi İçindeki Payı	17	17	17	16	15	15	15	14	13	13	13
En Büyük 50 N.Kredinin Toplam N.Kredi İçindeki Payı	23	23	22	21	20	19	19	19	18	18	17
En Büyük 100 N.Kredinin Toplam N.Kredi İçindeki Payı	28	29	28	27	26	25	25	25	24	23	23
En Büyük 25 G.N.Kredinin Toplam G.N.Kredi İçindeki Payı	36	38	36	35	34	34	34	34	33	31	32
En Büyük 50 G.N.Kredinin Toplam G.N.Kredi İçindeki Payı	46	48	46	45	44	44	44	44	43	41	42
En Büyük 100 G.N.Kredinin Toplam G.N.Kredi İçindeki Payı	56	58	55	55	54	54	54	54	53	52	52

1 milyon TL'den büyük kredilerin toplam krediler içindeki payı, bir önceki çeyreğe göre 0,5 puan azalarak 2012 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla %47,9 seviyesine gerilemiştir. 51 bin TL-1 milyon TL ölçekli kredilerin payı değişim göstermezken, 51 bin TL'den az tutarlı kredilerin toplam krediler içindeki payı %28,1'den %28,5'e yükselmiştir. Müşteri başına kredi tutarına bakıldığında, 1 milyon TL'den büyük kredilerde müşteri başına kredi tutarının azaldığı görülmektedir.

Tablo 5.1-19: Kredilerin Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı

Kredi Tutarı	Kredi Toplamı (%)			Müşteri Sayısı (%)			Müşteri Başına Kredi Tutarı (Bin TL)		
	Ara.11	Haz.12	Eyl.12	Ara.11	Haz.12	Eyl.12	Ara.11	Haz.12	Eyl.12
1 milyon TL'den büyük	48,7	48,4	47,9	0,1	0,1	0,1	7.421	7.060	6.929
501 bin TL-1 milyon TL	4,4	4,6	4,7	0,1	0,1	0,1	740	741	742
101 bin TL-500 bin TL	11,0	11,2	11,1	0,8	0,9	0,9	198	200	201
51 bin TL-100 bin TL	7,7	7,7	7,7	1,6	1,7	1,7	71	72	72
51 bin TL'den az	28,1	28,1	28,5	97,3	97,3	97,2	4	4	5
Genel Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	15	16	16

Nakdi kredilerin sektörel dağılımı incelendiğinde, ilk 10 sektörün payının Haziran 2012 itibarıyla %61,8 iken, bu oranın Eylül 2012 döneminde %62,2'ye yükseldiği görülmektedir. Toptan ticaret ve komisyonculuk ile gıda, meşrubat ve tütün sanayinde bir önceki çeyreğe göre yoğunlaşmanın arttığı görülmektedir. Müşteri sayısı oldukça fazla olan bireysel kredilerin payının bir önceki döneme göre artması, yoğunlaşma açısından olumlu karşılanmaktadır.

Tablo 5.1-20: Kredilerin Sektörel Bazda Yoğunlaşması

(%)	Ara.08	Ara.09	Ara.10	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12
Bireysel İhtiyaç ve Diğer Krediler	10,3 (2)	11,1 (2)	11,5(1)	12,3(1)	12,5(1)	12,3(1)	12,4 (1)
Bireysel Konut Kredileri	10,4 (1)	11,3 (1)	11,2(2)	10,6(2)	10,6(2)	10,3(2)	10,5 (2)
Kredi Kartları	9,3 (3)	9,5 (3)	8,3(3)	8,3(3)	8,7(3)	8,9(3)	9,5 (3)
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	5,6 (4)	5,7 (5)	5,6(5)	5,8(4)	6,0(4)	6,0(4)	6,1 (4)
İnşaat	5,4 (5)	6,0 (4)	5,5(6)	5,7(5)	5,8(5)	5,7(5)	5,7 (5)
Tarım	3,3 (10)	3,8 (6)	4,0 (7)	4,2(7)	4,1(6)	4,0(7)	3,9 (6)
Parasal Kurumlar (Banka, Finansal Kiralama, Fak., Fin. Şirk.)	3,7 (8)	3,6 (8)	5,6(4)	4,3(6)	3,5(9)	4,0 (6)	3,8 (7)
Metal Ana San. ve İşlenmiş Maden Ürt. San.	3,8 (7)	3,6 (7)	3,8(8)	3,6(9)	3,6(8)	3,7(9)	3,6 (8)
Elektrik, Gaz ve Su Kaynakları Üret. Dağıt. San	1,47(20)	2,3(15)	3,0(11)	3,7(8)	3,8(7)	3,7(8)	3,4 (9)
Gıda, Meşrubat ve Tütün San.	3,1(11)	2,8 (12)	3,4(9)	3,4(10)	3,2(10)	3,2(10)	3,3 (10)

Not: Parantez içindeki rakamlar o sektöre kullanılan kredi tutarının toplam krediler içindeki payının sırasını göstermektedir.

Bankacılık sektöründe, Eylül 2012 itibarıyla toplam mevduatın %46,9'u 1 milyon TL'nin üzerinde olup, 53 bin mudiye aittir. Resmi, ticari ve diğer kuruluşlara ait mevduatın %81,7'si bu grupta yer almaktadır. Toplam mevduatın %4,7'sini oluşturan 10 bin TL'den düşük mevduat ise, toplam mudiye sayısının %95,8'ini oluşturan 117 milyon mudiye aittir. Gerçek kişilere ait mevduatlardan 50 bin TL'ye kadar olanların toplam mevduat içindeki payı bir önceki çeyreğe göre azalırken, özellikle 250 bin TL - 1 milyon TL arasındaki mevduatların payı söz konusu dönemde artmıştır.

Tablo 5.1-21: Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı

Mevduat	Mevduat Toplamı						Mudi Sayısı*					
	Milyar TL			Mudi Sayısı*			Bin Kişi			Mudi Sayısı*		
	Ara.11	Haz.12	Eyl.12	Ara.11	Haz.12	Eyl.12	Ara.11	Haz.12	Eyl.12	Ara.11	Haz.12	Eyl.12
1Mio- Gerçek	103,4	109,7	114,0	24,6	25,1	25,1	27,8	32,1	33,7	0,0	0,0	0,0
Resmi, Tic. ve Diğ. Krlş	226,5	231,5	231,8	82,1	82,2	81,7	17,8	18,7	19,6	0,2	0,2	0,2
250bin- Gerçek	85,5	89,9	94,7	20,4	20,6	20,8	164,0	186,9	197,7	0,2	0,2	0,2
1Mio- Resmi, Tic. ve Diğ. Krlş	21,8	21,6	22,3	7,9	7,7	7,9	37,8	39,0	40,8	0,5	0,4	0,5
51bin- Gerçek	127,4	131,1	137,0	30,4	30,0	30,2	1.061,8	1.190,6	1.246,6	1,0	1,1	1,1
250bin- Resmi, Tic. ve Diğ. Krlş	16,4	16,6	17,3	6,0	5,9	6,1	126,4	132,0	139,1	1,5	1,5	1,5
11bin - Gerçek	74,3	75,7	77,8	17,7	17,3	17,1	2.771,4	3.048,2	3.134,1	2,6	2,8	2,8
50bin- Resmi, Tic. ve Diğ. Krlş	7,7	8,2	8,6	2,8	2,9	3,0	288,6	311,8	326,2	3,5	3,5	3,6
0-10bin Gerçek	29,0	30,7	30,8	6,9	7,0	6,8	103.571,0	106.143,1	109.001,5	96,3	96,0	95,9
Resmi, Tic. ve Diğ. Krlş	3,4	3,7	3,8	1,2	1,3	1,3	7.685,7	8.318,4	8.482,0	94,2	94,3	94,2
Toplam Gerçek	419,7	437,2	454,3	100,0	100,0	100,0	107.596,1	110.600,9	113.613,7	100,0	100,0	100,0
Resmi, Tic. ve Diğ. Krlş	275,8	281,6	283,8	100,0	100,0	100,0	8.156,3	8.819,9	9.007,6	100,0	100,0	100,0

*Sıfır bakiyeli hesaplar da dâhil olmak üzere aynı mudiye ait tüm hesapları ayrı ayrı göstermektedir.

Sigorta kapsamındaki mevduatın büyüklük ve müşteri sayısı açısından dağılımı incelendiğinde, Eylül 2012 itibarıyla söz konusu mevduatın %51,2'sinin 40 bin-50 bin TL aralığında bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte sigorta kapsamında mevduatı bulunan mudilerin %90,3'ünün hesabı 10 bin TL'den küçüktür. Sigorta kapsamındaki mevduatın mudi başına tutarı, Haziran 2012 dönemine göre 500 TL artarak Eylül 2012 itibarıyla 3,6 bin TL'ye yükselmiştir.

Tablo 5.1-22: Sigorta Kapsamındaki Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı

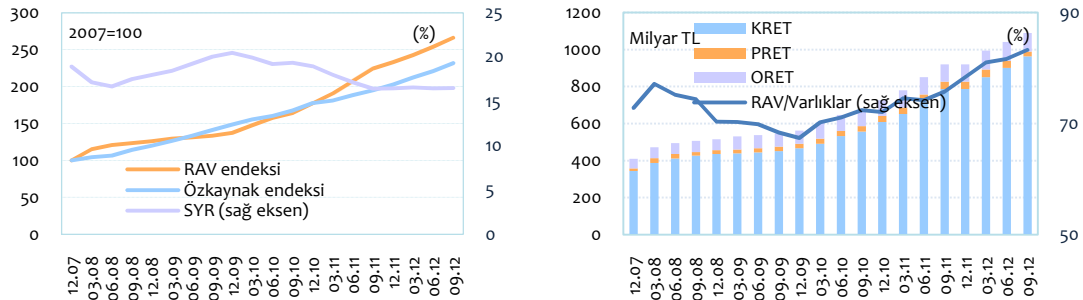
Mevduat Tutarı	Mevduat Toplamı (%)			Mudi Sayısı (%)			Mudi Başına Mevduat Tutarı (Bin TL)		
	Ara.11	Haz.12	Eyl.12	Ara.11	Haz.12	Eyl.12	Ara.11	Haz.12	Eyl.12
10 bin TL'den küçük	15,6	16,3	15,7	90,9	91,7	90,3	0,6	0,5	0,6
10 bin TL-20 bin TL	12,8	13,1	12,7	3,0	2,8	3,2	14,3	14,3	14,5
20 bin TL-30 bin TL	11,1	11,3	11,0	1,5	1,4	1,6	24,6	24,5	24,4
30 bin TL-40 bin TL	9,4	9,5	9,3	0,9	0,8	1,0	34,6	34,6	34,5
40 bin TL-50 bin TL	51,1	49,7	51,2	3,6	3,2	3,9	48,1	48,0	47,8
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3,4	3,1	3,6

5.2 Özkaynak Gereksinimi Analizi

Bankacılık sektörünün sermaye yeterlilik rasyosu 2012 yılının üçüncü çeyreğinde, önceki çeyreklere paralel bir seyir izleyerek %16,5 düzeyinde gerçekleşmiştir. Yılın üçüncü çeyreğinde risk ağırlıklı varlıklar, %4,7; özkaynaklar ise %4,9 oranında artış göstermiştir. Türk bankacılık sektöründe, 01.07.2012 tarihinden itibaren Basel II standartları uygulanmaya başlanmıştır. Söz konusu geçiş neticesinde risk ağırlıklı varlıkların kompozisyonunda değişimler olmakla beraber, sektörün SYR'sinde değişiklik olmamıştır.

2010 yılından başlayarak 2011 yılı son çeyreğine kadar olan süreçte, risk ağırlıklı varlıklar özkaynaklara görece yüksek oranda artış göstermiştir. 2012 yılı ilk çeyreğinden itibaren risk ağırlıklı varlıklardaki artış oranının özkaynak artış oranına paralel bir düzeye gerilemesiyle, SYR de yatay bir seyir izlemiştir.

Sektörün varlık büyüklüğü ile risk ağırlıklı varlıklar arasında yapılan değerlendirme, 2010 yılının ilk çeyreğinden itibaren risk tercihindeki değişikliğin etkisiyle genel olarak risk ağırlıklı varlıkların, aktiflerden daha yüksek oranda arttığını göstermektedir. Risk iştahı, yılın üçüncü çeyreğinde de artmıştır. RAV/Varlıklar rasyosu, söz konusu dönemde 0,7 puanlık artışla %82,3 düzeyine yükselmiştir. Bu dönemde risk ağırlıklı varlıklar 1.089 milyar TL düzeyinde, özkaynaklar ise, 180 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir.

Grafik 5.2-1: Özkaynak ve Risk Ağırlıklı Varlıklardaki Gelişim

Fonksiyon grupları itibarıyla incelendiğinde, yılın üçüncü çeyreğinde mevduat bankalarında kısmi yükselişler gözlenmekle beraber, faaliyetlerinin yapısı nedeniyle yüksek sermaye yeterliliği ile çalışan kalkınma ve yatırım bankalarının SYR'lerinin söz konusu dönemde %35'e gerilediği görülmektedir. Bununla beraber, katılım bankalarının SYR'lerinde de bir miktar azalma yaşanmıştır.

Tablo 5.2-1: Banka Grupları Bazında Özkaynaklar, RAV ve SYR

Milyar TL	Özkaynak				RAV				SYR			
	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12
Sektör	157	164	171	180	954	993	1.040	1.089	16,46	16,56	16,46	16,49
Mevduat	136	142	148	155	875	912	954	987	15,5	15,5	15,5	15,7
- Kamu	34	36	38	41	229	241	247	258	14,8	15,2	15,5	15,7
- Yerli Özel	78	81	85	89	510	529	556	576	15,3	15,3	15,2	15,5
- Küresel	23	24	25	26	135	142	150	153	16,9	16,9	16,6	16,8
KYB	16	16	16	17	33	33	34	48	48,1	48,5	47,3	35,0
Katılım	6	7	7	7	46	48	51	53	14,0	13,9	13,7	13,5

Özkaynak kompozisyonu, sektörün sermaye kalitesini muhafaza ettiğine işaret etmektedir. Özkaynağın %88,2'si ana sermayeden oluşmaktadır. Üçüncü çeyrekte özkaynakların 5,9 milyar TL arttığı görülmektedir. Özkaynak kalemleri içindeki en büyük artış, 5,5 milyar TL düzeyindeki bir artışla net dönem kârı ve geçmiş yıllar kârında yaşanmıştır. 2011 yıl sonu kârlarının dağıtılmayarak yedek akçelere aktarılması sonucunda, yılın iki çeyreğinde önemli oranda artan yedek akçeler, üçüncü çeyrekte kısmen azalmıştır. Katkı sermayenin aynı dönemde 2,6 milyar TL arttığı gözlenmektedir.

Tablo 5.2-1: Özkaynak Ana Bileşenleri

Milyar TL	2008	2009	2010	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Haz.12	Eyl.12	Özkaynak içindeki pay	%Δ (Haz-Eyl.12)
Ana Sermaye	88,6	104,1	123,6	136,7	142,6	147,7	152,5	158,4	88,2	3,9
-Ödenmiş Sermaye	39,4	42,5	47,9	49,9	50,5	50,9	52,4	52,6	29,3	0,4
-Ödenmiş Sermaye Enflasyon Farkı	7,3	7,1	6,6	7,2	7,3	7,3	7,2	8,0	4,4	11,1
-Hisse Senedi İhraç Primleri	3,3	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,1	3,1	1,7	0,0
-Yedek akçeler	39,9	49,2	62,0	79,3	79,1	88,7	93,9	92,8	51,7	-1,2
-Net dön. Kârı ile Geçm.Yıl Kârı	13,7	20,6	22,8	14,6	19,8	14,2	11,8	17,3	9,6	46,6
-Yedek Akçelerle Karşılanamayan Zarar	-18,0	-18,0	-17,9	-17,8	-17,8	-17,8	-17,8	-17,8	-9,9	0,0
Katkı Sermaye	8,6	12,2	14,5	15,4	15,5	17,8	19,4	22,0	12,2	13,4
-Genel karşılıklar	3,6	4,1	5,1	7,8	8,5	9,0	10,0	10,6	5,9	6,0
-İkincil sermaye benzeri borçlar	5,5	5,5	5,2	5,9	7,4	7,0	6,6	6,7	3,7	1,5
-SHMD ile iştirak ve bağlı ortaklıklara ilişkin değer artış fonlarının % 45'i	-0,7	2,5	4,0	1,4	-0,6	1,6	2,7	4,4	2,4	63,0
Sermayeden İndirilen Değerler	-4,5	-1,3	-0,6	-1,1	-0,9	-1,0	-0,8	-0,8	-0,5	0,0
Özkaynaklar	92,7	115,0	137,6	151,0	157,1	164,5	171,2	179,6	100,0	4,9

Eylül 2012 itibarıyla bankacılık sektörü sermaye yükümlülüğünün %88,5'i kredi riskinden, %9,2'si operasyonel riskten, %2,4'ü ise piyasa riskinden kaynaklanmaktadır. 2010 yılı sonundan itibaren risk ağırlıklı varlıklardaki görece yükseliş nedeniyle serbest özkaynak tutarında görülen azalma trendinin, Aralık 2011'den itibaren değiştiği ve bu tarihten itibaren serbest özkaynak tutarında artış yönlü değişim olduğu gözlenmektedir. Üçüncü çeyrekte de, özkaynaklardaki artışın, sermaye yükümlülüğündeki artışın üzerinde yer alması sebebiyle, serbest özkaynak 4,4 milyar TL yükselmiştir.

Tablo 5.2-2: Yasal Sermaye Yükümlülüğünün Dağılımı

Eylül 2012	Mevduat		KYB		Katılım B.		Toplam	
	Mio. TL	% Pay	Mio. TL	% Pay	Mio. TL	% Pay	Mio. TL	% Pay
Kredi Riski Sermaye Yük.	69.832	88,4	3.447	89,5	3.810	89,0	77.089	88,5
Piyasa Riski Sermaye Yük.	1.840	2,3	149	3,9	65	1,5	2.054	2,4
Operasyonel Risk Sermaye Yük.	7.317	9,3	256	6,6	407	9,5	7.980	9,2
Toplam Serm. Yük.	78.990	100,0	3.852	100,0	4.282	100,0	87.124	100,0
Serbest Özkaynak	76.528		12.975		2.936		92.439	
Haziran 2012								
Kredi Riski Sermaye Yük.	66.139	86,6	2.330	84,5	3.628	89,1	72.098	86,7
Piyasa Riski Sermaye Yük.	2.759	3,6	162	5,9	36	0,9	2.957	3,6
Operasyonel Risk Sermaye Yük.	7.475	9,8	264	9,6	407	10,0	8.146	9,8
Toplam Serm. Yük.	76.373	100,0	2.757	100,0	4.071	100,0	83.201	100,0
Serbest Özkaynak	71.539		13.552		2.902		87.993	

Basel II Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının, 01.07.2012 tarihinde kesin uygulamasına geçilmesiyle beraber, varlıkların risk ağırlıklarında önemli değişimler olmuş ve bu, özellikle kredi riskine tabi varlıklarda önemli yapısal değişikliklere yol açmıştır. Buna göre, üçüncü çeyrekte, sektörün %20, %50 ve %100 risk ağırlıklı varlıkları, sırasıyla 40 milyar TL, 21 milyar TL ve 137 milyar TL azalmış, bu azalmanın büyük kısmı %75 risk ağırlığının tanımlanması dolayısıyla, önceden söz konusu risk ağırlıklarına tabi olan kredilerin, belli koşullara uyanlarının, düzenleme değişikliğinden sonra %75 risk ağırlığına tabi olması sonucunda gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, yine %150 ve %200 risk ağırlıklı varlıklarda da artış yaşanmıştır.

Tablo 5.2-3: Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Riske Esas Tutarlardaki Gelişim

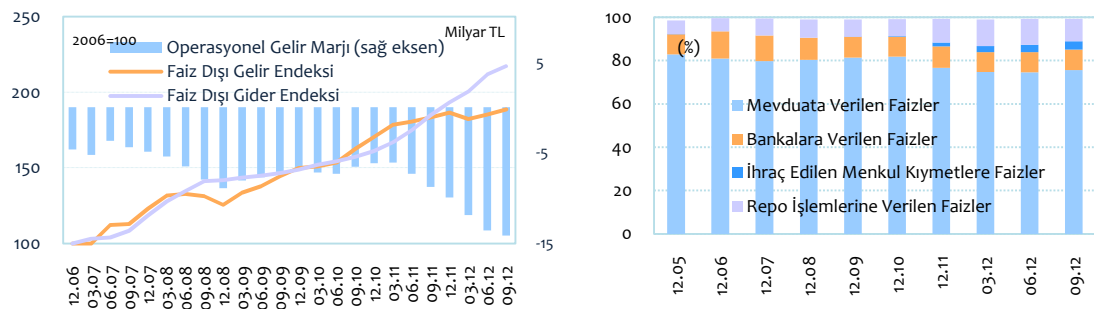
Milyon TL	2008	2009	2010	2011	Mar.12	Haz.12	Eyl.12 Tutar	Ağırlık.Tutar	%Δ Haz- Eyl
- Risk Ağırlığı %0 Olan Varl.	228.731	262.657	264.778	316.383	299.909	301.416	388.049	0	28,7
- Risk Ağırlığı %10 Olan Varl.	0	0	0	0	0	0	1	0	100
- Risk Ağırlığı %20 Olan Varl.	48.257	51.460	55.585	73.381	70.481	83.490	43.197	8.639	-48,3
- Risk Ağırlığı %50 Olan Varl.	94.785	99.039	129.169	167.879	171.410	178.964	158.440	79.219	-11,5
- Risk Ağırlığı %75 Olan Varl.							267.208	200.406	100
- Risk Ağırlığı %100 Olan Varl.	375.908	402.532	526.525	662.269	669.562	691.068	554.854	554.854	-19,7
- Risk Ağırlığı %150 Olan Varl.	1.747	2.228	2.942	11.707	13.923	17.622	22.453	33.680	27,4
- Risk Ağırlığı %200 Olan Varl.	173	392	636	22.126	30.389	38.769	43.405	86.811	12,0
Kredi Riskine Esas Tutar	435.919	466.470	607.912	822.698	851.027	901.219		963.610	6,9
Piyasa Riskine Esas Tutar	19.947	24.939	32.694	37.638	40.543	36.968		25.681	-30,5
Op. Riske Esas Tutar	59.681	70.569	84.975	94.024	101.833	101.821		99.756	-2,0
Toplam Risk Ağırlıklı Varl.	516.547	561.979	725.581	954.360	993.403	1.040.008		1.089.047	4,7

*Operasyonel riske esas tutar, SY450 formundan alınmış olup, temel gösterge yaklaşımına göre hesaplanan değerden farklılık arz etmektedir.

5.3 Kârlılık Analizi

Bankacılık sektörünün dönem net kârı, Eylül 2012 itibarıyla 17,1 milyar TL düzeyindedir. Dönem net kârında, önceki yılın aynı dönemine göre 2,5 milyar TL'lik yüksek bir artış meydana gelmiştir. Sektörün kârlılığındaki artış temel olarak, faiz marjındaki artışla açıklanabilmektedir. Nitekim sektörün net faiz geliri, Eylül 2012'de önceki yılın aynı dönemine göre 9,7 milyar TL artış göstermiştir. Temelde krediler ve menkul değerler faiz gelirlerindeki artışın etkisiyle, sektörün faiz gelirleri söz konusu dönemde 19,3 milyar TL artmıştır. Aynı dönemde, en yüksek tutarlı fon kalemleri olan mevduat, ihraç edilen menkul kıymetler ve repo işlemlerine verilen faizlerde meydana gelen artış toplam 8,7 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiş, faiz giderlerinde meydana gelen artışın 9,6 milyar TL düzeyinde kalması, net faiz gelirlerinin Eylül 2011'e göre %35,2 oranında artmasında etkili olmuştur. Ancak, faiz dışı gelir-gider pozisyonunda faiz dışı gelirler aleyhine meydana gelen değişim, yılın üçüncü çeyreğinde de kârlılığı olumsuz etkilemiştir. 2012 yılının üçüncü çeyreğinde, faiz dışı gelirler bir önceki yılın aynı dönemine göre, 23 milyon TL azalırken, faiz dışı giderler 4,1 milyar TL artmıştır. Sektörün sermaye piyasası işlemlerinden 3,5 milyar TL düzeyinde zarar etmesi, faiz dışı gelirlerin azalmasında etkili olmuştur.

Faiz dışı gelir-faiz dışı gider pozisyonuna ilişkin yıllıklandırılmış verilere göre, son 12 ayda negatif operasyonel gelir marjı -14,1 milyar TL düzeyindedir. Negatif operasyonel gelir marjı, Mart 2011'den itibaren sürekli artış eğilimi göstermektedir.

Grafik 5.3-1: Faiz Giderlerinin Dağılımı ve Faiz Dışı Gelir-Gider Değişim Endeksi

Not: Değişim endeksleri her bir dönem için önceki 12 aya ait tutarlar toplanarak elde edilmiştir.

Sektör, son dönemlerde mevduat dışı finansman kaynaklarını daha yoğun olarak kullanmaktadır. Özellikle repo işlemleri, mevduata alternatif olarak kullanılmakta ve 2010 yılından itibaren repo işlemlerine verilen faizlerin toplam faiz giderleri içindeki payı yükselirken, mevduata ödenen faizlerin payının azaldığı gözlenmektedir. Ancak, yılın üçüncü çeyreğinde söz konusu kalemlerde aksine bir hareket meydana gelmiş, mevduata ödenen faizin, toplam faiz gideri

indeki payı yükselerek %75,5'e gelirken, repo işlemlerine verilen faizin, toplamdaki payı %10,4'e gerilemiştir. Bankalara verilen faizler, toplamın %9,5'ini oluşturmaktadır.

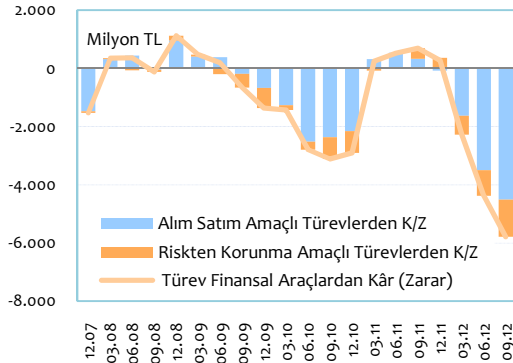
Kredi türleri itibarıyla faiz gelirlerinin gelişimi incelendiğinde, tüketici kredileri ile kredi kartlarının toplamından oluşan bireysel kredilerin faiz gelirlerinin, toplam kredi faiz gelirlerinin %36,4'ünü oluşturduğu görülmektedir. Eylül 2012 itibarıyla tüketici kredilerinden alınan faizler, tüketici kredilerindeki hacim artışının etkisiyle, önceki yılın aynı dönemine göre 3,8 milyar TL artmıştır. Aynı dönemde taksitli ticari kredilerden faiz gelirleri 1,39 milyar TL artarken, kredi kartlarından faiz gelirleri 1,1 milyar TL artış göstermiştir.

Tablo 5.3-1: Kredi Türleri İtibarıyla Faiz Gelirlerinin Gelişimi

Milyar TL, % Pay	12.09	12.10	09.11	12.11	03.12	06.12	09.12
Tüketici Kredilerinden Faiz Gel.	14,4	27,4	15,0	31,5	12,9	30,8	17,8
Taksitli Ticari Kredilerden Faiz Gel.	6,4	12,2	5,5	11,6	4,8	11,6	6,8
Kredi Kartlarından Faiz Gel.	6,1	11,6	4,8	10,2	3,4	8,1	4,6
İhtisas Kredilerinden Faiz Gel.	3,2	6,1	2,8	5,8	2,5	6,0	3,5
İhracat Kredilerinden Faiz Gel.	2,6	5,0	1,7	3,5	1,6	3,8	2,2
Kredili Mevduattan Faiz Gel.	2,6	5,0	2,4	5,0	2,0	4,8	2,9
Finansal Kesime Kredilerden Faiz Gel.	0,6	1,2	0,7	1,5	0,6	1,4	0,8
TOA ve Zarar Nit. Alacaklar Faiz Gel.	0,8	1,5	1,2	2,4	0,9	2,2	1,2
Kredilerden Alınan Faiz Gelirleri	52,5	100,0	47,5	100,0	41,7	100,0	58,6

Faiz dışı gelirler kapsamında, sektör sermaye piyasası işlemlerinden toplam 3,5 milyar TL zarar etmiştir. Bu dönemde türev finansal araçlarda, alım-satım amaçlı yapılanlarda 4,5 milyar TL, riskten korunma amaçlı yapılanlarda ise 1,3 milyar TL olmak üzere; 5,8 milyar TL zarar kaydedilmesi, sermaye piyasası işlemlerinden zararı açıklamaktadır. Eylül 2012 itibarıyla türev araçlarda en büyük zarar, swap para alım-satım işlemleri ile swap faiz alım-satım işlemlerinde kaydedilmiştir.

Grafik 5.3-2: Türev Finansal Araçlardan Elde Edilen Kâr/Zararın Görünümü

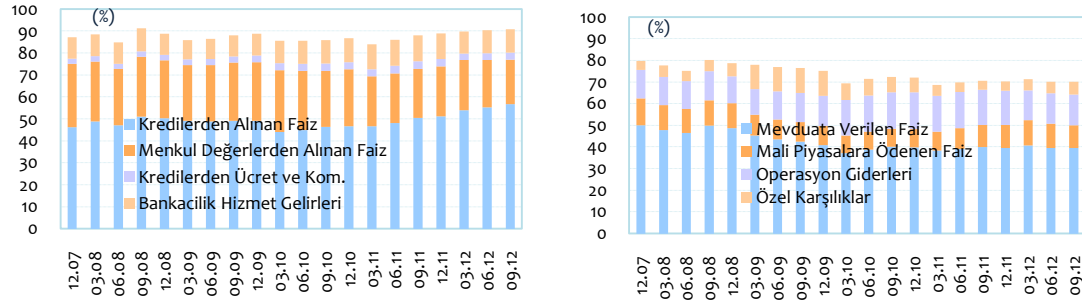


Milyon TL	12.10	12.11	09.12
Vadeli döviz alım satım işlemlerinden	579	434	-488
Vadeli faiz sözl. alım satım işlemlerinden	4	26	140
Swap para alım satım işlemlerinden	-1.745	90	-4.115
Swap faiz alım satım işlemlerinden	-1.572	-614	-1.184
Kredi temer.swapı alım satım işlemlerinden	-7	-21	-2
Futures para alım satım işlemlerinden	6	-7	-5
Futures faiz alım satım işlemlerinden	-9	0	0
Para alım satım opsiyonlarından	233	286	-253
Faiz alım satım opsiyonlarından	15	2	15

*Alım-satım amaçlı ve riskten korunma amaçlı işlemlerden K/Z, her bir işlem türü için toplulaştırılmıştır.

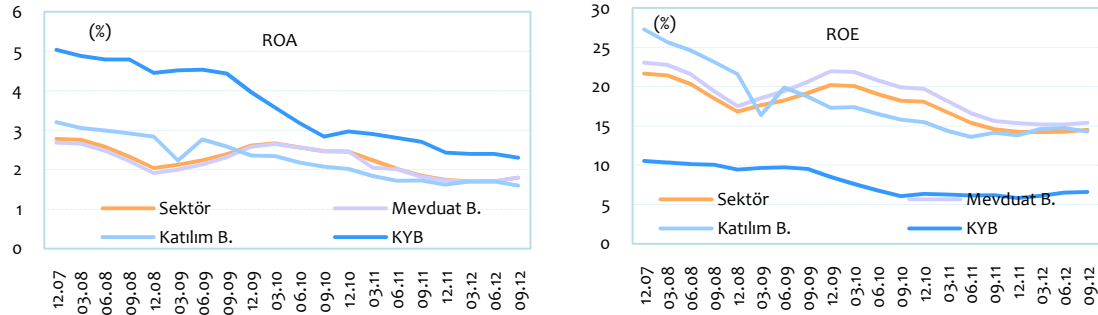
Gelir kalemlerinin, toplam gelir içindeki dağılımı incelendiğinde, yılın üçüncü çeyreğinde, kredilerden alınan faiz gelirlerinin toplam içindeki payının %55,3'ten %56,9'a yükseldiği görülmektedir. Menkul değerlerden alınan faizlerin toplam gelirler içindeki payı, 1,3 puan gerileyerek %20,2 olarak gerçekleşmiştir. Kredilerden alınan ücret ve komisyonlar ile bankacılık hizmet gelirleri, sektörün toplam gelirlerinin %13,8'ini oluşturmaktadır. Gider kalemlerinin dağılımı incelendiğinde ise, söz konusu dönemde, mevduata ödenen faiz giderlerinin toplam giderler içindeki payı %39,6 düzeyinde kalmıştır. Aynı dönemde operasyonel giderler, toplam giderlerin %14,3'ünü oluştururken, mali piyasalara ödenen faizlerin toplam giderler içindeki payı %10,5'tir.

Grafik 5.3-3: Gelir/Gider Kalemlerinin Toplam İçindeki Paylarının Gelişimi



Sektörün kârlılık oranları, vergi sonrası aktif ve özkaynak getiri oranları, bu yılın ilk çeyreğinden itibaren yukarı yönlü bir değişim göstermektedir. ROA, yılın üçüncü çeyreğinde, 0,1 puanlık artışla %1,8 düzeyinde, aynı dönemde ROE ise, 0,2 puanlık artışla %14,5 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Grafik 5.3-4: Vergi Sonrası Aktif ve Özkaynak Getiri Oranlarının Gelişimi



Eylül 2012 itibarıyla, sektörün net faiz marjı ve spread göstergelerinde, geçen yılın aynı dönemine göre yükseliş gözlenmektedir. Net faiz marjı ve spread, söz konusu dönemde sırasıyla %2,98 ve %3,05 olarak gerçekleşmiştir. Sektörde faaliyet gösteren 48 bankanın 46'sı kâr etmiştir. Kâr eden bankaların aktiflerinin sektör aktiflerine oranı %99,99'dur. Toplam kârın yurt içi-yurt dışı şube dağılımına bakıldığında, kârın %98,6'sının yurt içi şubelerden, %1,4'ünün ise yurt dışı şubelerden elde edildiği görülmektedir.

Pazar değer rasyoları incelendiğinde, hisse senetleri İMKB'de işlem gören bankaların, hisse senedinin dönem sonu fiyatının hisse başına kâra oranını ifade eden fiyat/kazanç rasyosunun, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde yükselerek %9,64 düzeyine geldiği gözlenmektedir. Sektörce hissedarlara dağıtılan temettünün net kâra oranı ise 2012 yılının üçüncü çeyreğinde %13,79'a gerilemiştir.

Tablo 5.3-2: Kârlılık ve Pazar Değer Rasyolarının Gelişimi

(%)	12.05	12.06	12.07	12.08	12.09	12.10	09.11	12.11	03.12	06.12	09.12
Kârlılık Rasyoları											
Net Faiz Marjı	5,4	4,7	4,9	4,8	5,4	4,3	2,6	3,5	1,02	2,01	2,98
Spread	5,1	4,6	4,5	4,6	5,3	4,0	2,6	2,6	1,04	1,99	3,05
Kâr Eden Banka Say./Top. Banka Say.	45/51	41/50	46/50	44/49	46/49	46/49	44/48	45/48	46/48	45/48	46/48
Kâr Eden Banka. Akt./Top. Aktifler	93,9	99,3	99,7	99,8	99,8	99,6	99,2	99,9	99,99	99,89	99,99
Yurt içi Şubelerin Kârı/Toplam Kâr	86,8	90,0	95,5	78,0	95,2	97,9	92,6	90,0	99,5	99,7	98,6
Pazar Değeri Rasyoları*											
Fiyat/Kazanç	-	-	10,21	6,24	9,76	10,0	9,15	7,38	8,68	9,02	9,64
Fiyat/Defter Değeri	-	-	2,39	1,1	1,91	1,86	1,53	1,16	1,40	1,38	1,42
Temettü ödeme rasyosu			12,55	7,44	14,51	3,78	0,84	34,6	50,56	51,38	13,79

* Hisse senetleri İMKB'de işlem gören bankaları içermekte olup, Bloomberg'den alınmıştır.

5.4 Stres Testi Analizi

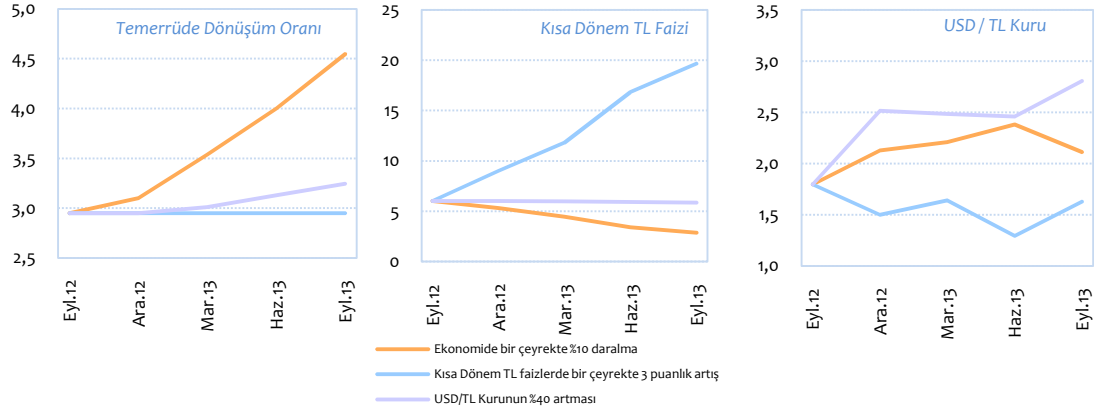
BDDK tarafından yapılan makroekonomik senaryolara bağılı stres testi analizlerinde, ekonomik aktivite, tüketici fiyatları, temerrüde düşen kredi miktarı, TL ve USD faiz oranı ve USD/TL kuru gibi çeşitli risk faktörlerinin aynı anda değişiminin bankacılık sektörü üzerine etkisi tahmin edilmektedir. Risk faktörlerinin içsel tutarlı değişiminin sağlanması için zaman serileri modellemesine dayalı vektör otoregresif ekonometrik model kullanılmaktadır. Söz konusu model, belirlenen senaryo çerçevesinde risk faktörlerinin bir veya birkaçına verilen şokların diğer risk faktörleri üzerindeki etkisini tahmin etmektedir.

Söz konusu analizlerde, TL, USD ve EUR faiz oranı olarak Bloomberg üzerinden elde edilen gecelik bankalararası para satış oranları referans alınmıştır. Reel ekonomik büyüme, tüketici fiyat endeksi ve USD/TL kuru verileri ise TCMB Elektronik Veri Dağıtım Sisteminden elde edilmiştir. Kredilerin temerrüde düşmesine ilişkin veriler Bankalar tarafından BDDK'ya yapılan raporlamalara dayanmaktadır. Ekonometrik hesaplamalarda zaman serilerinin durağanlığının sağlanması için verilerin logaritmik fark dönüşümü yapılmıştır. Ekonomik büyümeye ve kredi temerrüt oranına ilişkin veriler ayrıca dönemsellikten arındırılmıştır.

Cari dönemde artan kredi riskini doğru tahmin etmek ve önceden takibe atılan krediler ile cari dönemdeki kredi büyümesinin etkisinden arındırmak için; takip hesaplarına cari dönemde yeni eklenen toplam kredi tutarının, bir önceki dönemdeki toplam kredi ortalamasına oranı kredi risk faktörü olarak dikkate alınmaktadır.

Ekonometrik model sonuçlarından elde edilen risk faktörleri, bankaların Eylül 2012 tarihli bilançolarına uygulanmıştır. Hesaplamalarda TL faiz oranı % 6,0133, dolar faiz oranı % 0,181, euro faiz oranı % 0,02513 ve SYR % 15,86 taban değerler olarak dikkate alınmıştır. Değerlendirmede İller Bankası verileri hariç tutulmuştur.

Mevcut dönemde üç senaryo analize dahil edilmiştir. İlk senaryo, ekonomide bir çeyrekte % 10 daralma, ikinci senaryo, TL faizlerde bir çeyrekte 3 puanlık artış ve üçüncü senaryo, USD/TL kurunun bir çeyrekte %40 artması senaryosudur. Vektör otoregresif ekonometrik modellerde, etki tepki analizi ile modelde bulunan değişkenlerden birine bir şok uygulandığında, hem kendisi hem de diğer değişkenlerin bu değişime vermiş olduğu tepkiler gözlemlenebilmektedir. Bu çerçevede, üç senaryoda da etki tepki analizine dayalı olarak, bir değişkene verilen şokun diğer değişkenler üzerindeki gelecek dört döneme yönelik etkileri dinamik bir şekilde elde edilmiştir. Birinci senaryo çerçevesinde, ekonomik daralmanın TL faizlerde düşüşe yol açacağı ve bankacılık sektörünün kredi risklerini artıracacağı tahmin edilmektedir. İkinci senaryo çerçevesinde, TL faizlere verilen şokun etkisinin gelecek dönemlerde artarak sürdüğü görülmektedir. Bununla birlikte, ikinci senaryoda TL faizlerin yükselmesinin TL'ye artan talep sebebiyle USD/TL kurunu düşüreceği ve faiz kararlarının döngü karşıtı olması sebebiyle kredilerin temerrüde dönüşme oranının düşük olacağı beklenmektedir. Üçüncü senaryo çerçevesinde, USD/TL kurunun artmasının temerrüde dönüşüm oranını artıracığı ve TL faizleri bir miktar düşüreceği düşünülmektedir.

Grafik 5.4-1: Senaryolar ve Senaryo Analizi Bulguları

Belirlenen senaryolar çerçevesinde risk faktörlerindeki önümüzdeki iki döneme yönelik tahmin edilen değişimlerin, Eylül 2012 bankacılık sektörü bilanço değerleri üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir. Bu çerçevede, birinci senaryoda zararların daha çok kredi riskinden kaynaklandığı, TL faizlerdeki ve kurlardaki artışın kârları artırdığı; ikinci senaryoda, zararların daha çok faiz oranındaki artıştan kaynaklandığı; üçüncü senaryoda ise, zararların yine kredi riskinden kaynaklandığı görülmektedir. En çok zarara yol açan senaryo ise TL faizlerde bir çeyrekte 3 puanlık artış senaryosudur.

Tablo 5.4-1: Stres Testi Sonuçları Kâr – Zarar

Stres Testi Sonuçları Kâr – Zarar (Milyon TL)	Dönem	Kurlardan Gelen	Kredilerden	TRY Faizlerden	Tahmini Top. K/Z	Mevkul D. K/Z
Ekonomide bir çeyrekte %10 daralma	Aralık 2012	523	-1,521	4,840	3,842	1,068
	Mart 2013	656	-5,702	10,868	5,821	2,393
TL faizlerde bir çeyrekte 3 puanlık artış	Aralık 2012	-470	0	-19,749	-20,220	-4,401
	Mart 2013	-246	0	-36,332	-36,579	-8,152
USD/TL kurunun %40 artması	Aralık 2012	1,136	0	34	1,170	7
	Mart 2013	1,088	-570	143	661	32

Tahmini kâr/zarar bilgileri ile paralel olarak, SYR'de gözlenen düşüşün bütün senaryolarda ılımlı olacağı ve düşüşe rağmen sektörün SYR'sinin hala % 12'inin üzerinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. En çok zarara yol açan senaryo olan TL faizlerde bir çeyrekte 3 puanlık artış senaryosu, SYR'yi gelecek iki dönem içerisinde % 13,1'e düşürmektedir. Stres testi analizi sonuçları, güçlü sermaye yapısı ve ihtiyatlı risk yönetiminin sonucunda bankacılık sektörünün en şiddetli makroekonomik şoklara karşı bile dayanıklı olduğunu ve kırılganlıkların minimum düzeyde bulunduğu göstermektedir.

Tablo 5.4-2: Stres Testi Sonuçları – Sermaye Yeterliliği

Senaryo Sonuçları Sermaye Yeterliliği (Milyon TL)	Dönem	Tahmini Özkaynak	Tahmini RAV	Tahmini SYR (%)	Mevcut SYR'den Sapma (puan)
Ekonomide bir çeyrekte %10 daralma	Aralık 2012	174,312.7	1,132,434.2	15.4	0.4
	Mart 2013	176,291.5	1,147,581.9	15.4	0.5
TL faizlerde bir çeyrekte 3 puanlık artış	Aralık 2012	150,250.4	1,012,260.7	14.8	1.0
	Mart 2013	133,891.6	1,025,346.9	13.1	2.8
USD/TL kurunun %40 artması	Aralık 2012	171,640.1	1,195,357.7	14.4	1.5
	Mart 2013	171,131.0	1,189,929.1	14.4	1.5



BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

Atatürk Bulvarı No:191 06680 Kavaklıdere / ANKARA
Tel : (0312) 455 65 29 Fax: (0312) 424 08 74

www.bddk.org.tr